

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/3 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér. (1.20 fillér).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A lovag és az apród.

Budapest, szeptember 23.

(K.) Beöthy Ákos nagyon sokáig apródja volt gróf Apponyi Albertnek. Most különvált az utjok s úgy esett, hogy egyszerre nyilatkozott a lovag és az apród. A lovag Jászberényben, az apród Kassán. A lovag elmondta, hogy sohasem érezte magát jobban, mint amióta letehetette a vezéri gondokat, az apród ugyanakkor elárulta, hogy senkinek se lesz többé apródja, hanem maga csap fel lovagnak. Ez idáig harmóniában van a pszichológia törvényeivel. Az is, hogy a királynak jól esik a fekete kenyér, az is, hogy a szegény embernek jól esik a kalács. De az egyszerű kijelentéshez okokat is fűzött a lovag és az apród. S az okokat vizsgálva, lehetetlen kitérni a két alak összehasonlítása elől. Szembeszökő ugyanis, hogy mennyire másként látja a dolgokat Apponyi s mennyire másként Beöthy Ákos. Apponyi sok jó eredményt s még több jóra való törekvést lát, Beöthy szerint semmi sem változott, csak egy törvénytisztelő férfiú jött sok törvénytörő helyébe. Apponyi úgy látja, hogy mikor a kardinalis nagy kérdésekben egyetértvén, részletkérdésekre nézve a miniszterelnök nem akarja mindenáron lefujni a független emberek egyéni véleményét, a volt nemzeti pártnak csak egy utja lehetett, a becsületes és hátsó gondolat nélkül való beolvadás; Beöthy Ákos megmérte magát és úgy találja, hogy őt nem bírja el a szabadelvűpárt. Apponyi hangsúlyozza, hogy új helyén sem tesz le régi szerepéről s a kormányzat parlamenti ellenőrzését ma is csak úgy tisztének vallja, mint azelőtt; Beöthy Ákos az ellenőrzés szempontjából kötelességének tartja, hogy kívül maradjon és külön pártot alakítson. Apponyi, aki vezér volt, katonára akar lenni; Beöthy, aki apród volt, vezéren indul s mert pártot nem lát, megcsinálja önmagából a Beöthy-frakciót.

Hol itt a hiba? A lovag szeme romlott

az apródé élesedett? Apponyi adta be a derekát vagy Beöthy nyelt egy gerendát? Ezeket a kérdéseket nem akarjuk trefával elújni, mert a választ megtaláljuk a két férfiú politikai multjában. Hitünk szerint mind a kettő következetes maradt magához. Apponyi sohasem csinált személyi politikát, mindig az ügy diadalát nézte s ebből a szempontból lovagias is volt a végletekig. Nem a maga győzelmet kereste, hanem az ügyét. Még Szapary Gyula előtt is meghajította lobogóját, míg azt hihette róla, hogy komolyan meg akarja valósítani a nemzeti párt régi követelését, az adminisztráció államosítását. Mennyivel örömebb tiszteleg most Széll Kálmán előtt, aki a nemzeti párt programjának egész területét szántja fel s megtisztította a választásokat, a parlamentet, az egész közéletet? Amiért küzdött, megvalósult s nagyon mellékes, hogy nem ő valósította meg. Ha valaki még kételkedik, hogy Apponyi Albert ilyen lovagiasan és hazafiasan gondolkodik, ám olvassa el jászberényi beszédének azt a passzusát, mely a magyar katonai oktatás kérdéséről szól. Apponyi a legnagyobb elismeréssel hajja meg lobogóját báró Fejérváry Géza előtt. Semmi féltékenység a szavaiban, semmi keserűség. Sőt lovagias gondolkozása meg sugja neki a szavakat, amikkel azt is megdicsérheti báró Fejérváry Gézában, amit ez az értékes férfiú a nemzeti párt óhajtásán felül is megcsinált: a honvédségi vezérkart. Lovagias, tiszteletet parancsoló, önmagához hű és méltó beszéd volt az Apponyié s ha mellékesen is, bele kell itt szurni azt a megjegyzést, hogy a magyar nemzet igazi örömmel nézheti az utolsó félreértések leomlását két olyan súlyos és erős ember között, mint Apponyi és Fejérváry. Hát aki mindig lovagias volt és most is az, mindig az ügy diadalát kereste, most is az, sohasem mondott le a parlamenti ellenőrzésről, most sem: az nem változott meg. Jól látja a helyzetet, elismeri benne, ami jó, tovább is örködni akar,

hogy romlás hozzá ne férközzék. És Apponyi úgy találja, hogy a szabadelvűpártban van a helye.

Hát Beöthy Ákos? Igazság szerint ő sem változott. Bizarr volt mindig és érdekes. Most is az. Mindig a maga külön szemüvegén keresztül nézte a dolgokat. Most is. Csodálatos módon mindig Anglián keresztül nézett miniket. Most se tesz másként. Jó volt a szíve, rossz a mája. Ma is. Mint a sárgaságban szenvedő ember, mindent sárgának lát, Beöthy Ákos mindent Beöthy-szerűen látott. Nem úgy, mint más. Ugy, mint senki más. Beteg volna, ha más is úgy nézne a dolgokat, mint ő; vagy talán éppen azért tesz így, mert beteg. Hű maradt tehát önmagához az apród is. És csodálni lehet, de megmosolyogni nem illik, hogy a lovag Jászberényben s az apród Kassán ennyire eltérően nyilatkozott. Mindig így volt s mindig így lesz. Mert ha lényegben egy az, amit látnak: Apponyi csak a szemével nézi, Beöthy a májával is. Ha tehát Apponyi mást beszél, mint Beöthy, az egészen természetes, valamint az is, hogy amit Apponyi lát, azt mindenki látja, csak Beöthy nem, amit pedig Beöthy lát, azt senki se látja, csak Beöthy. Ez éppen az ő specialitása. S ha így megvöltünk vele eddig, megleszünk ezután is. Bizarrnak, érdekesnek, sőt bizonyos fokig értékesnek is fogjuk találni s ránk nézve egészen mindegy, hogy apród-minőségben ilyen, vagy lovagi sorban. Ha bejön a parlamentbe, — és be fog jönni — a Beöthy-frakciónak akkora sulya lesz, mint Beöthy Ákosnak egy-magában. Nem is hiszszük, hogy valaha több tagja legyen a frakciónak, mint Beöthy Ákos. Ő lesz a lovag és az apród, a vezér és a tábor, a jelszó és az irány. Egy érdekes, meghallgatni való ember: — se több, se kevesebb. Ennyi pedig mostanig is volt. Maga szegődött apródnak, maga üti magát lovaggá, magában állott és magában fog állani. De ez benne éppen a legérdekesebb.

Akármielyen nagyok látszik azonban az

TÁRCA.

A pástétomsütő.

(Mese.)

— A Budapesti Napló tárcája. —

Írta: *Multat-li.*

Hol, hol nem, valamelyik országban egyszer nagyon elszaporodtak a pástétomsütők. Alighanem jövedelmező foglalkozás lehetett a kis vajastészta-csák sütése meg eladása, mert a pástétomsütők családjai ugyancsak pompásan tudtak megélni.

De egy szép napon vegyészek jöttek, akik a tortácskákat megvizsgálván úgy találták, hogy a pástétomsütők a tészta-ba mákot kevernek, hadd legyen a nép izlése szerint való. És a kémikusok emberbarátok is voltak, akiknek nagyon fájt, hogy ha polgártársaikat folyton mámorban látták a mák élvezetének miatta. Hanem azért fölültebb örvendeztek, hogy rákadtak az okára. Mert hát így gondolkoztak:

— Ha mi mostan közzétesszük fölfedezésünket, akkor a nép le fog mondani arról, hogy uyalánságát éberségének elvesztésével fizesse meg, — a pékek pedig egyebet se tehetnek, mint hogy pástétomuk fűszerezésére más ingredienciát keressenek.

A pástétomsütők között pedig nagy különbséget lehetett észlelni. Egynémelyike olyan éber volt, mintha sohasem is kóstolt volna a sütejtéből.

Ezek nagyon ravasz pástétomsütők voltak! De amint kitért, voltak olyanok is, akik becsületesen együtt ettek polgártársaikkal a tortácskákból. Almosak voltak, akár maga a nép.

Ezek aztán ostoba, de becsületes pástétomsütők voltak!

Többen okultak a vegyészek intő szaván és kerestek, kutattak... Nagyon kerestek, nagyon kutattak valami szurrogátum után, amely az álomba szenderítő szirupot pótolja.

No hát ezek nem voltak valami becsületes pástétomsütők!

De egyet közülük nagyon kintott a lelkiismerete, amért ártalmas élelmiszereket hozott forgalomba. Figyelmeztette vevőit és kijelentette, hogy ezental ebből a pástétomból csak annak fog eladni, aki határozottan óhajtja; azonfelül megígérte, hogy lehetőleg kevés mákot fog belekeverni a tészta-ba, legfeljebb csak egy csipetnyit és ezt meg fogja tenni még abban az esetben is, ha üres óráit, amelyekhez majd ekként jut, egész más munkával kell eltöltenie. Igen, még abban az esetben is, ha újságot kellene csinálnia, természetesen mákosan bódító vezéreikkel nélkül. Újságot, gyurhatót tésztaból! Ez meglehetősen sikerült, noha a pástétomsütő tulajdonképpen nem erre a munkára termett. Hanem hát ez az ember igen ügyes vala és beletörődött a sorsába.

Ez aztán becsületes, derek pástétomsütő vala! Akadt olyan pástétomsütő is, aki levette cégerét és kerekén kijelentette, hogy ő ugyan nem készít többé pástétomot és különben is sajnálja, hogy eddigelé ilyesmivel foglalkozott. Leporolta ruhájáról a lisztet, háromszor megfürdött

és egy más városba költözködött, amely nemrég leégett. Itt aztán segített a várost újra fölépíteni.

Ez a pástétomsütő nagyon derek, nagyon becsületes ember volt!

Amint látni, a pástétomsütők egyik része úgy tett, mint a vadkaesák szoktak, ha közbék lőnek: ide-oda röpdöttek. A másik rész pedig, amint a baglyok szoktak, ha nem lőnek közbék: szépen nyugodtan maradtak, szemüket ide-oda forgatták és ostoba, de ah, oly méltóságos arcokat vágtak.

De egy bagoly!...

Igen, egy pástétomsütő tanakodott magában, miként hozhatná összhangzásba a maga érdekét a dolgok folyásával és hogy miként tarthatná fenn továbbra is üzletét a nélkül, hogy a kémikusok tudományával perbe kellene szállnia és a nélkül, hogy vevőit elveszítené. Sőt még azt is kiszámította, minő eszközökhöz kellene nyulnia, hogy vevőinek körét még inkább kiterjessze. Magának szerette volna megnyerni mindazokat, akik a becsületes pástétomsütőnél zárt ajtót találtak vagy a többinek portékájától elfordultak.

Sőt még tovább ment: tervét annyira átfon-tolta, hogy majd annak idején, amikor rendjeleket kapnak mindazok, akik a mák ellen való küzdelem körül érdemeket szereztek, ő kaphassa meg a legnagyobb kitüntetést.

Ez számító pástétomsütő volt, agyafurt egy ember, úgy vélném.

Azzal kezdte, hogy összehívta vevőit és kifejtette előttük, hogy helytelen dolog ópiumos süteményeket készíteni.

Még össze is szidta őket, amiért vettek

ellentét: ők nem változtak. A lovag a második sorból is kiválik, az apród az első sorban is csak apród. A hanghordozásban érzik valamelyes különbség, de ez senkit se fog megtevésztetni. Ápponyi azonban szükséges és Beöthy csak érdekes. Ez az igazi különbség...

BELFÖLD.

Szell Kálmán Bécsben. Décsből táviratozák: Szell Kálmán miniszterelnök ma délelőtt dr. Koerber osztrák miniszterelnökkel és gróf Goluchowski külügyminiszterrel érkezett, délután pedig visszautazott Budapestre. — Lukács László pénzügyminiszternek szakkérdésekről volt tárgyalása dr. Böhm-Bawerk osztrák pénzügyminiszterrel.

„Egy ravatalnál“. Az agrárius főújság az Egan halálhírének közlésekor úgy operált, hogy az orgyilkosság lehetőségét is beadta a közönségnek. Erről az eljárásról mi kereken megmondtuk a véleményünket. Most ugyanaz a lap azzal akarja elúnti a dolgot, hogy ismét ránk fog valamit/ azt, hogy a mi szerkesztőségünk Egan halálhírének hatása alatt egy beavatott embert azzal a céllal zaklatott, hogy azon melegében Egan ellen terhelő adatokat kaparintson meg. Ényhén szövege, valótlanoknak kell ezt az állítást nyilvánítani. Azt a valakit, akiről itt szó lehet, mi fölkerestük ugyan, de nem azért, hogy megtudjuk Eganról való vélekedését. Ezt mi nagyon alaposan tudtuk már jóval korábban, de soha egyetlen szóval sem jeleztük ezt a kogníciónkat. Az a valaki éppen, mikor az agráriusok a becsületében vájkáltak, nálunk keresett és talált menedéket. És ha most hozzáfordultunk, nem azért tettük, hogy megvadjolja a holtat, hanem azért, hogy az ellene röptett mérgezett hegyü nyilakkal szemben neki a magunk védelmét ismét felajánljuk. Ugy vélekedtünk, hogy ahonnan az orgyilkosság képtelen gyanúsítása kiröppent, ott az a valaki sem érheti magát biztonságban. És akárhogy ágal is a feudális érdekek szócsöve, nem hiszünk, hogy az a valaki, a mi elvi szolgálatkészségünket amott denunciálta volna. Ismételtük: mi a holt Eganon nem kerestünk semmit, de élő embereket akartunk képtelen gyanúsítások ellen megvédelmezni. Ennyi az igazság, amelynek konstatálása után az orgyilkosság meséjének szerzőivel többé szóba nem állunk.

A választások előtt.

Budapest, szeptember 23.

A választási harc esztasorban szólította most már az ország minden kerületét s a pártok teljes fegyverzetben várják a döntő napot. A mai nap hírei közt több érdekes beszéd hangzott el. Több érdekes jelölés és visszalépés történt. Az utóbbiak

és ettek belőle. Hanem azért azt a pénzt, amelyet eddig ilyen módon szerzett, nem adta vissza.

Ezen a ponton, amint a börzén mondják, „jó“ és „szolid“ pástétomsütő volt.

De hajh, nem szót egy szót se a kémikusokról, akik jóval előtte bírálták a tortészkákat és akiket ugyancsak szidalmazott, amíg nem tartott attól, hogy tudományuknak a népre befolyása lesz. Sőt, mi több, azt mondta, hogy semmi köze ezekhez az emberekhez. Világos, az volt a célja, hogy vevőivel elhitesse, milyen jó vegyész és milyen jó pék ő maga.

— Hát tulajdonképpen család volt ez a pástétomsütő!

Erre azt is mondta a népnek, hogy az ópium a tortában nemcsak fölösleges, de hogy a torta még sokkal izletesebb is lesz, ha ópium nélkül készítik.

Próbáképpen rögtön szétosztott vagy egy tucattal és mindenkinek nagyon jól izlett.

Pástétomsütőnk arról is gondoskodott, hogy új készítménye a régihez külsőleg is hasonlítson, elvégre tudta, hogy azoknál az embereknek, akik pástétómmal élnek, sőt másoknál is, az izlést a megszokás szabályozza.

Ilyen az ügyes pástétomsütő!

De sokan, akik nem tudták fölérni észszel, miként lehessen pástétómmal ópium nélkül készíteni, megvizsgálták az új készítményt...

Es benne imhoh, akáresak a régiében, ópiumot találtak. Együttal azonban patkányméreggel vegyítve.

Aljas egy pástétomsütő volt!

közt nem utolsó, hogy Somlyóvársárhelyen a volt néppárti képviselő. **Meszlény Pál** feladta a küzdelmet. A beszámoló- és programbeszédök közt előtérben áll **Wlassics Gyula** közoktatásügyi miniszter és **Pereszé Dezső** volt házelnök beszéde. Pereszé beszéde főképp az agrárius mozgalom éles ítéletével válik ki, míg **Wlassics Gyula** gondosan kerüli az aktuális politikai kérdéseket s főképp a tárcájába tartozó közoktatási reform tervét ismertette meg az ország közönségével. Ma számolt be szoboszlói választóinak **Folányi Géza** is, most már a Kossuth-párt elveivel kérve régi választóinak bizalmát.

A fővárosban.

A tisztviselők és a választások. **Halmos János**, Budapest főváros polgármestere a közelgő választásokra való tekintettel körrendeletben figyelmezteti a tisztviselőket a törvény szigorú rendelkezéseire. Idézővén a törvény erre vonatkozó szakaszait, a körrendelet a következőkkel végződik:

Ezen felhívással egyidejűleg már most a leghatározottabban kijelentem, hogy a törvény rendelkezéseinek megszegői ellen a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot minden egyes esetben azonnal el fogom rendelni és a leghatározottabban megtiltom az eljárást fogom alkalmazni.

A VIII. kerületi iparosok és kereskedők képviselője **Ujta**, **Csepreghy János** vasárnap mondta el programbeszédét a Tavaszmező-utcaiban levő Doktor-tele vendéglőben. **Fusz János** pártelnök nyitotta meg a gyűlést s küldöttséget menesztett **Csepreghy János**ért. Míg a küldöttség odajárt, **Andréasszky Jenő** és **Talás Pál** beszélt az egybegyűltekhöz. **Csepreghy** programbeszédében az iparos-osztály sanyaru helyzetét vizsgálta és kifejtette politikai nézetét. Az önálló vármegyei hűvénk vallotta magát.

Tegnap mondta el programbeszédét a VIII. kerületi függetlenségi és 48-as párt jelöltje, dr. **Vig Viktor** is a Kálmán-terem. A közönség nagy tetszéssel kísérte dr. **Vig Viktor** letegetését. A népes gyűlésen beszédet mondott még dr. **Papp László** pártelnökön kívül **Petri Arthur**, a VII. kerületi függetlenségi párt küldöttségének szónoka, továbbá **Gerő László György**, **Kovács Gyula** és **Ibbén**.

A vidéken.

Wlassics Gyula Csáktornyaán.

Csáktornya, szeptember 23.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter tegnap választói körébe, a csáktornyai kerületbe érkezett. A miniszter Mura-Királyon szállt ki a vonatból, ahol zászlókkal és zeneszóval fogadták. **Wlassicsot** itt **Sipos** pártelnök üdvözölte, aki jelenlevő választókörzetségi dörgő élénzésétől kísérve tolmácsolta a választók tántoríthatatlan ragaszkodását eddigi képviselőjükhöz. Megérkezés után igen népes bankett volt a **Perlaki szállóba** nagytermében ahol Zalavármegye notabilitásai közül számosan megjelentek. Az első leköszöntöt **Zahál Laos** ügyvéd mondta, kiemelve, hogy mennyire büszke az egész kerület eddigi képviselőjére, aki működésével és alkotásaival teljesen megelégt annak a várakozásnak, amelyet hozzá nemcsak választókerületének polgárai, de az egész ország is üdvözöl. Szűnni nem akaró éljenzés közt mondott köszönetet a miniszternek, hogy a kerület választói részéről felajánlott jelölést elogadván, módot nyújtott a választóknak arra, hogy most már negyedszer küldék mint képviselőjüket az országgyűlésbe.

Erre **Wlassics Gyula** vallás- és közoktatásügyi miniszter emelkedett szólásra s nagy tetszéssel fogadott beszédében jelentős politikai nyilatkozatokat tett, a többi közt különösen közoktatásügyi politikájáról. A nagy hatású beszédet szűnni nem akaró éljenzéssel fogadták.

Utána **Sipos** pártelnök indítványára a következő üdvözlő táviratot küldték **Szell Kálmán** miniszterelnöknek:

A csáktornyai választókerület szabadlevél polgárai **Wlassics Gyula** vallás- és közoktatásügyi miniszter mint képviselőjelöltjük köré összegyűlve, lekesedéssel üdvözlik nagyméltóságodat és biztosítják nagyméltóságodat tántoríthatatlan ragaszkodásukról.

Szell Kálmán miniszterelnök válasza, amely **Zahál** pártelnökhöz érkezett így hangzik:

Szives üdvözlőlevelüket köszönettel fogadtam és melegen viszonozom. A szabadlevél eszméjéhez való tántoríthatatlan ragaszkodásuk lelkes kifejezését örömmel vettem. Kérem, tartsanak ki híven azok mellett és részesítsenek szives támogatásukban. **Szell Kálmán**.

Báró Podmaniczky Frigyeset is üdvözölte a párt, mire az így válaszolt:

Leles üdvözlésük szívélyes viszonzása mellett örömmel veszem hírt, hogy jankadatiánul buzgólkodnak pártunk nagynevű jelöltjének, **Wlassics Gyula**ának diadala érdekében. **Podmaniczky**.

A bankett után **Wlassics** küldöttségeket fogadott dr. **Böhm** orvos házában levő szállásán. Sorra tiszte-

legtek nála **Órlak**, **Drávaegyház**, **Draskovecz**, **Muraosány**, **Hodosány**, **Turcsiose**, **Szoböcse**, **Podbrest** és a többi környékbeli község küldöttségei, nemkülönben a környékbeli papság több előkelő tagja. **Este dr. Böhm** a képviselőjelölt tiszteletére fényes estélyt adott, amelyen a környék és a vármegye sok előkelősége volt jelen. A választók lampionos-menettel és zenével vonultak a miniszter szállása elé, amely alkalommal **Wlassics Gyula** újból lelkes ovációknak tárgya volt.

Ma **Wlassics** több községet látogatott meg és délelőtt érkezett a választókerület székhelyére, **Csáktornyára**, amelynek felbörgözött utcáin nagyszámú közönség várta. Itt a választók nevében dr. **Ziegler Kálmán** üdvözölte **Wlassicsot**, aki dr. **Krasovecz**nél szállott meg. Délelőtt dr. **Krasovecz**nél sükebbkörü ebéd, este pedig diszbanket volt a Zrinyi-szálló nagytermében, ahol a miniszter nagyhatású beszédet mondott.

A beszéd tartalma körülbelül a következő volt:

Sem beszámoltam, sem programbeszédet nem szándékozik mondani, csak azért jött, hogy a közvetenség melegével mondjon köszönetet a bizalomért, amellyel polgártársai immár negyedikben kitüntették. Beszámolóra véleménye szerint nincs szükség, mert miniszteri állásában úgy törvényhozásit mint kormányzati működésében a nagy nyilvánosság teljesen szabadon gyakorolt kritikája alatt áll. Önök különben a leghizelgőbb kritikák gyakorolták eddigi működésem fölött. — úgy mond — akkor, midőn njra nevetem írták zászlójkra és azzal adják nekem eddigi működésemre néve a legbecesebb felmentést, hogy változhatatlan bizalmukkal ura meg kívának ajándékozni.

Tárczám ügykörére vonatkozó programot — folytatja — szintén nem szükséges adnom, mert minden évben a parlament színe előtt a legnagyobb részletességgel fejtem ki terveimet s magam kérem úgy az ország első tanácsának, mint a nagy közvéleménynek elfogulatlan, tárgyilagos bírálatát. Azt talán nyugodtan mondhatom, hogy a nemzeti kultúrét egész szervezetét átülő és erős meggyőződésem szerint, egységes vezérigondolatok által áttart programomat az elérhető és megvalósítható korlátai között, fokozatosan a nemzet szellemi és anyagi erőinek mérlegelésével, erőt teljes megelégtetésével igyekszem is tetre veltani. Különösen nagy súlyt helyezek arra, hogy az alapvető közoktatási reformkérdésekben meg nem érett kísérletezések csábjának ne engedjünk. Egyik évben ne döntjük halomra azt, amit az előbbi évben építettünk. Ez minden közoktatási szervezetnek legnagyobb veszedeme volna. A legmesszebb menő nyilvánossággal veszem igénybe az előkészítő munkálatok során csaknem az egész nemzeti értelmiség közreműködését. Nem volt eddig jelentősebb reformalkotásom, melyből az egész tanügyi közvélemény ki ne vette volna munkatársi részét. Ennek tulajdonítom, hogy — csak néhányat említek — az általam életbe léptetett új gimnáziumi reálisokai, a felsőbb leányiskolai tantervek, a polgári képző tanterv, a népiszkola új rendtartás minden rázkódás nélkül, mondhatnám a közvélemény szives támogatásával léphetett életbe. Ezek pedig az iskola belételeit tárgyozó és jellegüknek legnagyobbat a törvény állandóságának értékével bíró oly természetes alkotások, melyekre néve bizást elmondhatjuk hogy a legszorgosabb szakközvetek területe.

A jövőben is hasonló eljárást követelek és nem lesz jelentősebb reformalkotás, mely életbe léptető előtt a nemzeti értelmiség és az illetékes szakkörök kritikájának tisztító tüzet ki nem állja. Nincs nagyobb veszedelem, mint az életbe nem léptethető, hangzatos szövegekben bővelkedő papirtörvény. De ezeknek rendszerint csak annyi értékük van, mint a papírnak, melyre ráírták a nagy szavakat. A nemzeti kultúra felelős örök nem az a feladata, hogy az élet feltételeit nélkülöző törvények számát szaporítsa, hanem, hogy az eleven élő kultúrétet erndenven munkával napról-napra ébren tartsa és előrevigye, a ma még bizonyos léteitelleket nélkülöző nagy középiskolai reform előfeltételeit zajtalan munkával előkészítse. A törvénytárba csak oly iskolai reformnak szabad jutni, melyet az életben, hatásában áldásosan teljesen meg is lehet valósítani. Olyannak kell lennie minden alapvető reformnak, melyet a hónap viharja nem söpör el azért mert egy gyökérszála sem jutott a nemzeti talaj mélyébe.

Szólt még a miniszter a **polgári iskoláról**, a **jogi oktatás halasztathatatlan reformjáról**, a már eadói tervezetben elkészült **tanügyi nyugdíj-törvényjavaslatról** és egyébekről is.

Az iskolától — folytatja tovább — sokat, nagyon sokat követelhetünk. De nem mindent érhetünk el. Ha a nemzeti élet működésében valamely fogatalkosságot ismerünk fel, ha a népedekben téves irányok mutatkoznak, ha gyöngyölni látjuk a kötelesség hű teljesítését, ha a jelenszárdtság lazul, ha nincs kellő bátor kezdeményezés, vállalkozási hajlam a magyar társadalomban, ha az ifjúság nagyrésze hivatali pályára tördel, ha az önálló pályáktól, melyen saját erejével kell életboldogságát megállapítania, idegenkedik, rögtön mindenki az iskola felé tekint: Mindennek oka az iskola.

Elismerem, hogy az iskolának egy nemzet karakterére is átalakító ereje lehet. A tervszerű, céltudatos, hivatásos komolysággal, az ifjúság szeretetével melegített és a nemzet ideáljai által lekesített nevelés és tanítás még egy nemzet karakterét is javíthat. De gyorsabb sikereket csak úgy lehet érni ha a társadalom az iskolát hathatósan segíti. Ha azonban a társadalom az iskolát hatásában elensuoivozza, akkor az atalakítás nehéz munkája csaknem parlagon hever. Az új nemzedék nem szívat magába elég ellenállási erőt az iskolában demokratikus, nemesebb világnézlete nem a akuihat ki nagyobb erővel ha ifjú és fogékony lelkében a társadalom gyakran lerontja azt, amit az iskolában építenek. Amíg a szülő azt

mondja otthon a fiának: „A kereskedői pálya nem urnak való”, hogy: „Ha rosszul tanulsz, iparos leszel”; ha azt hallja szünet nélkül, hogy: „Jobb a biztos szerény hivatali kenyér, mint a kockázattal járó vállalkozás”, meg: „Minek erőltetted magad, van neked néhány hold földed, megérsz abból!”, ha a legkisebb hivatalnok jogositva érzi magát lenézni a kereskedőt vagy iparost; ha a fegyelmet és rendet tartó, kötelességtudó tanár vagy igazgató nem egyszer egyes társadalmi körök jogtalan üldözésének tárgya, és így tovább: az iskolai nevelés és tanítás — ha még oly tökéletes volna is — csak igen nehezen képes a nemzedékek világnézetét átalakítani.

Ha tehát azt akarjuk, hogy egészségesebb világnézet disztisze majd a minket követő nemzedékek karakterét és ha azt akarjuk, hogy ez az okos átalakulás gyorsabban legyen elérhető: úgy ne nyugtassa meg háborgó lelkiismeretét a felnőtt magyar társadalom se azzal, hogy csak szidja az iskolát, de segítsen a házi körben a nevelés munkájának. A felnőtt társadalom ön egyelme nélkül az új magyar társadalom világnézetének iskolai átalakulása alig vagy csak századok muiva sikerülhet. Hogy sikerülnie kell, bizony nemzetem életképességében és nagy missziójában. En mindent elkövettem eddig is és ezután szintén elkövetek arra, hogy az iskola minden tagozatában az ismeretek közlése mellett a nevelő elemek érvényesüljenek, hogy így minél tisztességesebb, jellemesebb, kötelesség-udóbb, a munkát bármely foglalkozási ágban becsülő, erős erkölcsi akaratú önállósággal bíró tanult nemzedék vegye majd át e haza sorsának intézését.

Es ha e szavaim a nyilvánosság elé kerülnek, hallják meg a magyar szülők a lelkem mélyéből fakadó kiáltást, hallják meg azt hazám tanári és tanítói is akiket legbecsebb és legbiztosabb munkatársammal tekintek, hogy éljenek bár a legszerényebb népiskola vagy az egyetlen tanszékén sohase feledkezzen meg, hogy tanításuk csak úgy becses ha szavaikkal és példáikkal az ifjúság karakterét igazi erkölcsi értékben és akaratában is gyarapítják.

Az állam és egyház között — ugymond — az állam szuverenitásának sértetlen megőrzése mellett a béke híve vagyok. És az egyházi főhatóságoknak dicseretükre legyen mondva — már hosszabb kormányzati időm tapasztalatából mendhatom — őket is az a nemes cél vezeti, hogy az állam és egyházak karöltve járjanak egy-útt a magyar nemzet erkölcsi erőinek fokozásával a haza felvirágzására, a nemzeti élet boldogulására. Komoly kötelessége is minden irányadó tényezőnek közreműködnie, hogy se felekezeti közti se az állam és egyházak közötti harcok ne zsidbaszszák a rokotalan sok ellenséggel küzdő magyar nemzet erejét. Nekünk az erők egyváltára van szükségünk, ha sikerrel akarunk megállni ama nagy küzdelemben amely a nemzetre egy a kultúra, mint a gazdasági élet terén vár. Minden szétforgácsolás és különösen felekezeti meghasonlás csak ellenségeink erejét gyarapítja.

A magyar hagyományos vallási túlbizalom nem erényének e haza minden polgárát felélelő igazi felebaráti szeretet világító tüzeinek kell minden magyar szívet melegíteni. Ez ősi erényünk ezt főzömi: kötelesség de ezt gyöngíteni: bűn a haza, a magyar nemzet ellen!

A miniszter beszédét nagy tetszéssel és élénkséggel fogadták. A miniszter és választói a legkellemebb hangulatban estí tíz óráig voltak együtt, amikor *Wlassics* a pályaudvaron választóitól szívélyes búcsút veit és visszautazott Budapestre.

Perzel Dezső beszéde.

A bonyhádi kerület szabadalvúpartja vasárnap gyűlést tartott, amelyen újra *Perzel* Dezsőnek, a képviselőház volt elnökének ajánlotta föl a jelöltséget. A gyűlés, amelyen a kerület minden községe képviselve volt, küldöttséggel hívta meg *Perzelt*, akit megérkezőekor *Marhanger* Imre üdvözölt. Erre *Perzel* Dezső a következő beszédet mondotta:

Mindenek előtt köszönetet mondott a választók bizalmáért. A lefolyt országgyűlés fontosabb törvényalkotásainak felsorolása után szölt az új országgyűlés legközelebbi feladatairól. Az első, amely minden egyebet megelőz, a közgazdasági kérdések csoportja. E tekintetben szükségesnek tartja, hogy az a közgazdasági viszony, amelyben mi Ausztriával állunk, végre valahára állandóan rendeztessek. Közgazdasági tekintetben éppenséggel nem dicsékedhünk mostani helyzetünkkel, semmiképpen nem lehetünk közgazdasági állapotunkkal megelégedve. De meg van róla győződve, hogy ha sikerülni fog viszonyunkat Ausztriával állandósítani és vége egy érdekeinknek minden tekintetben megfelelő és a másik szerződő fölt nem károsító, de azért minket annak ki nem szolgáltató vámszövetségre lépni, akkor a mi viszonyaink közgazdasági tekintetben csak javulni fognak. Eppen ezért nem szereti a kikötött eszmék hangzatosát, hanem egészen ösztöndel bevalja, hogy nem híve az önálló vámterületek, mert határozottan jobbnak, kedvezőbbnek, Magyarország jelenlegi helyzetében megfelelőbbnek tartja azt, ha kölcsönös és méltányos megállapodás után vámszövetség lépünk, de úgy, hogy se mi ne legyünk megaláztatva és megkárosítva, se pedig Ausztria, hanem mindenik szerződő félnek adassék meg az ami jogos és méltányos. Természetesen, ha mi nem találkoznánk a másik szerződő féllel a méltányosságnak ezen minimális fokával, hanem az azon szomorú felfogást kívánna megvalósítani, amely ott teljesen alaplatlanul tért hódít, hogy t. i. őik voltak eddigéig azok, akiket kikármányoltak, mi pedig egy tejben-vajban fűrdő ország vagyunk, aminél fogva fölünk többet követelhetnek, akkor képes a végtelenségig elmenni és inkább az önálló vámterület elfogadni, mint oly vámszövetséget kötni, amely ennek az országnak vitális jogait feladja

és kiszolgáltatja. Legközelebb lejárnak azok a szerződések amelyekkel külállamokkal a vám- és kereskedelem tekintetében kötünk. Ezekre nézve érdeklünk az, hogy ezen szerződések olyan módon és tartalommal újittassanak meg, hogy Magyarország erők termelő- vagy foglalkozási ága se szorítottassék háttérbe, hanem hogy a legflagránssabb érdeleim a múltnak a jövőre nézve kiküszöböltessek. Ezután áttér az agrárius törekvésekre s ezekről a következőket mondja:

Azt gondolom, hogy elvárhatják tőlem, hogy foglalkozzam, ha csak röviden is, egy legutóbbi felkeltéssel. Igen sűrűn kezdik hangzotítani, még pedig a szabadalvúpart kebelében, az agrár álláspontot. Hogy az agrár kifejezés mit jelent, ezt tudjuk; de tisztában vagyunk azzal is, hogy ezt kétféle magyarázattal lehet kísérni. Ha azok az urak, kik a szabadalvúpart kebelében belül agráriusoknak vallják magukat, az agráriusum lényegéből azt akarják megvalósítani, ami abba a nagy körbe, amelyet első sorban vonunk magunk körü, és amit szabadalvúságnak nevezünk, beleér, akkor minden józan ember agrárius ebben az országban. Akkor azonban ezt éppen úgy felesleges kijelenteni, mint amín felesleges azt mondani, hogy szabadalvú földmives, szabadalvú municipálista vagy szabadalvú közigazgatási reformpárti vagyok, mert ez benne van abban a programban, amelyet a szabadalvúpartból alakult kormány a legutóbbi hivatalos programjában maga elé állított és nyitán az ország elé tárt. Ha azonban ezek az urak egyebet akarnak, ami ebbe a körbe bele nem fér, amit én nem tételezek föl, mert ez nem felel meg az ő bona fidesüknek, akkor ez káros és veszedelmes. En tehát tévesnek és sajnálatosnak tartom, hogy ha most amikor Magyarországon annyi mindenféle széttagoltsággal kell megküzdöni, a nemzetiségi, felekezeti és más egyéb megkülönböztetés olytán még ezt a megkülönböztetési vonalat is felállítanak. Remélem ez csak elemi jelenség és ha szabad egy hasonlattal élnem, csak politikai szecesszionizmus.

Nagy probléma továbbá a közigazgatási reform megvalósítása és életbeáttétele, az, amelyről az utóbbi 10-12 esztendő alatt sokat írtak de még többet beszéltek; amely két általános választás alkalmával minden egyes jelölt programjának igenleges vagy nemleges értelemben sarkpontja volt, és amely ma már nagyon is megérett arra, hogy elmondhassuk, hogy ezt az országunk messze túlmenő nagyobb része hevesi, kívánja és minél előbb életbeáttétni óhajtja, ismerve e tekintetben a kormány álláspontját, — hisz ez azon programban, amelyet *Széll* Kálmán miniszterelnök 1898. évi március elsején a képviselőház és a nemzet előtérteszt, benntölgaltatik nemcsak, hanem két új irányú törvény már szentesített is és a belügyminiszter kebelében a miniszterelnök egy állandó kodifikáló bizottságot bizott meg amunka előkészítésével — meg vagyok győződve, hogy ha a közigazgatási reform életbe lép, és ha Magyarországnak a külföld előtt sokkal kedvezőtlenebb szinben fettezt vizsgálási állapotai megszűnnek, ez lesz egyik eszköze annak, hogy nemcsak a közigazgatás fog megkönnyíttetni, hanem megkönnyíté csatornája lesz a közigazgatási viszonyok javulásának egyik alapfeltételét képező külföldi tőkebehozatalnak is. Helyesen és úgy az ország pénzügyi helyzetét, mint a tisztviselői kar érdekeit is kellő figyelembe véve, csakis e reform életbeáttétesekor lesz módunkban újból szabályozni és a megélhetési viszonyoknál arányba hozni a tisztviselői fizetéseket.

Hasonló jelentőségű az életbeáttétele és megvalósítás szempontjából hasonló nehézségekkel járó kérdés az egyenes adók reformja, aminek szükségességéről meg van győződve és aminek minél előbbi életbeáttéteszt mindenki a legmelegebben óhajtja. Erre vonatkozólag az adatokat a pénzügyminiszter már összegyűjtötte, megtartotta a szaktanácskozmányokat és a kormányunk erősen feltett szándéka ezt a reformot a legközelebbi öt évben életbeáttétni. Az ezen adók viselése tekintetében eddig sok helyütt és sok körben nyilvánult aránytalanságok meg kell szüntetni és a csaknem tőrhetetlen kezelésben egyöntetiséget kell meghonosítani.

Ezen főbb irányoknak megjelölése után azt hiszem, hogy t. választóim nem kívánják hogy a részletekre is kiterjeszkedjem; elég ha azt mondom, hogy a kezembe letendő mandátumot első sorban az ország általános és egyetemes közjávára, másodszorban pedig szülő-megyéim és honos kerülem érdekében fogom felhasználni. Sohsem feledek, hogy most megveszter ajándékoznak meg bizalmukkal.

Ezekben teljes ösztöndel és hűséggel tartam fel önök előtt álláspontomat. Még csak arra kérem önököt, hogy ne az én személyemet, bár igen nagy súlyt helyezek az önök barátságára és bizalmára, hanem tekintés azon t. még soha megaláztatást vagy leverést nem szenvedett zászlót és vigyék azt elődek, atyáik hagyományaihoz híven, a szabadalvúság mellett a választók legszébb jogának gyakorlásával, az október második választásnál diadalra. Ajánlom magam szives figyelmükbe és köszönm az általam soha meg nem halálható bizalmat, melyet felém nyújtottak. (Szünni nem akaró felkiáltások: Eljen *Perzel* Dezső!)

Erre *Forster* István, a szabadalvúpart elnöke, lelkes beszédben megköszönte, hogy *Perzel* Dezső a jelöltséget elfogadta és a jelenlevők élénk helyesléssel és egyhangulag elhatározták, hogy a következő két sürgönyben üdvözlök a miniszterelnököt és a szabadalvúpart elnökét:

Nagyméltóságú *Széll* Kálmán miniszterelnök urnak. A bonyhádi kerület választói mai gyűlésükön újra *Perzel* Dezsőt kiáltván ki jelöltül, hazafias örömmel és teljes bizalommal üdvözlök nagyméltóságodat, mint pártunk vezérét és a szabadalvúság lánglelkű zászlóvivőjét.

Nagyméltóságú báró *Podmaniczky* Frigyes urnak. A bonyhádi kerület választói ma újra *Per-*

zel Dezsőt jelölték lelkesedéssel, miről pártunk érdeműs önkök hazafiai üdvözlötünk nyilvánításával értesítjük. *Forster* István pártelnök, dr. *Vamosi* Ernő pártjegyző.

Baán-*Teplécz*ből jelentik, hogy *Erdély* Sándor volt igazságügyminiszter, a kerület szabadalvú választói előtt tegnap programbeszédet tartott, melyben *Széll* Kálmán politikája rendületlen hívének vallotta magát. A választók a programbeszédet nagy lelkesedéssel fogadták s a jelöllet biztositották arról, hogy a szabadalvúság zászlóját az ő vezetése alatt biztosan viszik győzelemre.

A kolosi kerület szabadalvúpartja ma tartotta képviselőjelölt gyűlést, melyen a kerület választói közme megjelent. *Hosszu* Teofil elnök ajánlára egyhangú lelkesedéssel *Bómsz* István volt képviselőt ura jelölték. *Bómsz* a jelöltséget elfogadva, megtartotta programbeszédét, amelyben kijelentette, hogy tőrhetetlen híve a szabadalvúságnak és *Széll* Kálmán politikájának, amely az agrár és merkantil irányokat összeegyeztetni, a kisgazdák érdekeit megvédeni és a középosztály helyzetén javítani törekszik. Ami az adó-reform kérdését illeti, kívánja a közteherviselés arányosítását a tisztviselői fizetését javítani kell és meg kell alkotni a szolgálati pragmatikát. A nemzetiségekben fel kell ébreszteni a szeretetet és bizalmat a magyar ha iránt. A gyűlésből üdvözlök táviratokat küldtek *Széll* Kálmán miniszterelnökhez és báró *Podmaniczky* Frigyeshez.

Vizalán ma délelőtt tartotta programbeszédjét *Söpkéz* Sándor műegyetemi magántanár. A jelöllet a szomszédos *Nagy-Szeben*ől hosszú kocsisor kísérete. A jelöllet *Back* Endre róm. kath. főesperes vezetése alatt küldöttség ment. *Söpkéz* a választók értekezletén megjelenva, *Back* főesperes rövid bemutatása után hosszabb beszédet mondott, amelyben a szabadalvúpart felteitlen hívének vallotta magát. A gyűlésből *Széll* kormányelnököt és *Podmaniczky* pártelnököt táviratilag üdvözlöttek.

A sárkeresztúri választókerület szabadalvúpartja tegnap *Czeceán* értekezletet tartott, amelyen *Széll* Ignác áltantiktárt jelölte képviselőjének. A jelölésről az áltantiktárt a következő táviratban értesítették:

Mai napra *Czecezer* összehívott értekezleten egyhangulag méltóságod jelölletét a sárkeresztúri kerület országgyűlési képviselőjéül. Midőn méltóságodat ezen alkalomból üdvözlömi szerencsések vagyunk, egyben tisztelettel lelküjük a menesztendő küldöttség kegyes fogadására. *Szikárdy* Károly értekezleti elnök. *Sohar* jegyző.

Széll Ignác erre ugyanazon táviratilag következő válaszolt:

Az összehívhatatlansági törvény szerint képviselői mandátumom nem válhatok és így nagybecsű polgártársi bizalmuknak eleget nem tehetnek. *Széll* áltantiktár.

A mohácsi választókerület több száz főre menő szabadalvú választója *Jágics* József volt országgyűlési képviselőnek ma dr. *Reder* Károly pártelnök vezetése alatt a jelöltséget felajánlotta. *Jágics* a jelöltséget elfogadta, ami városzerte nagy lelkesedést szült. *Széll* Kálmán kormányelnöknek és *Podmaniczky* Frigyes országos pártelnöknek üdvözlök táviratot küldöttek.

A bódajki választókerület szabadalvúpartja *Pencz* Lajos elnöke alatt értekezletet tartott, amelyen *Baross* Károly pestmegyei földbírtokost, a *Borászati Lapok* szerkesztőjét jelölte képviselőnek. *Baross* Károly a jelöltséget elfogadta és megtartotta programbeszédét. Az értekezletről táviratilag üdvözlöttek *Széll* Kálmán miniszterelnököt, kiemelve a közgazdasági érdeket iránt érzett nagy előszeretést és *Darányi* Ignác földmívelésügyi minisztert. Mindkét miniszter megköszönte a megemlékezést a pártelnökségnek. *Baross* ellen van néppárti és 48-as jelölt is. Különösen a néppárti választók csatlakoznak tömegesen *Baross* Károlyhoz.

*Pécs*ell a szabadalvúpart tegnap gyűlésén tartotta tudvalevőleg *Aidinger* János, a volt képviselő beszámolóbeszédét, mely alkalomból *Aidinger* lemondott a képviselőjelöltségről, illetve annak felajánlása után azt nem fogadta el, mire a szabadalvúpart egyhangulag *Erreth* Jánost jelölte, aki 1892-96-ban pártönkivüli programot volt már *Pécs* képviselője. *Erreth* meg is tartotta programbeszédét.

*Verecz*ről telegrafálják a *Bud. Tüd.*-nak: A moraviczai kerület választói *Jeszenszky* Béla nagybirtokos elnökletével ma délelőtt itt impozáns gyűlést tartottak, amelyen egyhangú lelkesedéssel újlag *Manassy* György nagybirtokost, a kerület eddigi országgyűlési képviselőjét jelölték, akit egy küldöttség vállra emelve hozott a gyűlésterembe. *Manassy* tetszés közt mondta el a programbeszédét amelyben politikai életünknek minden aktuális kérdésére kiterjeszkedett. Legelőveben szölt a mezőgazdasági kérdésekről és csatlakozott *Horánzsy* javaslatához, aki a kisgazdák helyzetének javítására állami segítséget ajánl. *Széll* Kálmán nagysikerű kormányzati és politikai tevékenységét lelkes szavakkal dicsérte és *Széll* feltétlen hívének vallotta magát. *Jeszenszky* Bé a indítványára táviratilag üdvözlöttek *Széll* Kálmán miniszterelnököt, *Darányi* Ignác földmívelésügyi minisztert, báró *Podmaniczky* Frigyes, az országgyűlési szabadalvúpart elnökét és *Molnar* Viktor temesmegyei főispánt.

A verébási kerületben *Hadasy* ellen *Récsy* Ede kulai ürvévedet léptettek fel szabadalvúpartí programmal.

Hódmezővásárhelyen dr. *Lipsey* Ádám, a szabad-
elvűpárt jelöltje, a kiváló publicista tegnap délután tar-
totta programbeszédét a Kossuth-téren. Rendkívül
nagy közönség halgatta s beszédének egyes részei
valóságos tüntető tetszést és lelkesedést kellettek. A
pártgyűlés, amelyen a Kossuth-pártból is sokan jelen
voltak, *Fáry* Antal, a szabadelvűpárt elnöke nyitotta
meg, felolvassa a jelölő-értekezletről *Szell* Kálmán
miniszterelnökhöz és báró *Podmaniczky* Frigyeshez, a
szabadelvűpárt elnökéhez intézett üdvözlő-táviratokra
érkezett telegrammokat. *Szell* kormányelnök az üdvöz-
letre így felelt:

Ragaszkodásuk és bizalmuk biztosításáért
amelynek oly hízelt szavakban adott kifejezést, s
amely nekem belső örömet okoz, fogadják őszinte
köszönetemet.

Báró *Podmaniczky* Frigyes pedig a következő
telegrammot küldte *Fáry* Antal pártelnöknek:

Lipsey Ádámnak, pártunk és eszméink e je-
les tollu harcosának egyhangulag történt jelölését
igaz örömmel vettük tudomásul, gyülekezzenek hi-
venk bizalommal zászlója alá.

A két telegrammot perecekig tartó éljénzéssel
fogadták. Ezután *Lipsey* Ádám szólott. Egy óránál
tovább tartott programbeszédében a szabadelvűpárt
hívének vallotta magát s elismeréssel adózván a párt
alapítója iránt, folytonosan kitörő tetszés közt fejte-
gette *Szell* Kálmán gondviselészerű államférfini mű-
ködését. Kívánja a parlamenti reformot, a kerületek
arányosabb beosztását a közigazgatás gyökeres re-
formját az államosítással, a közegészségügy államosí-
tását az ingyenes kötelező állami népoktatást, a két-
évi katonai szolgálatot, a kataszteri és ármentesítési
kivételek aránytalanságainak kiigazítását a társadalmi
kiegyenlítést az egyedül hivatott államtenntartó elem,
a magyar polgárság javára, az alföldi közötti birtokok
megváltását vagy kicserélését, hogy a magyar föld-
művelés ne kényszerüljön külföldre kivándorolni.

Dr. *Ermény* István főgimnáziumi tanár intézett a
nagyhatású programbeszéd után lelkesítő szavakat
a néphez, végül *Fáry* Antal elnök berekesztette a
gyűlést, amely után *Lipsey* Ádámot nagy lelkesedé-
ssel a lakásáig kísérték.

A választás elé a szabadelvűpárt erős bizalom-
mal néz és alaposan reméli, hogy a kerületet sikerül
az ellenzékől elhódítani.

Az érsekújvári kerület szabadelvűpárti képviselő-
jelöltje, *Timon* Ákos vasárnap mondta el kerülete szék-
helyén nagy választóközönség előtt programbeszédét.
Politikai programjainak alapasziméje az egysé-
ges magyar nemzeti állam megteremtése. Mint *Szell*
Kálmán híve, nem tudja összeegyeztetni álláspontjával
a külön katolikus, protestáns vagy zsidó, vagy a
külön agrár és merkantil érdekeket és ezen jelsza-
vakhoz képest politikai pártok alakítását. Az önálló
vámtérületnek csakis abban az esetben híve, ha nem
tudnánk Ausztriával méltányos szerződéseket kötni.

A szatmári szabadelvűpárt, miután dr. *Chorin*
Ferenc többé nem vállalt mandátumot tudvalevőleg
Hieronymi Károlyt léptette fel képviselőjelöltül. *Hie-
ronymi* a jelöltséget elfogadta s programbeszédét
csütörtökön fogja elmondani.

Szell Kálmán miniszterelnök a szatmári szabad-
elvűpárthoz a következő táviratot küldötte:

A szatmári szabadelvűpárt nevében hozzám
intézt sürgönyből élelem örömmel értesültem ar-
ról a bizalomról, melyvel önök személtém és
politikám iránt viseltek. Az előttünk álló sok
és nehéz feladatok küszöbén erőforrásul tekintem
az önök bizalmát és ragaszkodását ahhoz a zászló-
hoz, melynek diadalra jutását melegen ajánlom.
Szell.

A központi szabadelvűpárt elnöke a következő
sürgönyt küldötte dr. *Keresztészeghy* Lajos ügyvéd párt-
elnökhöz:

Hieronymi Károly, pártunk e kimagasló tag-
jának jeleltetését Szatmáron nagy örömmel vet-
tük tudomásul. Bizva elvűségükben és buz-
ságukban, reméljük, hogy nevével ismét diadalt
fognak zászlóink alatt kivívni.

Báró *Podmaniczky* Frigyes, pártelnök.

A képviselőválasztás október 3-án lesz. A vá-
lasztás két küldöttség előtt fog lefolyni. Választási
elnök az első küldöttségnél *Korányi* János ügyvéd,
helyettes *Uray* Gáspár ügyvéd, jegyző dr. *Antal*
Sándor ügyvéd, helyettes *Jankovics* János igaz-
gató. A második küldöttségnél elnök dr. *Kereszt-
szeghy* Lajos ügyvéd, helyettes dr. *Schönflug* Jenő
ügyvéd, jegyző dr. *Biró* Elemér ügyvéd, helyettes
Papp Endre.

A *bácsalmási* kerületben — amint hírlék — *Lat-
novits* Géának lesz ellenjelöltje szintén szabadelvű
programmal és pedig *Pukovits* Ödön kuriai bíró sze-
mélyében. *Pukovits*nak *Materson*on, *Tataháza*n kiter-
jedt rokonsága és birtoka van s már egy ízben a
kerületet képviselte. Mára várják a kerületbe.

A *lengyeltői* kerület szabadelvűpártjának az a
része, amely dr. *Baross* Jánost léptette fel képviselő-
jelöltnek, mint az gróf *Széchenyi* Imrénének a Budapesti
Tudósítósához intézett táviratából kitűnik, a jelölést
Ábrányi Kornél ellen tovább is tartja.

A Kossuth-párti *Polónyi*. Tegnap *Polónyi* Géza
programbeszédét mondott *Hajdu-Szoboszlón* és ezzel a
beszédjével ismét meglepetést szerzett az országnak,
nem az elsőt és nyilván nem is az utolsót az ő tarka-
barka politikai pályáján. Kijelentette ugyanis, hogy
„miután *Ugron* Gábor t. barátjával az egyházpolitikai és
közjogi kérdésekben egyet nem értett, nyílt őszinteséggel csatl-
kozott a Kossuth Ferenc vezetés alatt álló függetlenségi és
48-as párthoz.” Azután polemizált ellenjelöltjével. *Kovács*
Gyulával, akinek főleg jellemzilarádságát és elvűségét
ki fogásolta. Felolvasta *Kossuth* Ferenc levelét, amely a
Kovácsot támogató *Eötvös* Károlyt dezavualja és fel-
hívta a választóközönséget, hogy vele együtt éltesse
„szeretett barátját”, *Kossuth* Ferencet. Végül foglalko-
zott röviden az aktuális politikai kérdésekkel is.

Komáromban *Tuba* János szabadelvűpárti jelölt
tegnap mondta el programbeszédét nagy közön-
ység előtt. Nagy Vilmos kir. tanácsos pártelnök üdvöz-
özte a választókat, mire *Tuba* egyóras beszédben
számolt be nagy hatással. *Szell* Kálmán és szabad-
elvű politiká a rendíthetetlen hívének vallotta magát
és a jövő parlamenti feladatait fejtegette. Ha a közös
vámtérületre nézve Magyarország jogos igényei nem
volnának kielégíthetők, úgy az önálló vámtérület fel-
állítását szükségesnek tartja. A nagy tetszéssel fogad-
tott beszéd után dr. *Kiss* Gyula és dr. *Nagy* Vilmos
mondák köszönetet a beszámolóért.

Kassán ma este 600 terítékű banket volt *Beöthy*
Ákos tiszteletére. Jelen voltak: *Münster* Tivadar pol-
gármester, *Stekker* függetlenségi és *Rélay* szabadelvű-
párti elnök vezetésével a város előkelősége. *Szaberer*
Béla dr. *Beöthy* Ákost élteti. *Beöthy* örül a pártok
közti egyetértésnek, mert az osztrák prepotencia ellen
csak így védekezhetünk. Az egyetértésre üriti pohár-
tát. *Rélay* Róbert *Beöthy*-t, a tudóst élteti. *Balázsovich*
táblabíró azt mondta felköszöntőjében, hogy *Beöthy*
nélkül a parlament meg volna fosztva egyik díszétől.

A csurgói szabadelvűpárt most folyó gyűlésén
megalakult: pártelnök báró *Szegedy* *Eusich* Sándor.
Képviselőjelölt báró *Inkey* Józsefet kiáltották ki. A
jelölt programbeszédét röviden meg is tartotta.
Ellenjelöltje *Szalay* Károly volt képviselő 48-as füg-
getlenségi programmal. *Szalay* holnap fogja pro-
grambeszédét megtartani. A szabadelvűpárt gyűlé-
séből *Szell* Kálmánnak üdvözlő sürgönyt menesztettek.
A kerület szabadelvű választóinak egy része dr. *Ré-
vész* Károly budapesti ügyvédnek ajánotta fel a
jelöltséget.

Medgyesről írják: A tegnap tartott választógyű-
lésen az eddigi szabadelvű képviselőt, dr. *Oberth* Ká-
rolyt jelölték. Ellenjelöltje nincs.

A segsvári választókörületben újból *Melzer* Vil-
most jelölték pártönkivüli programmal. A szentgotthárdi
kerületben (Nagyküküllőmegye) a szintén pártönkivüli
Eitel Adolt plébános jelölték.

A törökszentmiklósi kerületben *Kerekes* Géza füg-
getlenségi e h21-én és 22-én tartotta programbeszédét.
Nagyiküküldön báró *Rajasich* szabadelvűpárti pro-
grammal fellépett.

Szombat helyen *Major* Ferenc néppárti képviselő-
jelölt vasárnap tartotta programbeszédét.

Sárváron *Mesterházy* Gedeon szabadelvű jelölt
tegnap tartotta programbeszédét nagy tetszés mellett.
Károlyi Antal alispán szabadelvűpárti hónap mondta
el programbeszédét *Mura-Szombatban* és ugyanekkor
Kincs István néppárti *Köszegen*.

Szepest-Szent-Györgyön a szabadelvűpárt népes ér-
tekezletet tartott, amelyen egyhangulag *Beksis* Gusztá-
vot jelölték képviselőnek. A képviselőválasztás ok-
tóber 2-án lesz.

Abaujmegye görög kerületében *Harsányi* József
visszaépése folytán a szabadelvűpárt *Bácskay* Gyula
vasutit és hajózási felügyelőt jelölte.

Apátiból távirják: *Fernbach* Péter szabadelvű-
párti jelölt most körutat tesz a kerület községeiben,
hol mindenütt nagy tetszéssel halgatták programbe-
szédét. *Fernbach*nak valószínűleg már nem lesz ellen-
jelöltje.

Kápolnakegyházi távirják: A láposi választó-
kerület, Kápolnakegyházi vidéke, ma fogadja sza-
badelvű jelöltjét, dr. *Kupsa* Viktor pénzügyminiszteri
foglalmazót.

Galántházról írják: Dr. *Hortoványi* József Ugron-
párti jelölt vasárnap tartotta programbeszédét a ke-
rület több községében. *Eitene* Esterházy Mihály
grótot léptette fel a szabadelvűpárt.

Az 6-becsei kerület szabadelvű jelöltje, *Szűcs*
János körülből 1000 ember előtt mondta el pro-
gramját.

Eros választási harc készül *Máramarosmegye* öko-
mező kerületében, hol a szabadelvűpárti gróf *Tuleki*
Gyula nagybirtokos és *Seján* Antal ügyvéd állanak
szemben egymással. Ez utóbbi *Fercák* Gyula megye-
éspüspök jelölte és mint ruthén származású, e tiszta
ruthén kerületben nagy valószínűséggel bír a győze-
lem, habár gróf *Teleki*nek is igen nagy a pártja,
mely magában foglalja a papság kivételével a kerület
minden intelligens emberét. A választásra egy zászló-
al katonaságot vezényeltek ki. Választási elnök *Bar-
ényi* Jenő főispán titkár.

Ujvidékről jelentik: *Rohonyi* Gyula szabadelvű-
párti jelölt a részben Ujvidékhez tartozó *Járek* köz-
ségben ma tartotta beszámolóját.

A somlyóvásárhelyi kerületben *Meszlény* Pál népp-
párti jelölt, valamint *Mihályi* Géza szabadelvűpárti je-
lölt visszalépett. Szabadelvűpárti jelölte ellenleg *Pekár*
Gyula és báró *Pongrácz* Anzelm és függetlenségi párti
jelölt *Hédervári* Lehel. Hír szerint a néppárt is
állít jelöltet.

Köhalomról jelentik: Vasárnap tartotta meg a
Binder Mihály szász lelkész einöklése mellett lefolyt
nagy választói gyűlésen, amelyen a nagyszámban
megjelent magyarok és szászokon kívül románok
is résztvettek, *Pildner* Ferenc, a kerület volt ország-
gyűlési képviselője, beszámoló- és programbeszédét.

Mindenekelőtt ismertette a mult parlamenti ciklus
legnevezetesebb momentumait. Sok sürgős kérdés
nyert megoldást, de azért számos fontos feladat vár
az új országgyűlésre is. Ezek között felelte sürgős
az igazságügy-reform, valamint a közigazgatás ren-
dezése. Csak ismételteti, hogy híve a közigazgatás
államosításának, amelyvel karöltve azonban a köz-
ségi, járási és megyei közigazgatást lehetőleg sző-
les önkormányzati alapokra ohajtja tekintetni;
követeli a lehető közvetlenséget, a köztisztvisé-
lők szolgálati pragmatikáját, a fegyelmi eljárás sza-
bályozását, valamint a tisztviselők anyagi helyzetének
javítását. Az állam feladata, hogy kötelestűdőt
tisztikart neveljen, amely kifogástalanul, becsülettel és
megbízhatósággal, urhatnamságtól menten, mintaképe
legyen a magyar állameszméért lelkesülő honfiaknak.
A tisztviselői kérdés helyes megoldása az ugynevezett
nemzetiégi kérdést is helyesebb mederbe terelné. Mert,
sajnos, úgy a magyarok, mint a nemzetiségiek között
vannak sovinszíták: az egyik fél a nemzetiségek lét-
jogát is tagadába veszi, a másik fél pedig a magyar
állameszme ellen vakon és makacsul harcol és egysé-
ges magyar hazánkban föderatív államot akar formálni.
Ily körülmények között a tisztviselőkre, különösen
vegyesajku vidéken, óriási feladat vár; ismernők
kell a lakosság nyelvét, hogy köztűtjük és a lakosság
között a bizalom kifejlődhessék és hogy *Deák* Ferenc
szavai szerint „hazánk minden lakosával az iteni
viszonyokat megkedveltessek”. Ha ez sikerül, akkor
reméli, hogy megszűnik az intelligens elemek őrjö-
mérvben való expatriálása Ausztriába és Német-
országba, a lakosság alsóbb rétegeinek pedig Romá-
niába és Amerikába való kivándorlása.

Ausztriával való közgazdasági viszonyunkra
nézve kiemeli, hogy az idegenlenség legnagyobb baja
az, hogy hazánk is szenved alatta. Becsületes kiegye-
zés helyett, ugymond, sovány provizóriummal akarunk
bajainkunk segíteni. Közben az Ausztriától közgazda-
sáigal való küönválás mind a két részen előkészít-
tetik, a politikai különválást is elősegítik a gazda-
sági különválás és erre az esetre önként előtérbe
nyomul az a kérdés: Mi lesz azután?

A szónok ezután az ország belételevel foglalko-
zik. A telekezeti, gazdasági, nemzetiségi kérdések ma
ellentétbe kerültek. Az egyes pártok élükre állított
elvetek harcolnak egymás ellen. Politikai életünk
három kitűnősége: *Tisza* Kálmán, *Horánszky* Nándor
és gróf *Károlyi* Sándor beszédeiből is kéri az ellentét;
és agrarizmus és a merkantilizmus, amelyek egymást
kiegészíteni voltak hivatva, főre nem ismerhető éle-
séggel törnek egymás ellen. Kétségtelen, hogy az
ilyesmire nem szolgál sem a szabadelvűpártnak, sem
pedig az országnak javára. Kétségtelen az is hogy épp
ily viszonyok között erős ezúttalatos vezérre van
szükség, aki a szabadelvűség zászlaját diadalra tudja
vezetni. Ily férfiu ma csak *Szell* Kálmán, akinek kor-
mányzata iránt szőlo is teljes bizalommal viseltek.

Kényes kérdés *Szell* Kálmán nemzetiségi poli-
tikája. Kötőműködő dolog, hogy az ő nemzetiégi
politikája inter muros et extra sok ellenreésre talált,
de ez természetes is, mert, ugymond, ily kérdésben
minden emberiat kielégíteni még a miniszterelnök
koncilians modora sem képes. Megengedi, hogy a
magyar államnak egységes alapon való további kiépí-
tése egyes túlnokának szemert szur és talán egy-egy
kedves emléket, vagy egy-egy légvárat kiméletlenül
megsemmisít de ebből az okból senkinek sincs joga
a magyar állam bámulatos fejlődése és kiépítése
ellen állást foglalni és még kevésbé a közélet-
től lérovevonni. A szászok feladata csak az az le-
het, hogy ahol a magyar állam megerősödése
és konszolidása szóba kerül, azt ünzetlenül, tel-
jes erejűből elősegítsék. Mert a magyar állam
existenciája egyuttal a szász nép létkérdése is. A
szász programot minden egyes részében elfogadja,
de ezt különben bármely másajku honpolgár is min-
den lelkitudalás nélkül megtehetné.

Beszéde végén hangsúlyozta, hogy nem az anya-
nyelv határoz, hanem csakis a honszeretet és a ma-
gyar állameszméhez való becsületes, hi ragaszkodás.
A magyar és német nyelven elmondott beszám-
oló- illetve programbeszéd tetszést keltett. *Pildner*
a több százra menő választópolgárság nagy lelkesé-
désrel újra jelölte szabadelvű programmal.

Márkus Mihály szász birtokos indítványára a
nagygyűlés üdvözlő táviratokat küldött *Szell* Kálmán
miniszterelnöknek és báró *Podmaniczky* Frigyesnek,
mint az országgyűlési szabadelvűpárt elnökének.

Gyöngyösről jelentik a Budapesti Tudósítónak:
Thoroczkay Viktor báró szabadelvűpárti képviselőjelölt
tegnap tartotta programbeszédét.

Széken a központi végrehajtó-bizottság által is
ajánlott eddigi képviselő, *Maláta*: *Zoltán* tegnap mon-
dotta el beszámoló- és programbeszédét. Messze a
határon küldöttség várta és kísérté a jelöltet, akit
a választók lelkesedéssel fogadtak. *Szell* miniszterelnök-
nek és báró *Podmaniczky*nek üdvözlő sürgönyt küldtek.
A helyeni választókerület szabadelvűpártja mai
gyűlésén eddigi képviselőt, gróf *Bethlen* Bálintot
egyhangu lelkesedéssel újból jelölte.

A nagyberezsnai választókerületből írják, hogy az
egyik szabadelvűpárti jelölt, *Petri* József a napokban
jelent meg a kerület székelyében. A választók saját
szekereiken nagy számban mentek elője s nagy ová-
cióban részesítették.

Gyergyó-Szent-Miklósról táviratozzák: A kerület Ugron-pártjának jelöltje, Földiák Gyula 21. és 22-én tartotta meg programmbeszédét. A jelölt Ugron Gábor kíséretében, bandériummal járta be a kerületet.

Szászabánynán ma délelőtt tartotta meg programmbeszédét Asbóth János, a kerület szabadelpárti jelöltje.

A néppárt és a Kanzel-paragrafus. Külföldi tudósítás érkezik Mező-Kövesárról, ahol a néppárt vádolja az ottani katolikus papokat, hogy a kormánypartit jelölt érdekében a vallással fanatizálják a választókat, a templomban izgatnak a jelölt mellett, lázítván a választókat a néppárt ellen és feleskötik őket a sekrestyében, hogy ne szavazzanak a néppárti jelöltre. Kálmán Károly, a mezőkövesdi néppárti jelölt, ez ellen beszédeiben ki is költ és ki is jelentette, hogy az ugynevezett Kanzel-paragrafus érvényesítése végett feljelentést tesz a vallással és kegyszerekkel izgató papok ellen. Mindenesetre nagyon érdekes, modern kiadása lesz ez a feljelentés a farkas és a bárány régi, kedves meséjének.

Hétesztendő interview.

Budapest, szeptember 23.

Szell Kálmánnak hét év előtt tett nyilatkozatairól van szó. A története ennek az interviewnek az, hogy ez előtt hét évvel, amidőn az egyházpolitikai harcok következtében a Wekerle-kormány erős válságba jutott, Füredi Béla, most a Szombathegyi Friss Ujság, akkor a Rábavidék szerkesztője, Szell Kálmánt meginterviewolta. A mostani miniszterelnök azzal a feltétellel felelt a hozzá intézett kérdésekre, hogy válaszait mindaddig titokban fogja tartani az interviewer, amíg azoknak közzétételére ő felhatalmazást nem ad. Ez az idő most bekövetkezett, az interview tartalma előttünk van és a hét esztendő nemcsak nem vette el, hanem valósággal fokozta az érdekességét. Ez pedig nemcsak azért van így, mert a nyilatkozó politikus azóta az ügyek élére került, hanem mert a nyilatkozatok egy része máris bevált, úgy hogy most szinte beteljesedett jóslatnak hat, a másik része a megvalósulásához közeledik, az egész pedig nagyon érdekesen valósítja meg a miniszterelnöknek a liberálisizmusról és a felekezeti reakcióról való felfogását. Közöljük belőle a következő frappáns részleteket.

— A pártközi viszonyokban valami lényeges változás ez idő szerint nem fog beállni. Nem lehetetlen, hogy a képviselőház némely tagjaiból kifejeződik — nem tudom miféle elnevezés alatt — egy konzervatív avagy klerikális párt, mely azonban a magyar választókörnyékben állandó és mélyreható gyökeret verni sohasem fog, mert tudvalevőleg a magyar nép még a maga egészében általában véve szabadelvű. Ha ilyen esetleg alakul új párt elveit alattomban akarná a nép közé beszempészni, akkor legfeljebb csak a nemzetiség-lakta vidékeken és itt is csak ideig-óráig tarthatja magát.

Ugy járhat ez a párt, mint a 80-as években az antisemitizmus, amely rövid ideig izgatás folytán itt-ott felütötte fejét, de amint a magyar szalmaláng lelohadt, ez a párt önmagától felbomlott.

S ez nagyon természetes!

Mert az ország intelligenciája — a központosítást beleértve — csekély kivétellel szabadelvű és magyar; sőt többet mondok: tehetősebb magyar és ha nem izgatják, szabadelvű a magyar plébános is, ez a gyönyörű tipikus alak, melynek mása talán a világon sehol sem található.

Az egyházpolitikai törvények életbeléptetése fogja megmutatni, hogy azok az igazi vallásosságát nem érintik.

A protestáns és zsidó papokat az anyagi veszteség — különös tekintettel azon előnyökre, melyeket az egyházpolitikai törvények az ő felekezeteiknek egyébként nyújtanak — sohasem fogja a szabadelvűségtől eltántorítani.

Visszont a katolikus alsó klérus, midőn utóbb belátni fogja, hogy a helyzetben úgy sem lehet többé változtatni, lassanként szintén bele fog nyugodni, épp úgy, mint az esetleg félrevezetett és felizgatott nép, mely csakhamar megtanulja majd a gyakorlatból, hogy ezek a törvények vallási érzését nem sértik, neki sem anyagi, sem erkölcsi kárt nem okoznak, sőt ellenkezőleg, némely tekintetben egyenesen csak használnak.

Az a jelszó: „Harc a keshagyig”, melyet most némelyek szeretnek hangoztatni, tehát csak üres esatakiállítás marad, melytől józan magyar politikus nem ijed meg soha.

Ami végre a kulturharcot illeti, hát ez

Magyarországon egyáltalában nem is képzelhető.

Mert ki más vezethetné a kulturharcot, mint a főpapság? Ez pedig a történelem tanúsága szerint Rómával szemben sohasem adta fel függetlenségét, sőt a magyar történelem nem egy fényes példát mutat fel arra nézve, hogy hazafias főpapjaink határozottan megállták a helyüket és ellentálltak, ha amonnan a magyar haza és magyar államesszme ellen támadást sejtettek. Nem mondom, hogy nem lesznek esetleg itt is egyes kivételek, melyek rövid ideig kellemetlenséget és zavart fognak okozni. De főpapságunk tulnyomó többségének kipróbált tántoríthatatlan hazafisága még ezeket a macacszkodó elemeket is csakhamar le fogja szerezni.

A zavar, melyet ezen korszakalkotó törvények életbeléptetése a magyar közéletben előidézhet, el fog tartani talán 5—6 évig, tán egy évtizeden át. De mi ez egy nemzet történetében, különösen egy oly nagy vívmány szemben, melyet ezen törvények megalkotása kétségkívül képez? Ekkor azonban a kedélyek bizonyára már végképp lecsillapodtak és minden visszatér a régi mederbe.

Erre az interviewer a következő kérdést vetette föl:

— Vallalkoznék-e kegyelmes uram kabinet-alkáltsárra?

— Ez a kérdés egészen akadémikus. Hála az égnek, odáig ma még nem jutottunk s adja is az Isten, hogy ne is következzen be az az idő, midőn más kibontakozás nem található, mint az, hogy én ragadjam meg a kormánygyeplőt. Erre én nem gondolok, mert régi elhatározásom, hogy nem vállalom el a miniszterelnökséget. Nemesak nem akarok miniszterelnök lenni, de mindent elkövetek arra, hogy elő ne álljon ilyen helyzet. El fogom kerülni és magamtól elhárítani teljes erővel. En csak akkor és azon esetben hajolnék meg a kényszerűségnek, ha azt látnám, kétséget kizáró módon, hogy más kibontakozás nincs és a kényszerűség esete állana elő: ha a „kötelesség” parancsolná, hogy feloldozzam magamat. Ha ez az eset előállna, akkor engednék a kötelesség parancsszavának. Ehhez azonban még az is szükséges, hogy felséges királyom egyenesen rám parancsoljon. Ha tehát mégis előállna ilyen nem várt eset, akkor — de csak akkor — meghajolnék a helyzet parancsa előtt. Véleményem szerint azonban ez egyelőre teljesen ki van zárva.

Hegedüs Sándor Győrt.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Győr, szeptember 23.

Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter a mai napot Győrön töltötte, hogy egy új gyártelep felavatásán jelen legyen. Ez a gyártelep pamut, gyapjú, divatkelmek és antiszeptikus kötszerek előállításával foglalkozik, amely cikkeket eddig Magyarországon nem készülték. A győri indóházban a hatóságok fejei és igen számos közönség fogadta a minisztert. Gróf Laszberg főispán meleg szavakkal üdvözölte. A miniszter válaszában hangsúlyozta, hogy az alkalom neki épp oly kedves, mint a város maga, amely új gyártelepet nyert és amely termékeny talaj minden ipari tevékenység számára. Reményli, hogy Győr városa nemcsak a haza legelső ipartelepje sorába lép. A közönség lelkes éljenze között a miniszter és kísérete, Sztéryényi József miniszteri tanácsos, Vértessy Kálmán osztálytanácsos, Kovács üzletvezető és dr. Hollán Sándor miniszteri titkár, koccson a felavatandó Wernburgi Leon Gyula-téle női divatkelme-gyártelephez hajtattott, hol Leon lovag és fia a gyár alkalmazottainak élén meleg szavakkal fogadta a minisztert, hangsúlyozva, hogy a miniszter megjelenése az új gyár számára ünnepet jelent.

Ezután a nemzetiszínű lobogókkal és drapériákkal dusan díszített telep megsemmelése következtet melynek virágokkal díszített, százakra menő, zakatoló szövéstékei között egy csinos kis munkásleány köszöntötte a minisztert, aki nekik a gyár létesítésének elősegítésével munkát és megélhetést biztosított.

Közel másfélóra tartózkodás után, mely alatt a miniszter alaposan tájékozta magát a technika legmodernebb vívmányaival felszerelt gyártelep minden részlete iránt, az összegyűlt munkások éljenzése közt elhagyta a telepet, a város házára hatott a miniszter, hol a tszeifől küldötségeket, élükön Győr városát és vármegyéjét fogadta. A vármegyei törvényhatóság nevében Goda Béla alispán, a városi törvényhatóság nevében pedig Zechmeister Károly polgármester üdvözölte a minisztert, ki válaszában megjegyezte, hogy az elismerés, melyet a két törvényhatóság részéről tapasztalt, csak ösztönöznöi fogja a kormányt, hogy továbbra is kiszemelje azokat a helyeket, melyeknek kultúrát is színvonalra iparijelzésre alkalmas. Majd az államhivatalok önökét tszeifelték, akiknek érzelmet dr. Netkovszky pénzügyigazgató tolmácsolta, a kereskedelmi kamarát Weidmann Adolf kereskedelmi tanácsos, alelnök vezette a miniszter elé és végül a

ref. egyházközség nevében Szabó Zsigmond lelkész üdvözölte a minisztert.

A miniszter még többeket fogadott a város házáról a Lloyd épületébe hajtattott, hol százerterékű ebédre várta az új gyártelep adonos a város és a megye kitünőségeit.

Az első felköszöntőt Hegedüs miniszter mondotta a királyra, Zechmeister Károly polgármester Szell Kálmán miniszterelnököt és Hegedüs Sándor kereskedelemügyi minisztert tette.

Lovag Leon Gyula, az új gyár tulajdonosa felolvasta a miniszterelnökötől érkezett táviratot, aki sajnálatát fejezi ki, hogy bécsi utja által akadályozva van ez ünnepélyen megjelenni; hálásan köszöni a miniszterelnök a meghívást a munka és ünnepeire. Ezután előadja, hogy ámbár már két évvel ezelőtt, 35 évi fáradságos munka után, magát munkanottnak érezte, mégis az által a barátságos fogadtatás által, melyvel Budapesten találkozott, indította érezte magát Magyarországon is ipartelep létesíteni. Szíve mélyből köszöni a kormányt és különösen Sztéryényi Józsefnek támogatását és meg van győződve arról, hogy mint jó osztrák cselekedett, midőn Magyarországon gyárat alapított és biztos abban, hogy az osztrák iparosok a monarchia érdekében cselekednek, ha Magyarországon, ahol őket minden idegennel szemben előnyben részesítik, ipart létesítenek, mert ez által elejét veszik annak, hogy külföldi ipar vesse meg a lábát a közös vámtérületen. (Élénk helyeslés.)

Mután még Ruschek Antal esperesplébános Leon lovag családának jelenlévő hölgytagját és Kautz Gusztáv a főispánt és a polgármestert tette, fészült figyelem közt emelkedett szóásra Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter.

En is, ugymond, sürgönyt kaptam a miniszterelnökötől és e lélekemelő ünnepély alkalmából mondotokra reflektálni akarván, nem tehetném azt határozottabban mint a sürgöny felolvásával. (Olvasva:)

Élénk és meleg érdeklődéssel kísérem a magyar ipar fejlődését és különösen örömmel tölt el, ha kiváló és derék osztrák iparosok, félretéve minden elfoglaltságot, előítéletet és balvéleményt, ide hozzák tőkéjüket és gazdag tapasztalataikat és vállalatok alapításával a magyar ipar bajnokait szegődnek. Nagy sajnálatomra nem jelenhettem meg a mai lélekemelő ünnepélyen, de a távolból azokkal a meleg érzelmekkel veszek részt abban, amelyeket ilyen komoly és realitás törekvések, amilyenekkel a jelen esetben találkozunk, bennem mindig keltenek. Szívemből kívánom, hogy Isten áldása kísérje a vállalatot.

Szell Kálmán.

Hegedüs Sándor aztán hangsúlyozta, hogy Magyarország ipar nélkül nem lehet; nekünk bárhonnét is, de kell ipart teremtenünk és Ausztriának érdekében áll, hogy nálunk gyárat alapítson s bennünket ez igyekezetünkben támogasson. Az osztrák iparos miért menjen a Balkánra, Kis-Azsiába vagy messze partokra, midőn mi oly közel vagyunk. „Warum in die Ferne schweifen? Sieh!, das Gute liegt so nah!” Aki előbb jön, az fogja munkásságának legnagyobb hasznát látni. Mi akarunk és fogunk is ipart létesíteni, mert nyereségünk értékesítése mindinkább nehezebb lesz. Ipart kell létesítenünk mezőgazdasághoz hasonlóan is, mert ez nélkül nem boldogulhatunk. És ha ezt mondom, ebben semmi frázis nincsen, hanem ez erős akaratum. Magyarországi kultúrájának is kiegészítő része az ipar, mert a mezőgazdaságnak és a kereskedelemnek biztos fogyasztó-piac csak akkor teremthető, ha ipart teremünk.

Az ut, amelyen kiindultunk, göröngyös ugyan, de semmi nehézségtől sem szabad visszariadnunk. Alapjában véve közömbös, ki létesíti a gyárat, mert a buza, amelyet ez áldott földbe hintenek, magyar buza lesz, ha idegen is a vetőmagja. Igen, uraim, a gyárkémények még mélyebben nyulnak a földbe, mint a buzakalász gyökere, s az idegen iparos is, ha itt letelepszik, a hazai föld tartozékává lesz. Kívánom, hogy az osztrák iparosok ilyen érzelmeikkel jöjjenek ez országba, mint a gyár alapítója, s én azt mondom nekik, hogy jó barátok nem lehetnek azok, akik kiszákmányolják egymást, hanem csak azok, akik egymás hasznára vannak. Vegyen minden osztrák iparos ceruzát a kezébe és kiszámíthassa, hogy ha nem engedi, hogy idegenek versenyt támaszsanak neki, hanem maga foglalja el a tét, ha felhasználja a kedvező forgalmi, konszolidált hitel- és kedvező munkásviszonyokat, régi összeköttetéseit és iránta mutakozó rokonszenvet, bizonyosan nagyobb haszonnal dolgozik itt mint más helyen. Ez a számítás és nem az érzelmei dolga. És ha idejönnek, ennek az áldott földnek az a varázsa hogy aki erre lép, ide is tapad és idővel érzelmei is átalakulnak irántunk. Ilyen érzelmeikkel jött hozzánk azon gyártelep létesítője amelyet ma felavatunk. Poharamat Győr városért és ennek új gyártelepét ürtem. (Hosszantartó éljenze.)

Végül Lóderer Agoston a kereskedelmi miniszter, mint a magyar Franklint ünneplte, amire a társaság emelkedett hangulatban szétoszlott.

A minisztert Laszberg főispán és Zechmeister polgármester a megye és a város több kitünőségeivel együtt kikísérték a pályaudvarra, ahonnan a miniszter délután fél öt órakor visszatért Budapestre.

A BUDAPESTI NAPLO telefonja.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

KÜLFÖLD.

Revertera utódja. Bécsből táviratozzák a *Secolonak*, hogy a legközelebbi napokban el fog dőlni, vajjon gróf Thun Ferenc volt osztrák miniszterelnök lesz-e gróf Revertera utódja a vatikáni nagykövetségben. Egy verzió szerint gróf Thun hajlandó elvállalni a nagykövetséget és kinevezését a Kuria megelégedéssel fogadná. Abban a nem várt esetben, ha gróf Thun vonakodnék ez állást elfogadni, akkor gróf Szécheny Miklós külügyminiszteri első osztályfőnök lesz a monárchia nagykövete a Vatikánál.

A cári látogatás után.

Budapest, szeptember 23.

Most, hogy a cár immár jó messze van Franciaországtól, az egész vonalon megindult a marakodás a francia pártok közt a miatt, hogy ő orosz főlsége nem ment el Párisba, sőt némely részről *miniszterválságot* is ujságolnak. Így a *Journal des Débats*nak egy közlése szerint *Milherand* és *Baudin*, a kabinet szocialista tagjai benyújtották a lemondásukat és *André* hadügyminiszter is menni akar, mert állítólag nem ért egyet a kabinet többi tagjaival, akik vissza akarják helyezni előbbi állásába a Henry-féle hamisítvány által kompromittált *Boisdeffre* tábornokot, kit azonban most a cár — azzal, hogy fogadta — rehabilitált. A tény az, hogy a Boisdeffre-kérdést eddig még nem vetették föl a kabinetben, s a *Matin* egyáltalában megcáfolja az összes válsághíreket. A nacionalista lapok különösen azon faradoznak, hogy vizsályt támaszszanak *Loubet* köztársasági elnök és *Waldeck-Rousseau* miniszterelnök közt. Szerintök *Loubet* akarta, hogy a cár Párisba is elmenjen s minden előkészület is megtörtént már e végből, ámde *Waldeck-Rousseau* megakadályozta az utazást.

A *Temps* így bánik el a nacionalistákkal, akik a maguk javára akarták kizsákmányolni a cári látogatást: „Ugy látszik, hogy az orosz-francia szövetség sokat veszített a monarchisták szemében, mióta azt lehetett látni, hogy a cár szívesen társalgott Compiègneben *Waldeck-Rousseau*val. A nacionalisták, mikor arról volt szó, hogy a cár eljő *Dunkerque*be és *Reims*be, de Párisba nem megy el, így ujjongtak: A cár csak a tengerészetet meg a hadsereget akarja meglátogatni és senki mást nem akar látni. Ez hatalmas pofonesapása a minisztériumnak. Es miután váltig örvendeztek a cár távolmaradásán, most sópáncsokodnak a miatt, hogy a cár meg a carne nem jött el Párisba. A nacionalisták tehát önkéntelenül is bizonyosságát adják annak, hogy nem tudják, mit akarnak. Nem tudják, de kiabálnak. A monarchisták és a nacionalisták nem tesznek többé számot ebben az országban; ócsárolgatásuk nem fogja megzavarni Franciaország külpolitikáját.

Tény másrésztől, hogy a franciák egy része nincs egészen megelégedve azzal, hogy a francia-orosz szövetség ma már nem az, aminek a franciák annak idején kontempiláltak. A béke és méltányosság tulságos hangoztatása nincs ígyre a revanche barátainak. Sokan nyíltan föl is vetik már azt a kérdést, hogy mi haszna van Franciaországnak a szövetségből. A *Rappel* felszámítja azokat az előnyöket, amelyek a szövetségből Oroszországra hárulnak. „Mindenekelőtt pénz, sok pénz! A milliárdok, melyek a francia megtakarított fillérekkel a szövetségnek jutottak, hogy fegyverkezést megújítsa, ázsiai vasutait kiépítse, iparát kifejlesztthesse. Azután Oroszországnak a francia diplomácia által való támogatása. A japán-kínai konfliktus az oroszoknak *Port-Arthur*t és a *Pekingben* való tulsult juttatta. A kínai konfliktus lehetővé tette Oroszországnak, hogy elvegye *Mandzsországot*. Es nekünk mi hasznunk van Oroszországtól? Semmi.”

Páris, szeptember 24.

A *Times* értesülése szerint Compiègneben a cár és *Loubet* a kelet-ázsiai ügyeket is tárgyalták és *Loubet* kötelezte magát, hogy Oroszország kelet-ázsiai tervei elé nem fog akadályokat gördíteni. Szóba kerültek továbbá a *Törökországi* ügyek is s elhatározták, hogy *Törökországot* figyelmeztetni fogják, hogy Franciaországgal szemben elvállalt kötelezettségeit illetlenül teljesítenie kell. A mi *Örményországot* illeti, azt határozták el, hogy az örményeknek értesésre adják, hogy legjobb lesz, ha orosz oltalom alá helyezkednek.

Páris, szeptember 23.

Déroulède felhívást bocsátott ki, amelyben Páris lakosságát tegnap a *belforti oroszán* előtt tarandó népgyűlésre hívta össze, hogy tiltakozzék a kormány ellen, amely a cári pár párisi látogatását meghehisi-totta. A felhívásban azt mondta ugyan *Déroulède*, hogy Páris nem Páris többé, ha felhívásának nem

tesz eleget, de azért a gyűlésen még sem jelent meg több három-négyszáz emberrel. A republikánus lapok e miatt gonyolják *Déroulède*t és azt mondják, hogy ez az eset uabb bizonyítéka a nacionalista párt rohamos hanyatlásának.

Kiel, szeptember 23.

A cár pár gyermekeivel tegnap este 9 óra 15 perckor elutazott. *Henrik herceg* és felesége a pályaudvarra kísérte őket.

HIREK.

Budapest, szeptember 23.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Szeptember 15-én uj előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. A király ma délelőtt az általános kihallgatások során báró *Fejérváry Géza* honvédelmi minisztert fogadta.

— A király köszönete. Pécsről jelentik: *Szék* Kálmán miniszterelnök egy Baranya vármegye, mint Pécs város törvényhatóságába leiratot intézett. A leiratban legfelsőbb szóbeli meghagyásra kiváló örömmel értesíti a törvényhatóságokat, hogy egy a vármegye közönségének hazafias és buzgó készségeért, melylyel a katonaságot és a hadgyakorlaton megjelent személyiségeket fogadta és látta, valamint a biztonsgági és közrendészeti intézkedéseikért s a város közönségének tanusított lojalitásáért a király megelégedését és köszönetét fejezi ki.

— Frigyes főherceg üdvözlése. Pozsonyból jelentik hogy a *Frigyes* főherceg ellen állítólag megkísérelt merénylet híre gróf *Wurmbrandt-Stuppach* Hugó altábornagy, hadiestaparancsnok-helyettes a főherceghez Főherceglakra táviratot intézett, amelyben a tisztikar nevében gratulál a főhercegnek, hogy szerencsésen kikerülte a veszedelmet. *Frigyes* főherceg erre a következő távirati választ küldte az altábornagynak:

Köszönöm a táviratot. Szolgáljon megnyugtatóra, hogy senki sem sérült meg. A vadászokkal alkonyatkor találkoztam. Egyikük ráltott a kíséretemben lévő ördésre, aki rögtön visszalépett. A hatóság széleskörű intézkedéseket tett.

Frigyes főherceg tábornagya.

— Szék Kálmán és a D. K. E. Arra az üdvözlő táviratra, melyet a *Dunántúli Közművelődési Egyesület* tegnapi jubiláris közgyűléséről küldött megalapítójának és diszelnökének, *Szék Kálmán*nak, ma a miniszterelnöktől a következő távirati válasz érkezett:

A Dunántúli Közművelődési Egyesület t. elnökségének Budapest. Annak az egyetlen rólamvaló megemlékezését, amelynek nagy nemzeti feladatait leltem egész melegeggel szolgálni igyekeztem, a legmelegebb köszönettel fogadtam. Az önk céljai az enyimek is, az önkök törekvéseivel, érzelmeivel együtt törekedni, együtt érezni soha meg nem szünök. A magyar nemzet kulturájának kérdése a magyar nemzet életének és boldogságának kérdése; szolidárisnak valom tehát magam az önkök törekvéseivel azon a poleon is, amelyre a köteleesség szólított, amidőn távolattal távoztam az önkök köréből, de nem távoztam lelkemben, érzelmeimben és törekvéseim azonosságában. *Szék Kálmán*.

— A Nemzeti Múzeum jubileuma. A Magyar Nemzeti Múzeum alapításának századik évfordulóját, mint jeleztük, a jövő esztendőben nagyszabású ünnepek keretében fogják megülni. A programponatok között van a múzeum alapítója, gróf *Széchenyi Ferenc* emlékszóbrának a múzeumkertben való felállításá, a múzeumban emléktábla elhelyezése és több más maradandó alkotás. Mivel ezeknek a kivitele hosszabb időbe kerül *Szalay Imre* miniszteri tanácsos, a Nemzeti Múzeum igazgatója, már most megteszi előterjesztést *Wlassics Gyula* közoktatásügyi miniszternek, aki véglegesen fog dönteni a jubileum ügyében. Az emlékművek tervezéséhez és kidolgozásához már az idén hozzáfognak.

— Egy újságíró kintüntetése. A budapesti tudomány-egyesület hittudományi karának jogában áll, hogy a Horváth-alapból az időnkint megrieen s kath. tudományosság szempontjából értékes munkákat pályázaton kívül is jutalmazhasson. Rendesen teológiai tanárok munkáinak szokott jutni ez az elismerés, az idén azonban világi írlírt is jutalmazott a kar: *Szemenecz Emitt*, a Magyar Állam leelősz szerkesztőjét, a kathoukus autonómiaórl írt Jórás munkájáért, melyet 500 koronával jutalmaztak.

— Ifjabb Brázy Kálmán a királynál. A király ma Bécsben kihallgatáson fogadta ifjabb Brázy Kálmán pellerdi földbirtokost, aki megköszönte a királynak

nála és a családjánál tett látogatást és a király ajánlókát: egy gyémánttal kirakott cigarettaszelenecét. A király ezuttal is kintüntető szíveséggel fogadta Brázyt.

— A tisztviselők és a sajtó. Az állami tisztviselők kongresszusa véget ért, s a tisztviselők első utja a sajtóhoz vezetett, hogy haláljukat fejezzék ki azért a szeretetért, amelylyel a sajtó a mozgalmat felkarolta. A tordai bizottság kiküldöttje *Harmath* Domokos vezetése alatt testületileg tisztelgette *Vézi József*nél, a *Budapesti Újságírók Egyesülete* elnökénél. Kartársai nevében *Harmath* köszönetet mondott a magyar sajtónak a lelkes támogatásért.

A mozgalom megindításakor — ugymond — bizalommal fordultak *Vézi József*hez s az ő révén az Újságírók Egyesületéhez azzal a kérdéssel, hogy hazafias törekvéseik számára nyerjék meg a közvélemény rokonszenvét. Hálásan konstalták, hogy az Újságírók Egyesületének választmánya a legelső szóra zászlót bontott az ügy érdekében s *Vézi József* nemes és lelkesítő példáján indult a hatalmas támogatata a mozgalmat. A kongresszus összejövetele alkalmából kölcsönöségüknek tartják, hogy e lelkes támogatásért köszönetet mondjanak, amelyben bizonyára az egész tisztviselői kar osztozkozik.

Válaszban *Vézi József* kijelentette, hogy a sajtó az első perctől fogva felismerte e mozgalom erkölcsi és politikai jelentőségét s tisztában volt, hogy kardot rántván mellette, küzdenie kell mindaddig, míg a siker be nem következik. E siker előestéjén szívvel üdvözi a kérdés első megbolygatóit és biztosítja őket, hogy haláljukat az Újságírók Egyesületének választmánya hazafias megilletődéssel fogja fogadni.

A tisztviselői kongresszus által kiküldött szavas bizottság tagjai, akik a miniszterelnöknek a memorandumot átnyújtják, kedden délelőtt 10 órakor gyűlnek össze a budai Vigadóban, ahonnan már megrendelt kocsikon a miniszterelnöki palotába mennek. A fogadtatás 11 órakor lesz.

— A tüzrendészeti törvényjavaslat. Az országos tüzoltó-szövetség központi választmánya a jövő hónapban ülést tart, amelyen a tüzrendészeti törvényjavaslatnak az uj országgyűlés elé való terjesztéséről fognak tanácskozni. A javaslat ugyanis teljesen teljesen szven van, minden fórumon keresztülment és így mi akadály a szines, hogy végre a törvényhozás elé kerüljön.

— A császár nehezítése. Vilmos császár olyan császár, hogy szívesen veszi, ha simulnak az akaratához az alattvalói, ha kancellárok, ha polgármesterek is. Hogy ez így van, azt ujabban az az ügy mutatja, amely közte és *Kirschner*, a berlini polgármester között fölmerült. Még a tavaszszal történt, hogy egy napon megharagudott a császár a főpolgármesterre. A város ugyanis vasutat akart építeni, amely a császár palota közelében keresztezte volna az *Unter der Linden* nevű szép utat. Erre a tervre a császár azt mondta, hogy nem hagyja jóvá s mikor erre a főpolgármester audienciát kért, hogy a császárt fölvilágosítsa a dolog felől, egyszerűen nem fogadta őt a császár. Néhány nappal ezelőtt *Kirschner* bejelentette a városi közgyűlésen, hogy újra audienciát kér a császártól. E végből be is adta kérvényét a kabinetirodánál, de kérelmét végképpen elutasították. A császár ebben az ügyben nem kíván felvilágosítást. Hát most erről beszél *Berlin*, s általános a feltűnés.

— Aki agyon akarta löni Gőrgéyt. Pusztakeresztikán ől egy *Füredi* nevezetű kéményseprő mester, aki azt meséli, hogy ő néhány esztendővel ezelőtt agyon akarta löni *Gőrgéy* *Arthurt*. Annnyira agyon akarta löni, hogy már az öreg hadvezér melénekk szögezte a revolvert. — Vándoruton volt. *Leoronyollott* cafatos, sáros ruhában s éppen *Visegradra* vetődött. Beállított tehát *Gőrgéy* tábornokhoz is. Az ősz hadvezér — a mint meglátta — mindjárt kitalálta hogy olyan ember állt előtte, aki szűkebben a pénznek s két hatost adott neki. *Füredi* nem fogadta el a pénzt, hanem revolvert vett elő s egy pillanatra a tábornok mellénekk szögezte, azután pedig mintha megoszlott volna a karja, leeresztette.

— Lássá, kegyelmeis uram — mondta, azért jöttem, hogy önt agyonlőjsem. De most, hogy látom itt magam előtt a szép ősz ha'ával, nem tudom megtenni.

Gőrgéy erre visszatette a két hatost és nem egy hatalmas pofot adott a merénylőnek, hanem tíz forintot. — Ez az a körülmény, amely mindig kérdésessé teszi azt, hogy megtörtént e egyáltalában az eset.

— Egyetemi élet. Az Egyetemi Kőr elnökségének és tisztikarának tegnap kellett volna dr. *Vécsey* Tamás tudományegyetemi rektoránl tisztelnie, hogy u hivatalában üdvözölje és előtte a Kőrnek programját kiírtse. A tisztelgés azonban közbejött akadályok miatt elmaradt és csak esütörtökön délelőtt 11 órakor járul az Egyetemi Kőr a rektora elé. Ugyanaznap délután 4 órakor *Wlassics Gyula* közoktatásügyi miniszter fogadja az ifjakat.

— **Tolsztoj és a francia orosz szövetség.** Azt hitte volna az ember, hogy az a nagy szövetség, amelyre éppen mostanában a cári látogatás hívja fel előnként a világ figyelmét, — olyan erős és kedves, hogy azt az érdekelt két nemzet fia közül senki fel nem szeretné bontani. És íme, ha kissé a mélyére nézünk a dolgoknak, az orosz-francia szövetség sem olyan szép, teljes, mint amilyennek látszott. Először is akadnak francia lapok, amelyek alaposan támadják, s legújabbban Tolsztojról is kisújt, hogy nincs igen nyíre a muszka-francia ölekezés. Egy *Mazzini* nevű olasz újságíró levelet írt a nagy orosz írónak s három kérdésre kért tőle választ. Hogy mit kérdezhetett tőle, az kitűnik abból a levélből, amelyben Tolsztoj válaszolt neki. Ez a levél így szól:

Kedves *Mazzini* ur! Első kérdésére, hogy mit gondolt az orosz nép a francia orosz szövetségről, a felelettem ez: az orosz népnek, az igazi népnek halvány sejtelme sincs arról, hogy ez a szövetség létezik. Ha azonban mégis tudomást vett volna róla, akkor tudom, hogy, mert egyforma érzellemmel viseltetik minden nép iránt, józan esze, emberies érzése meg fogja neki mondani, hogy ez a szövetség, amely kizárólag egy néppel kötött, csak arra való, hogy a népet ellenségeskedésbe, sőt talán háborúba kavarja más népekkel és ebből az okból a szövetség meglehetősen kellemetlen volna neki. Arra a kérdésre: *Osztolják-e az orosz nép a francia nép lelkesedésében*, azt felelhetem, hogy az orosz nép nemcsak nem osztózik a francia nép lelkesedésében, hanem ha mindent tudna, amit e szövetségre való tekintettel Franciaországban beszélnek és tesznek az emberek, akkor határozottan bizalmatlansággal viseltetne az iránt a nép iránt, amely minden ok nélkül egyszerre rendkívüli szeretetet mutat az orosz nép iránt. A harmadik kérdést illetően, hogy *mi a fontossága e szövetségnek a civilizáció tekintetében általában*, joggal hihetem, hogy mert a szövetségnek nem lehet más magyarázata, mint más népeknek háborúval való fenyegetése, befolyása csak áldástalan lehet. Ami e szövetség hatását illeti a két népre vonatkozólag, világos hogy ez a szövetség eddig csak rosszat hozott erre a két népre és a jövőben is rosszat fog hozni. A francia kormány, a sajtó és a francia társaságok arra része, amely örömmel tüntet e szövetség mellett, máris sokban megakadott egy szabad nép hagyományával, sokat engedett belőlük s még többet fog engedni, hogy egyelőre egész Európa legkegyetlenebb kormányának követeivel és törekvéseivel. És ez nagy veszteség lesz Franciaországára. De Oroszországra még rosszabb hatása volt és lesz ennek a szövetségnek. E szövetség óta az orosz kormány egyáltalán nem törődik Európa véleményével, amelyet azelőtt számításba vett és mert e szövetség által támogatásnak hiszi a világon a legcivilizáltabbnak tartott népet, napról-napra kegyetlenebb, despotikusabb lesz. E különös és szerencsétlen szövetségnek tehát az én véleményem szerint csak káros hatása lehet a két népre és a civilizációra általában. Fogadja mély tiszteletem kifejezését.

Tolsztoj Leó.

— **Novák Ferenc József Rudolf.** Egy szegedi szeszgyári futó, bizonyos Novák József nevezetű ember, közeledni akar az udvarhoz s hogy a közeledésnek külsőleg is megadja az illendő politikai színezetet, újszülött kis fiát Ferenc József és Rudolf nevekkel jegyeztette be az anyakönyvbe. Azonban kissé későn, amiért azonban elnézést kért.

— Az a baj kérem — mondta a hivatalban, hogy még nem tudom, hogy ki lesz a koma. — Egy kis haladékokat kérek erre nézve...

— Minek a haladék? —
— Mert alighanem ő felsége a király lesz a komám. Irtam ebben az irányban Budára. Mindennap várom a választ.

Haladékot nem adtak. A gyermeket be kellett írni a rubrikás könyvbe. Erre aztán bediktálta Novák a három nevet. S meg is magyarázta, hogy mi a nagy lojalitás oka.

— Közeledni akarok az udvarhoz. Mert nagy az elnyomatás...

— **Vasuti sserencsétlenség.** Ma Oroszországból érkezik hír vasuti sserencsétlenségről. Moszkvából jelentik, hogy a moszkva-kazáni vasút tilvói állomásán egy katonavonatot összeütöztöttek egy tehervonattal. Hat kocsi összetört, 53 katonára megsérült.

— **Nyilatkozat.** Dr. Havass Rezső, a főváros törvényhatóságának a nagymunkássága tagja védekezik az ellene legutóbb felhangzott támadás ellen. Védekezését sem tartjuk szerencsésnek, mert újabb támadás az előzők szériójának folyóirataink és ezek közt az *Új Idők* ellen, amely éppenséggel nem szólalt rá arra a kíméletlen bírálata, amelyet Havass Rezső a közoktatási bizottságban hangosított.

— **Diáksztrájkok.** Záróóról jelentik, hogy az ottani reál-gimnázium nyolcadosztályos növendékei sztrájkoltak. Azt követelték, hogy a nekik nem kedves matematikai professzor, dr. *Majcen* helyébe más tanárt adjanak nekik. Ennek a kívánságnak azonban az igazgatóság nem volt hajlandó eleget tenni, mire az osztály pimaradt az előadásokról. Az eset kinos feltűnést keltett, azt hiszik, hogy kizárják az intézetből az osztályt.

— **Csuan herceg, a költő.** A kínai vezeklő küldöttség vezetője, *Csuan* herceg, üres óráiban költ is. Bázelen is, ahol napokig politikai láz gyötörte, kitört belőle a poézis és egy meiankolikus versben örökítette meg azt a várost, amely „az egyenlítőnél negyven foknyira fekszik”. A hercegnek Bázelen volt elég ideje a költészet gyakorlására, de ő nem élt vissza helyzetével és csak egy verset írt. Íme pontos fordítása:

A legszebb, ha a hunyó napsugár
A földre omlik.

Távólról látom a nagy hegyeket
S belemerül tekintetem a vízbe,
Mely a házam mögött folyik.

It ülök íme az erkélyen

Es nézem ezt a színjátékot.

A virágok, az illat, az árnyékok

Íde is elkísérték.

E földnek közepén,

Amelyet itt Svájnak neveznek,

Az egyenlítőnél majd negyven foknyira

It, költve, gondolataimhoz térek.

És ha gondolkozom,

Nyugodtság tér szívembe.

Éppen ezért már serdülő kis korom óta,

Próbálok költeni.

A levelek és virágok ölembe hullnak,

A bor nem fáraszt,

De mégis, ha most felemlékedem,

Ugy érzem mintha ittan

Egy patak körül járnék,

A vizen pedig holdfény játszik.

A madarak már lészkeikbe tértek

És esőnd van mindenütt.

Ugy látszik, a hercegek Kínában sem elsőrangú költők. De ott is szabad verset faragniok.

— **Matuska Péter meghalt.** Liptó-Szent-Miklós-ról jelentik, hogy *Matuska* Péter, volt országgyűlési képviselő, a Magyar Jelzolgá-Hitebank alelnöke *Ráskón* tegnap este kilenc órakor meghalt, felesége *Comáromy* volt árvegyei főispán leánya és három gyermeke körében. A szabadévpárt régi kipróbált tagja volt, a bizottságokban nagy munkásságot fejtett ki, az előadó-székekben gyakran jelent meg, s általában a Haznak rendkívül buzgó és szorgalmas tagja volt, akinek tekintélye nőtön-nőtt az alatt a három évtized alatt, amennyi ideig a liptó-szent-miklósi kerületet képviselte. S népszerűségét eléggé bizonyítja, hogy 1872 óta mindig ez az egy kerület küldötte a parlamentbe. A mostani választási mozgalomban sem volt elenkező. Ugy politikai barátai, mint ellenfelei tudtak súlyos természetű bajáról, sőt sejtették a korán bekövetkező véget, de párthívei nem jelölték mást, s az ellenpártok sem gondoltak arra, hogy ellenpártot állítsanak ellene. Hosszabb idő óta betegeskedett. Májusorvadásban szenvedett és baja az utóbbi időben veszedelmessé vált. A májust és júniust a rohicsi fürdőn töltötte, ahol eléggé megerősödött és reményével telve utazott haza Liptóba, rástoki birtokára. Itt a baj elhatalmasodott rajta és ismét veszedelmes mértékűt öltött. Halála nagy részvétet keltett képviselőközönségben és mindenütt ahol szeretőreméltó egyéniséget ismertek. Temetése szerdán lesz *Ráskón*. A Hitebank tisztag küldöttségével képviselteti magát. *Matuska* 1841-ben született, középiskolát Teschenben és Bécsben, a jogot a budapesti egyetemen végezte. Hosszabb ideig ügyvédeskedett és 1872-ben a liptó-szent-miklósi kerület országgyűlési képviselőnek választotta és bizalmával a fuzió után, következő 1876—78-iki ciklust leszámítva, amikor nem volt képviselő, ezután is mindig megajándékozta. *Matuska* Széll Kálmán régi bizalmasa, évtizeden át együtt működtek a Magyar Hitebankban, melynek Széll elnöke, *Matuska* igazgatója és jogtanácsosa volt; Széll Kálmán távozásakor *Matuska* az intézet alelnökévé lett, minthogy a volt alelnök az elnöki helyre lépett elő.

— **Önkéntesek vizsgálatai.** A budapesti helyőrség összehozásánál ma kezdődtek meg az egyéves önkéntesek tiszti vizsgálatai. A vizsgálatok szeptember 30-ikáig tartanak. Azokat az önkénteseket, akik sikerrel teszik le a vizsgát, október elsejére szabadsgolják.

— **Magyar orvosdoktorok a Virohow-ünnepen.** *Virohow* Rudolf, a nagyhirű német orvosnővér nyolcvanadik születése napját ünneplik a jövő hónap közepén *Berlinben*. A magyar orvosvilágot *Generich* Antal, *Pertik* Ottó és *Lenhossék* Mihály egyetemi orvosnővérek fogják képviselni.

— **A cár és a kis szemetes kocsis.** Ez a kis jelenet ott esett meg *Compiègne*-ben, amikor a cár fogadtatására összegyűltek a méltóságok. Az egyik miniszternek, akit éppen megröszölésével tüntetett ki az oroszok ura, a közeli tribünön ült a felesége és az apró, alig négy éves kis fia. Ez a kis fiú leszáadt a tribünről és miután olya apró volt, hogy senkinek sem vetett ügyet reá, észrevétlenül át is bujt a kordonon s egyszerre csak ott termett az atyja háta mögött s húzigálni kezdte a frakkja szárnyát. A miniszter, aki mélyen bókolt a cár előtt, ijedten tuszkolta el a fiát, ami nem kerülte el az uralkodó figyelmét.

— Gyere ide, fiacskám, szólj barátságosan a

cár. Ki fia vagy?

— A papámé.

— Az enyém, felséges uram, — **dadogta** a miniszter.

A cár barackot nyomott a fiú fejébujjára és mosolyogva kérdezte tovább:

— Hát aztán mi leszel, ha megnősz?

— Szemetes kocsis.

A miniszter ajáldozott, a környezet idegesen fészkelődött, Miklós cár pedig hangos nevetéssel folytatta a kérdést.

— Miért éppen szemetes kocsis?

— A szegény mama miatt. A mi szemetes-kocsisunk kora hajnalban jön mifelénk és rettenetesen csönget. Arra aztán fölbrebb a mama és nem tud többé elaludni. Hát ha majd én leszok szemetes kocsis, nem fogok csöngetni és később fogok jönni, olyankor, amikor már fölbrebb a mama.

— Derék kis fiú vagy! Mindig így szeressed a mamádát — szólta a cár és esztanó pacsit adatott magának a kis szemetes kocsisal.

— **Harminczéves találkozó.** A kir. József műegyetemet 1871-ben végzett mérnökök, *Kriegs-Au* Nándor lovag, magyar kir. államvasuti felügyelő, főműhelyfőnök és *Speidl* Bódog m. á. v. felügyelő, műegyetemi tanár kezdeményezése folytán tanulmányiak befejezése után harminc évvel e hó 21-én, szombaton este, találkozó adtak egymásnak a margit-igeti alsó vendéglő nagy termében.

A találkozó a műegyetem régi tanárainak nagyrésze között *Szily* Kálmán, akadémiai főtitkár, *Krusper* István, a műegyetem egykori tagja és a most működő tanárok közül dr. *Wartha* Vince, *Nagy* Dezső és *Khernál* Antal is megjelentek. *Speidl* Bódog, *Szekula* Gyula, *Bozóky* Béla és *Bucsi* József alköszöntőre *Szily* Kálmán szép beszédében vállalta a magyar technikai tudományok és a magyar mérnöki karnak állapotát harminc évvel ezelőtti és néhai *Sztocek* Józsefnek, a József-műegyetem első magyar igazgatójának, majd rektorának érdemeit, aztán *Wartha* Vince érdekében szólott az épp most csakány alá kerülő régi budavári technikumról. Az egykori tanítványok a szeretet és ragaszkodás jeleivel halmozták el volt tanárait. Telőpontját érte el a lelkésedés, midőn az őz *Krusper* Istvan is felszólt és megatottan mondott köszönetet királyának szeretetért. Felköszöntötték még az ünnepéyen résztvevő hölgyeket, az ünnepi est rendezőit és *Bánlaky* Kolleg Pált, mint örömapát, kinek fia épp az ünnepnap délutánján tartotta esküvőjét. A vacsora után magnézium-tény mellett lényképeztek az éjféli együtt maradt társaság. Az 1866—67-ben a budavári műegyetemre beiratkozottak közül megjelentek Budapestről 21-en, betegségek miatt távolmaradtak és sürgősnél kimentettek magukat 8-an, meghaltak időközben 6-an. **Jelen voltak:** Balogh Mihály (Debreczen), *Bánlaky* Kolleg Pál (Török-Becse), *Berevas* Sándor (Pécs), *Bozóky* Béla (Nagyvárad), *Bucsi* József (Kolozsvár), *Devecsi*-*Delvechó* Ferenc (Fehérvár), *Wolfsgruber* István, *Fest* Vilmos (Visegrád), *Gerhardt* Sándor (S.-A.-Ujhely), *Höke* Kálmán (Csuróg), *Holl* Jenő, *Jakabffy* Ferenc, *Káldy* Gyula, lovag *Kriegs Au* Nándor, *Palóczy* Platzer Antal, *Polgár* Péter (Szeged), *Riedl* Károly, *Szekula* Gyula, *Szokolay* Emil (S.-A.-Ujhely), *Unger* Emil. **Távolmaradtak kimentettek:** *Baranyay* István, *Feistelokar* Gyula, *Feszli* László, *Maischiray* Péter, *Eli* József, *Kárász* Emil, *Szily* Jenő és *Veininger* Ferenc.

— **Egan Ede halála.** *Ungvárról* távratozta tudósítunk, hogy a *Providentia* biztosító-társaság, amelynél Egan baleset ellen biztosítva volt, ma délelőtt jegyverszakértő szemlét kért annak a kiderítésére, hogy Egan tényleg baleset áldozata lett-e. *Mocsary* Béla és *Czakl* József jegyverkövások vetek részt a szemlén, amelyen a szakértő-bizottság megállapította, hogy *Egan Ede* halálát baleset okozta.

— **Házasság.** *Abau-Tornamegyében* *Szemerón* lényes esküvő volt tegnap. *Pallavicini* Teréz őgrónét vezette otárhoz *Burchard-Bélaváry* Pál huszárohadnagy. Az esküvőn részt vetek *Pallavicini* Adótt őgróf, *Pallavicini* János bukasi nagykövét és neje, *fiai* Arthur, Antal és János őgrókok, *Pallavicini* Vera és *Mici* őgrónők, *Böck* Vera báróné, *Vésey* Alfonz báró nejevel és leányával, *Coppy* Albert gróf huszárohadnagy, *Pallavicini* Antal és *Alred* őgrókok, *Burchard-Bélaváry* Andor, *Barczay* Ferenc és neje s a két család számos ismerőse.

Nezsideri *Gazdy* Jenő, a budapesti posta- és táviráda-igazgatóság segédtitkára eljegyezte *Krajsnik* Soma és neje *Petykó* Augusztia Vilma leányát.

— **Sikkasztás egy takarékpénztárnál.** *Brémából* táviratoztak, hogy az ottani takarékpénztárnál 74.000 márká hiányt fedeztek föl. Egy *Géding* nevű hivatalnokot letartóztattak.

— **Halálozás.** *Cathy* Szaléz mérnök és vállalkozó, a FerencJózsef-rend lovagja ma reggel rövid ideig tartó szenvedés után 68-ik életévében elhunyt svábhegyi villájában.

Az elhunyt, mint mérnök európaszerte hírnevet szerzett magának. Működését mint mérnök 1850-ik évben a déli vasút budapesti nagykiszirtai vonalának kiépítésével kezdte. Ezután, mint önálló vállalkozó, kiépítette a tiroli Brenner-hegyi vasút egy szakaszát. A gömörmegeyi vasút szintén az ő műve. Előttünk, fővárosiak előtt, legnevezetesebb műve az 1872. évben kiépített svábhegyi fogaskerekű vasút volt, amelyre a vasútonak tekintélyes részét ráadta. Többi alkotásai közül teletitkolt a salgótarjáni fogaskerekű vasutat, a sopron-ebentúrt stb. Mint hidépítő-mérnök és vállalkozó szintén egyike volt Európa legjelesebb szakembereinek. 1885 év óta számos kisebb-nagyobb hidat épített; legjelesebb alkotása ezen a téren a pozsonyi új nagy hid. Ezért kapta kitüntetésül ő feiségétől a Ferenc József-rend lovagkeresztjét. Utolsó nagyobb szabású műve volt az orsói rakpart kiépítése. Az épülő esküteri hid pályázatán a 3-ik díjat nyerte el. Váratlanul bekövetkezett halálát, mely időrosszerte mély részvételt keltett, özvegye, négy fia és két leánya siratja. Temetése e hó 25-én, szerdán d. u. 11 óra-kor lesz a II. ker. Donáti-utca 23 szám alatti gyász-házból.

Kunz Jánosné, született **Stifter Klára**, Kunz János postatakarékpénztári tiszt neje, 20-án huszon-négy éves korában meghalt.

Görbördörből jelentik: **Mikulás** János vezérkari alezredes, a vezérkar egyik legkitűnőbb tagja, tegnap itt elhunyt. **Mikulás** alezredes súlyos bélgümőkórban szenvedett, amely dacára dr. **Plesch** János hazánkfa öntelődő kezelésének és ápolásának sirba döntötte a nagytehetségű és közkedvelt tisztet. Az elhunyt sokáig volt szárnysegéde herceg **Windischgrätz** Lajos lovassági tábornok, csapattöfőügyelőnek.

— **Goldmann Emma.** Ez a név tudvalevőleg most lett általánosan ismeretessé, hogy Mac Kinley ellen merényletet követett el Czolgosz. A gyilkos anarkhista állítólag ennek az anarkhistanőnek a hatása alatt követte el gaztettét. Goldmann Emmáról általában nem sokat tudtak az emberek, s csak mostanában érkezik róla egyes külföldi lapokban adatok. Szülei zsidó származásúak, s Oroszországból vándoroltak Amerikába. Apja farmer volt, s jó módra tett szert. A kis Emma tizenkét esztendőskorában résztvett a II. Sándor cár élete ellen intézett összeesküvésben. Szülei ekkor kitagadták. Sok regényes dolgot mondanak el életéből s ezeknek a részleteknek bizonyára nem teljes a hitelessége. Egy svájci szállító a Champagne nevű gőzösön együtt utazott Goldmann Emmával New-Yorkba. A fedélzeten megismerkedett a fel-fülnőn magas termetű, éppenséggel nem szép, de imponáló s megnyerő modoru hölgygyel, aki az utasoknak azt mesélte, hogy egy előkelő napilapnak tudósítója. Egyébiránt ritkán jelent meg a fedélzeten s naphosszat kabinjában tartózkodott ölebecskéjével, melyet módlelett elkényeztetett. Társalgás közben mindenkit lebilincsel szeretőreméltóságával s bámulatba ejtett széleskörű műveltségével. Mindazáltal ritkán fogott hosszabb beszélgetésbe s kerülte a társaságot. Ezt a személyleírásit kiegészíti Goldmann Emma bécsi forrásból eredő élettörténete. Goldmann Emma, alias Brady, 1895—96-ban Braun tanár klinikáján véggezte a bábakurzust. A tanárnak ekkor feltűnt a hölgy vézna, leányos termete s noba utlevélbe azt írták, hogy férjhez nő, ismételtlen megkérdezte, hogy csakugyan férjhez ment-e már? Goldmann Emma sértődötten válaszolt:

— Nem hiszi el a tanár ur? Talán bizony homlokunkra írják az ilyesmit?

Pedig sohasem ment férjhez s utlevélét egy amerikai fegyenc után szerezte, midőn kora fiatalságában anarkhista-üzemek miatt két évi fegyházbüntetésre ítélték. E két esztendő alatt sokat szenvedett; börtönnének nyirkos falairól örökösen szívárgott a nedveség s ez időből datálódnak betegsége s hisztérikus szivgörcsei is. Két esztendő múltán egy nagytekintélyű és érdemű északamerikai tábornok közbenjárására, kanció ellenében szabadon bocsátották. Míhelyt a börtönből kikerült a tábornok házába költözött s betegápolással töltötte idejét. Innen Bécsbe utazott s folytatta politikai üzemeit, de kevés eredménnyel. Pénze bőven volt; nyilván nagy fizetést kapott a New York Worldtól és londoni barátaitól. Ez időben szinte szórta a pénzt, drága fehérneműt és kelengyét vásárolt.

— **A táviráda-hálózat térképe.** **Hegedüs** Sándor kereskedelmi miniszter utasítására a posta- és táviráda-igazgatóság nagyon sikerült a távirádaszolgálatban jól használható segédterképet adott ki: A magyar korona országai táviráda-hálózatának részletes térképe címmel. E nagy gondal és csinál kiállításított fali térkép a posta-távirádaigazgatósági kerületeken és a vármegyei területi felosztáson kívül, könnyen szemlélhető alakban tünteti fel külön-külön az ország összes táviráda-vezetését, nevezetesen az államiakat, a vasutiakat és magánvezetéseket, valamint a távirat-közvetítésre berendezett távbeszélő huzalokat is. A térképek az egyes táviráda- és táviratközvetítésre berendezett távbeszélő hivatalokat, — aszerint, amint azok kincstári vagy nem kincstári kezelés alatt állanak vagy vasutiak, éjjel-nappal, éjjéljé, reggeltől estig

vagy csak a nap valamely szakában állanak a közönség rendelkezésére, — nagyobb-kisebb körök jelzik, melyeken belül könnyen leolvasható, mily módon vannak az illető táviradók (távbeszélő hivatalok) a már hatalmas lánccolatot alkotó táviráda-hálózattal összeköttetésben.

— **Polgári temetés.** **Veldenben**, a wörthi tó mellett — mint **Gräcből** táviratolozzák — ritka temetés volt. Egy 17 éves öngyilkos diákok kísértek a sírkertbe. **Pap** nem ment a halottas kocsij után és nem is szentelték be a koporsót. A katolikus plébános ugyanis kereken megtagadta az öngyilkos diák beszentelését. Erre **Ulbing** poigármester vállalkozott a temetés rendezésére és a nagy gyászoló közönség előtt megható bucsubeszédet mondott a boldogtalan diák sírján.

— **Orvosnok- és Wlascis-kollégiumban.** Az országos népközvetítő-élet kebelében alakult **Wlascis-kollégiumba** a 1901—2. tanévre 8 egyetemi nőhallgató, még pedig 5 bölcsész és 3 orvosnövendék iratkozott be. Név szerint: **Kis Olga**, **Révész Irma**, **Strachon Nelli** és **Wolkenberg Ilona** II-odéves bölcsész, **Geiger Valéria** I-ső éves bölcsész, továbbá **Jovanovic Vidósn**. **Kubányi Melánia** és **Mezei Ilona** I-ső éves orvosnövendékek.

— **Elpusztult dán város.** **Kopenhágából** hozzászólt tüvész híre! **Kallundborgban** a Faraktár és Fűrészmalom Részvénytársaság telepén ma délben nagy tűz ütött ki, amely a szél által szítva, elterjedt a városra és a lövőteakon több házat elhamvasztott. A város lakói elhagyták lakásaikat és elszállították ingóságait. **Kopenhágából** már elküldték a gőzfűtőkendőt segélynyújtás végett. Délután megszakadt a táviráda-telefon és vasúti összeköttetés **Kallundborggal**, mert a tűz a pályaudvarra is kiterjedt.

SZÍNHÁZ, ZENE.

Dalok.*

I.

Kis kertemben rózsabokor nyílik,
Szőghajamba a rózsája illik,
Ki-kínézek az ablakon: várom,
Nem jön-e már, nem jön-e már párom?

Szapul engem falú ifja-véne,
Hej, de seba, nem gondolok véle;
Ha szeretőm karol engem által,
Nem törődöm az egész világgal!

II.

Hajdan sütött a napvilág
Számomra is az égen,
Hajdan nyílt nekem is virág,
Ah, régen volt, de régen!

Ah, hajdan csattogó danám,
Vigan szállt át a légen,
Tavaszi virult itt hajdanán,
Ah, régen volt, de régen!

III.

Oh, visszatér-e majd a nap
Aranyszínű sugára,
Lesz-e még kertem gazdagabb
Sokára, nagysokára?

Lesz-e idő, hogy újra kél,
A vig daloknak árja?
Oh, vajjon elszáll-e a tél
Sokára, nagysokára?

IV.

Ha lányt, vagy asszonyt birni vágyol,
Vigyázz, hogy mit tanácsolok:
A férfi ha ravasz, ha bátor,
Jól tudja, mi a fődolog!

Az eszközökkel mit törődjem,
Csatába hogyha indulok:
Csupán a cél van én előttem,
Nekem a cél a fődolog!

Kik eseltől, csinytól megijednek,
Hiába farsztyják magok:
Azok szemébe', kik szeretnek,
A győzelem a fődolog.

A jámborok miket csapasognak,
En azzal mitem gondolok:
Csak az, csak az, hogy birni foglak,
Csak az az egy a fődolog!

Radó Antal.

* **Major J.** Gyulának ma először színrekerülő **Ereszke** című dalművéből, amelynek szövegét **Radó Antal**, a jeles költő írta.

— **Gárdonyi új darabjának bemutatója.** **Gárdonyi** Gézának, **A bor** jeles szerzőjének, **Karácsonyi álom** című új darabja a **Nemzeti Színházban**, mint értesülünk, december első péntekjén, 6-ikán fog bemutatásra kerülni.

— **A Vigszínház bemutatója.** A **Vigszínház**nak pénteken, 27-ikén bemutatóra kerülő újdonságából, **Bilhaud és Hegnequin: Szivem!** című vígjátékából e hét minden napján már jelmezes és diszletes próbákat tartanak. A női főszerepben **Csillag Teréznek** alkalma nyílik arra, hogy művészetét új téren érvényesítse. Nem könnyű feladat előtt áll a művésznő, amennyiben oly fiatal asszonyt mutat be, akinek a naivság, pajkosság minden fegyverét kell ütköztetnie, hogy némi eg különös elveit kivirva a bocsánatot. Jó szerepe van még **Gazsi Mariskának** is. **Fabián Kornélia** ebben a darabban fogja jel először, mint a **Vigszínház** szerződött tagja. A férfi-művészek közt **Góth, Tapolczai, Balassa** és **Bihari** jutott kiválóbb szerepekhez.

— **Fővárosi Nyári Színház.** Zaza szerepében ma este bucsuzott el a fővárosi közönségtől **Horváth** Paula, a budai szinkör nagytetségsű művésznője. Jeles alakítása ma is nagy sikert aratott. A közönség többször nyílt színen is megtapsolta és tisztelői sok virággal lepték meg a bucsuzó művésznőt.

— **Karcsag Vilmos a királynál.** A király ma déli előtt kihallgatáson fogadta a bécsi **An der Wien**-színház két bérigazgatóját **Lang** intendáns tanácsost és **Karcsag** Vilmost. **Lang** arra kérte az uralkodót, hogy jelenjék meg a színház szeptember 26-iki megnyitó előadásán, amit a király a lehetőség szerint meg is ígért. **Karcsag** Vilmosban a király megismerte a magyar embert és magyarul beszélt vele.

— Ön magyar?
— Igenis, felség, — felelte **Karcsag**.
— Sok dolguk volt?
— Igenis, felség, a színház előbbi fénykorába akarjuk visszahelyezni. Azon fáradoztunk, hogy jó ensemble-t szerződtessünk s reméljük, hogy a színház régi fénykora vissza fog térni.

A király még egyszer megjegyezte, hogy igyekeni fog azon, hogy a megnyitó előadásán megjelenhessék.

— **Uránia Színház.** Az **Uránia Színház** igazgatósága, tekintettel arra, hogy a közönség miképpen tudul estéről-estére **Salomon Odón Monte-Carlo** és a **Riviera** című jeles darabjához, nem riad vissza semmi újabb anyagi áldozattól, hogy a darabhoz tartozó stilszerű érdekességeket beszeresse. Most legújabbán beszerette **Jean Béraud** párisi festőművésznék híres **Rien ne va plus** című képét, amelyet most készítenek el az Uránia műtermében a színpad számára. E képen 120 ismert monte-carlói játékos és asszony látható, amint eszeveszett szenvedélyvel üzik a roulettjátékot és lesik, amint a croupier ezt a híres jelölté jti ki: „Rien ne va plus!” Ezt a képet a színház már a mai előadásán be fogja mutatni.

— **A Népszínház bemutatója.** **Abonyi** Árpádnak szombaton, 28-án bemutatóra kerülő **Mikolai bírja** foglalkoztatja e pillanatban a Népszínház személyzetének egy részét. A darabot nemesak történelmi háttere — a Rákóczy-világ után közvetlenül következett idő — teszi érdekessé, hanem színtere, miljeuje is: a háromszéki népélet, melyet a szerző tapasztalásból és történelmi forrásokból egyiránt ismer. A darabban előforduló népjeleneteket és táncokat javarészt néhai **Szabó** Károly egyetemi tanár följegyzései, részben azonban saját megfigyelései alapján formálta meg a szerző, mert hiszen Háromszékben kétszáz év óta jóformán alig változott valamit az ősiség és a szokás. Az ő utasításai nyomán tanítják be a csoportos jeleneteket és a táncokat. A női főszerep **Blaha** Lujza asszony kezében van s ez már egyik biztosítéka az új eredeti mű sikerének.

— **Új eredeti vígjáték.** **Szomaházy** István, ismert jeles írórtársunk **A szörnyeteg** címmel új társadalmi vígjátékot írt. Szerző, aki a **Nemzeti Színházban** a **Hófűvés** című egyfelvonásos kis vígjátékával szép sikert aratott, új darabját a **Vigszínház**nak szánta.

— **Városligeti Szinkör.** Ma este a Városligeti Szinkörben **Medeát** adták, a címszerepben **Czegédy** Rózával. A vendégművésznő sikeresen küzdött meg nagy szerepével és figyelemreméltó tehetsége különösen az erősebb drámai jelenetekben érvényesült. A díszes és nagy közönség zajos tapsokkal honorálta a kisasszony elismerésre méltó játékát, a felvonások után többször hívta a lámpák elé és egy babékoszoruval is kitüntette. **Kreuz** szerepében **Somló** Margit aratott sikert természetes játékával.

— **Kopácsy Juliska vendégjátéka.** **Kopácsy** Juliska legközelebb a bécsi József-városi-színházban fog vendégszerepelni. A művésznő **Blum** és **Toché**nek **Tamponin ház** című énekes bohózatában fog fellépni.

— **Bellini-ünnep.** **Catania**, **Vincenzo Bellini** szülővárosa november 1-én nagy zenei ünnepséget rendez nagynevű zeneszerző fia születésének százéves fordulójára alkalmából. A több napra terjedő ünnepségen csupa **Bellini**-dalmi fog előadásra kerülni, és pedig **Norma** az **Alvanyó** a **Portulánok**, **Montchi** és **Capuletti**, **Az idegen**, **A tengeri rabló**. **Bellini** szülőházán emléktáblát fogunk elhelyezni.

**** Szirmai Imre Amerikában.** Szirmai Imre, a Népszínház jeles bonvivanta, a jövő nyáron, minden valószínűség szerint, vendégzerepelni fog a newyorki Irving-Place-színházban. A vendégzereplésnek a következő érdekes kis előtörténete van. Szirmai a nyár egy részét Siófokon töltötte, ahol történetesen ott volt az Irving-Place-színház igazgatójának egy benső barátja, akinek feltűnt Szirmai nagy hasonlósága — I. Napoleonra. Sietett megismerkedni a művészettel és közölte vele az a megfigyelését.

— Igen, mondják, — felelte Szirmai — különben játszottam is I. Napoleont a budapesti Népszínházban Sardou: Madame Sans-Gêne-jében nem minden siker nélkül.

— Ez egy ötletet kelt bennem, — mondta rá a newyorki igazgató barátja.

S rögtön közölte is az ötletét, hogy Szirmai ezt a szerepet eljátszhatja New-Yorkban német nyelven. Elkérte Szirmai arcképét a Madame Sans-Gêne-ből — amelyen Szirmai csakugyan a családtagokhoz hasonlít Napoleonra, — s azt a képet nyomban megküldte New-Yorkba Ambery igazgatónak. Az amerikai igazgató is meglepte a nagy hasonlóság s késedelem nélkül irt, hogy hajlandó Szirmai harminc esztendő szerződését. Egyáltalán felszólította, hogy közölje vele a feltételeit. Szirmai már meg is tette ezt s minthogy a pénzkérdés az élelmes amerikai direktorokra nézve másodrangú, a legvalószínűbb, hogy a terbe veit vendégjáték létre is jön. Ebben az esetben Szirmai a jövő nyáron, a Népszínház bezárása után vitorláznék át Amerikába, hogy ott I. Napoleonnal való nagy hasonlósága révén — amerikai színházi szenzációvá nőjje ki magát.

**** Schrott asszony Bécsben.** Schrott asszony, a bécsi Burg-színházban sokat emlegetett volt művésznője, az idei nyarat is Ischl-ben töltötte. A művésznő a napokban tér vissza Bécsbe, hogy előkészítse amerikai útját s hogy néhány jótékony előadásban elbucuzzék az osztrák császárváros közönségétől.

**** A Városigeti Szinkörben** holnap Trybill adják. A címszerepet Feld Irén játssza, aki ebben a szerepben annak idején a Vigszínházban méltó feltűnést keltett. Svengali szerepében Marilósi Miklós lép fel. Holnapután, szerdán, Cselényi Juliska, a Magyar Színház tagja és Feld Zsigmond igazgató fellépésével Deborah kerül színre.

**** A képviselőjelölt a vidéken.** Parthos és Hóly ilyen című bonzáta melyet tavaly a szinkörben is sikerrel adtak, e hó 29-ikén, vasárnap kerül színre a kassai nemzeti színházban, ahol most Szendrey Mihálynak kiváló erőkből álló társulata játszik. Az előadás iránt nagy az érdeklődés már a darab aktualitása következtében is.

**** Beeth Lola meglepetése.** Beeth Lola, a hírneves operanékesnő, aki legutóbb felbontotta a hamburgi operával kötött szerződését, mert nem sikerült neki az ottani közönség tetszését megnyerni mint azt óhajtotta volna, mint német újságok írják, Berlin mellett szándékossá állandón meglepeteni. A művésznőnek innét indult ki a világhíre s most innét akar egy-egy vendégzereplési utat tenni. A művésznő máris akudozásban van egy Berlin közelébe eső falusi jószágára.

**** Öngyilkos színésznő.** Moszkvából jelentik, hogy ott tegnap délután öngyilkosságot követett el egy Goncsarjuk Eudokia nevű tehetséges fiatal énekesnő. A Helsingfors-szálló negyedik emeleti ablakából kiugrott az utcára s agyonzúta magát. A tizennyolc esztendő leány néhány nappal ezelőtt jött Moszkvába Saratovból. Vele jött kedvese is, Kovalov Vladimir íródi tisztviselő. Kovalov tegnap reggel adtak lepte meg kedvesét, hogy nem sokára el fogja hagyni, mert felesége Moszkvába költözik. A szenvedélyes fiatal leányt ez annyira lejutotta, hogy egy üveg pálinkát hozatott s addig ivott be öle, amíg majdnem teljesen elvesztette eszméletét. Azután kiugrott lakása ablakán. És közben összezúzta fejét egy második emeleti üzleti cégének. Az után óriás népbőg verődött össze az öngyilkossá lett leány holtteste körül, úgy, hogy nagy szakasz rendőrnök kellett kivonulnia.

**** Wagner-előadások Madridban.** A madridi udvari opera, mint egy izben már említettük, az idei évadban több Wagner-operát fog előadni. A dalművek betanítására és dirigálására a madridi opera német karmestert, dr. Kumeald Ernőt szerződtette.

**** Vidéki színészet.** A kassai Nemzeti Színházban pénteken mutatják be Faragó Jenő és Márkus Géza Budapest szépe című, nagy sikerű operettjét. A premjere iránt, amelyen a szerzők is jelen lesznek, élénk érdeklődés nyilvánul. — Kővi Éde színtársulata szép sikerrel működik Saigó-Tarjánon. Legutóbb Zöldi Márton Eszter című darabját hozta színre a társulat; a címszerepben Fehér Laura figyelemreméltó művészi tehetségéről adott számot.

**** Premiór a Telefon Hírmondóban.** A Telefon Hírmondó előzetesnek szórakoztatására ma este a Magyar Királyi Operaház előadását fogja közvetíteni. Előadásra kerül az Erzsike, Major J. Gyula egyfelvonásos drámája, melyet ez alkalommal adnak először. Utána a Piros cipő balladát adják, melynek zenéje szintén hallható lesz a kagylókön keresztül. Az opera közvetítése után az est folyamán érkezett híreket és táviratokat olvastatja fel a beszélőfogás, majd annak végeztével 11 óráig még cigányzenét közvetít a Telefon Hírmondó az Emke- és az Elte-kávéházból.

Erzsike.

— Szerzők a darabjukról. —

Budapest, szeptember 23.

I.

Vagy öt esztendővel ezelőtt szedtem versbe azt a kis darabot, mely Major J. Gyula barátom muzsikájával holnap kerül színre az Operaházban. Olyan soká hevert nálam is, egybeült is, hogy mikor hírt vettem a színház részéről való előadásának, már jóformán alig emlékeztem rá. Hogy a próbákon viszont láttam, kicsit aggodalomba ejtett: nem nagyon vész-nácska-e? A közönség, mely előtt a Verga erőteljesebben duzzad Parasitbecsülete lebeg, mint az egyfelvonásos szövegkönyvek mintája, bele fog-e menni ebbe a tulajdonságban is egyszerű, mondhatni egyetlen jelenetnyi mesébe? De hát az én komponista barátomnak éppen ez az egyszerűség tetszett: kedve volt erre a kis munkás-darabra, melyben valami egyszerű látott, valami olyat, ami egészen elűt a divatos operai sablonoktól — és meg is zenésítette... Hogy nem bánja-e meg, eldől ma este.

Radó Antal.

II.

Megkísértem beszélni az Erzsikéről, mindenekelőtt elmondom a mű keletkezésének történetét. Nagyon egyszerű ez a történet.

Két évvel ezelőtt gyakrabban tanácskoztunk Káldy Gyula, immár elhunyt jó barátommal, vajjon Dalma című hősi operám (Széchy Mária a királydíj-pályázat bíráló valamelyikének a fiókjában aludta az igazak álmát) előadható volna e az Operaházban. S e tanácskozásoknak — sajnos — az volt az eredményük, hogy a művet egyelőre előadni nem lehet, tisztán technikai okokból, melyeket Káldy egész őszintén el is mondott. Dalma tárgyát, — Jókainak a Varchoniták című novellája nyomán, — az avarok idejéből vettem, s Káldy ugye vélte, hogy az avarok története nem kelthetne elég érdeklődést, — azonfelül pedig a mű színrehozatala óriási költségekkel járna, mert az összes díszleteket, kosztümöket, stb. ujonnan kellene beszerezni, hiszen még avarok az opera színpadán nem jártak. Már pedig eredeti magyar operára sokat költeni nem mernek mert a magyar szerzők műveinek rendszerint az a szomorú sorsuk, hogy néhány előadás után örökre leszorulnak a repertoíroiról.

S ekkor Káldy felvetette azt a kérdést, hogy miért nem választok — miként az olaszok — a mindennapi életből operatárgyat? S ekkor megmutatta azt a kis opera-szöveget, melyet Radó Antal Eugène Manuel La Robe című bájos költeménye nyomán irt és neki átadott. A tárgy megkapott: lőöttem poetikusnak találtam azt a gondolatot, hogy az egymástól mindinkább elidegenedő, már-már válni készülő szülőket az elhalt gyermek emlékének felidézése újból egymás kariba vezérli. Hogy a házastársaknak egymás iránt való elhidegülését szembetűnőbbé, egyuttal a darabot is valamivel hosszabbá tegyem, előtétet kívántam a tulajdonképpeni kis opera előzetesét s így keletkezett a kocsmai jelenet, melyben a züllésnek induló férj a csaposlánytal szeretkezik. Az e jelenetekben előforduló %-ad ütemű kar zenéje már régebben megvolt, s Radó csak a szöveget írta alá.

Hogy az Opera színpadán szokásos látványosságokból is legyen valami a műben, ami egyuttal apoteozist hatást is tegyen, kigondoltam e befejező apoteozist, melyben az elhalt gyermek angyal képében Isten áldását esdli le szüleire.

Munkáim között mindjárt megkedveltem a tárgyat, belemelegedtem a munkába és a mű — sokoldalú eloglaltságom mellett is — néhány hónap alatt elkészült.

Sokáig nem tudtam az operának alkalmas címet találni s végre is a gyermekről neveztem el, mert hiszen az ő emlékének épül fel az egész esemény; de ezért önkéntelenül magamnak is a lucas a non lucendo közmondás jutott eszembe, mert a hallgató a színpadon mindenesetre keresni fogja a címszerep személyesítőt — és nem találja meg; de a darab végén a rejtelm megoldást nyer.

Es imo, most az Opera igazgatósága úgy találta, hogy ez a kis opera jelenleg alkalmasabb az előadásra nagyobb szabású két régebbi operámnál. Dalmádán és Széchy Mária-nál, melyek pedig talán lőöttem állanak ifjabb testvéröknek. Am egyengesse ez amazoknak az útját. Ha a szerény Erzsike jól megállja a helyét, talán nem sokára követheti a deszkákra a lérfias Széchy Mária.

Szilárd megjegyzésem, hogy a zenének — ha már elhár tulajdonképpeni rendelkezésétől, tisztán csak az érte mek tolmácsolásától és a külvilágban előforduló eseményekhez alkalmazkodik — csakis ne-mesebb motívumok szolgáltatában szabad állania. Eddig megirt három operám közül Dalmának és Széchy Mária-nak a hazaszeretet és a szerelem, Erzsikének a

tiszta szülői szeretet a motívumai. Valamennyinek a zenéje szívből fakadt és oda kívánczik vissza. Hogy az Erzsike a maga kopott ruhájú munkásaival és munkásnőivel, egyszerű korselmájával és szegényes munkásiakával képes lesz-e tetszését megnyerni és szívéhez férkőzni az opera közönségének, mely a színpadon többnyire pompát, lényt és ragyogást szokott látni, azt a mai est sikere fogja megmutatni!

Major J. Gyula.

FŐVÁROS.

(*) A Jótékony Intézetek kihelyezése. A Jótékony bizottság tudvalevőleg azt a javaslatot tette, hogy a főváros által fenntartott jótékonyági és emberbaráti intézeteket, költségmegtakarítás szempontjából a vidékre helyezték ki. Az ügyosztály vezetőjének, Horváth János tanácsosnak igen helyesen az a nézete, hogy a kérdéses ügyben nem lehet a pénzkérdés a döntő, mert a szegényházakban és hasonló módon elhelyezett ápolattak, kik fővárosiak, nem helyezhetik így egyszerűen el az általuk megszokott környezetből, a nélkül, hogy sérelmet ne szenvednének. Igenis, szó lehet a kihelyezéséről akkor, mikor a főváros ilyen hasonló új intézetet akarna létesíteni. A közjótékony-ségi bizottság magáévá tette a tanácsos nézetét.

(*) A szeméttelép elüvarozása. A télen a főváros inségmunkával akart segíteni a fővárosban volt sok ezer munkátalanon. Az inségmunkák között első helyen volt a serteszközvágóhid előtt levő szeméttelép elüvarozása. A serteszközvágóhidat ugyanis szeméttelére építették. A szeméttel még a közvágóhid építésének megkezdése előtt el kellett volna hordani. A közlelemzési ügyosztály a télen akarta elhordatni s nehogy a vállalkozóknak legyen a város kiszolgáltatva, közvetlenül tárgyalat földbirtokosokkal, de a pénzügyi-bizottság ellenezte a munkának ily módon való kiadását, mire a tanács új árverést hirdetett, amelyet ma tartottak meg. A mai árverésen huszonekét ajánlatot adtak be. A legolcsóbb ajánlattevő 174.250 koronát kért. Az árlejtő-bizottság azt ajánlja a tanácsnak, hogy ezt az ajánlatot már fogadja el.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ Egy szerencsétlen leány aje. Bécsben a semmitűszék tegnapi ülésén egy semmisségi panasz került tárgyalásra, amelynek regénybe illő tárgya a következő: Egy dalmát faluban élt Becsics Sztanko ötvennyolc esztendő földbirtokos gyönyörű szép tizenhét esztendő Kata nevű leányával. Egy napon az apa észrevette, hogy leányát valaki elcsábította s anyának néz elébe. A szegény leány kezdetben mindent tagadott, de utóbb elmondta, hogy Becsics Mile, egy távoli rokona csábította el s azután hűtlenül hagyta. A kétségbeesett apa leánya csábítójának apjához fordult s hosszabb tárgyalás után abban állapodtak meg, hogy a dolgot dalmát szokás szerint a talu legöregebb embereiből álló választott bíróság ítélete alá bocsátják. Az elcsábított leányt mindenki derék és erényes leánynak ismerte, de Becsics Mile mégis azt állította, hogy a leánynak már azelett is voltak szeretői. Utóbb pedig kijelentette, hogy nem ismeri el a választott bíróság ítéletét. A szegény leány kétségbeesetten könyörgött kedvesének, hogy ne hagyja el őt a szegényben, de hiába. Tíz napot és tíz éjszakát töltött el a fiu lakásának ablaka előtt, míg végre a fiu atyja rendőrökkel kergette el. De haza sem mehetett, mert apja nem bocsátotta be házába. Becsics Sztanko azonban nem tudta belenyugodni a családját ért szegénybe. Elhatározta, hogy megöli a csábító apját, aki nézete szerint minden bajnak okozója volt. Junius 18-án megleste a hetvenesztendő Becsics Jokot és agyonlőtte. Azután önként jelentkezett a bíróságnál. A katarói esküdtszék bűnösnek mondotta a szerencsétlen apát, akik az esküdtek verdiktje alapján költelhalálra ítélték. Becsics Sztanko védője az ítélet ellen semmisségi panaszt jelentett be s a semmitűszék tárgyalásán hangoztatta, hogy Dalmáciában egy család nem érhet nagyobb szegényen, mint ha a család leányát valaki elcsábítja s Becsics Sztanko a párbajkényszerhez hasonló helyzetben volt, mert ottani szokás szerint meg kellett gyilkolnia a csábító apját. A főügyész ezzel szemben azt vitatta, hogy a bosszuállás vágya nem tekinthető kényszerhelyzetnek s a semmitűszék az érvelés alapján a semmisségi panaszt elvetette.

SPORT.

*** Teke-verseny.** A Budapesti Posta- és Táviró-tisztviselő Sport-egyesületének tekező osztálya folyó hó 14-től 22-ig a „Budapest 70.” számú postahivatal udvarán levő zárkörű tekepályán díjtekézzel rendezett, mely ténylesen sikerült. Értékes és izléeses díjakat nyertek: Heidecker Béla, Somogyi Béla, Lenk Gyula, Bagossy Ferenc, Benecsek Gyula, Dragenitz Béla, Reicher Rezső.

A budapesti őszi lövészversenyek. Az őszi lövészversenyek Budapesten e hónap 26-ikán, esütörtökön kezdődnek. Az idei őszi meeting tizenegy napos. A versenynapok a következők: szeptember 26., 28. és 29., október 1., 3., 5., 6., 8., 10., 12. és 13.

EGYESÜLETEK.

(Egy nőgyógyászati ünnep.) Eperjesről írják: Szép ünnepet ült 22-én a sárosmegyei jótékony nőgyógyászati egyesületétől, hogy elnöknőjét *Kubinyni Albertinét* született *Csupka Zsófiát* a koronás arany érdemkereszttel tüntette ki a király. A disz-közgyűlésen özevgy *Krayzell Aurélné* alelnök szép beszédet mondott, mire dr. *Horváth Odón* titkár indítvára *Taky József* alispán elnöklété alatt küldöttség mentesített az ünnepeltért, akihez ugyancsak Horváth intézett lelkes óvációt mellett üdvözlő beszédet. Ezután *Bárdossy Jenő* főispán szép beszéd kíséretében tüzte az érdemkereszttel az ünnepelt mellé. Kubinyiné meghatva mondott köszönetet a kiüntetésért.

Nyitlér.

Egyéves önkéntesek elegánsan izlésteljesen és olcsón felszereltetnek. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Sorozókötelesek felvilágosításokat, továbbá kivánságra árjegyzéket az egyes önkéntesi jog ényerésére vonatkozó összes katonai törvényekkel és folyamodványimintákkal, magyar és német nyelvben ellátva kapnak

WEINER ÉS GRÜNBAUM

Budapest, Váci-utca 2.

cs. és kir. udvari szabót, II. Vilmos német császár udvari szállítói, portug. kir. udvari szabók, József főherceg udvari szállítói, József Agost főherceg kamarai szállítói.

A Magyar Jelzálog Hitelbank igazgatósága bősé megilletődéssel jelenti, hogy

Ráosztokai és Tvarozsnai

Dr. Matuska Péter

az intézet alelnöke, f. hó 22-én Ráosztokon jobblétre szenderült.

A megboldogult 1880 óta oszlopos tagja volt az intézet igazgatóságának. Ezen hosszú idő alatt nagyarányú képességeivel, sok oldalú szakösmereteivel és egyéniségének kiváló tulajdonaival fáradhatatlanul munkálkodott az intézet fölvirágoztatásán.

Hervadhatlan érdemeit az intézet történetének lapjai örökítik meg, emléket pedig kegyeletes szeretettel őrzik halás munkatársai.

Béke hamvairal

Lakásváltoztatás.

Klienseimet és ismerőseimet tisztelettel értesítem, hogy a **Thonet-udvarból** a Dunagőzhajózási Társaság épületébe

V. ker. Rudolf-rakpart 3.

költöztem.

Dr. Balogh Tihamér.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TAVIRATOK.

Helsingör, szeptember 23. Az angol királyi pár és a többi fejedelmi személy ma délben különvonattal Fredensborgból ideérkezett és az *Osborne* yachtra szálltak, mely utnak indult miután a fejedelmi személyek bucsut vettek az angol királyi pártól.

Fredensborg, szeptember 23. György görög herceg ideérkezett. A görög király és a dán trónörökös Kopenhágában várták őt és idekísérték.

Vilmos császár orosz tuskárosultakhoz.

Rominten, szeptember 23. Vilmos császár ma délután orosz gránátoszeredének egyenruhájában *Wyschtylen* határvároskába lovagolt, melyet augusztus 26-ikán egy tűzvész legnagyobb részt elpusztított s a piactéren egybeözönlött lakossághoz a következő beszédet intézte:

Ó felsége *Miklós* császár felséges uralkodók, az én szeretett barátom hallott a ti súlyos szerencsétlenségeitokról. Általam közli veletek, mennyire elszomorította őt ez a hír és kifejezi nektek szives részvétét. De még tovább megy. Atyai gondoskodásának jelül általam *5000 rubel adományt küld nektek*, melyet én meghatalmazott erdőmesteremnek, *Saint-Paul-nak* adok át, hogy azt a bizottsággal együtt szétosztassa. Láthatjátok ebből, hogy felséges uralkodók szeme mindenhova ellát, nagy birodalmának határvárosai is és hogy jószágos meleg szive még oly messze lakó alattvalóiért is dobog. Császárok és atyák iránti hálátoknak és szereteteknek fogtok most kifejezést adni, midőn velem kiáltjátok: Na sdoneje jewo welitsestwo gossudarja imperatora Nikolai! Hurrah!

A buffaloi merénylet.

New York, szeptember 23. A bíróság határozata következtében tegnap megvizsgálták *Czolgosz elméleti állapotát*. Az eredményt még nem ismerik, de azt hiszik, hogy az orvosok *Czolgosz* beszámíthatóságát állapították meg.

London, szeptember 23. A Reuter-ügynökségnek jelentik *Buffalóból*, hogy a bakteriológiai vizsgálatnál sem *Czolgosz* golyóján, sem revolverének tölténykamrájában, sem a revolver csövében nem találtak mérget.

Megtámadott fejedelmi gőzös.

Cettinje, szeptember 23. A fejedelmek egy gőzösére a Skutari-tavon *Kerebes* török község közelében egy közel 20 emberből álló csapat többször rálőtt. A lövések senkit sem sebesítettek meg. A montenegrói kormány erőlyesen tiltakozott e támadás és a montenegrói zászló megsértése ellen.

Német kongresszusok.

Hamburg, szeptember 23. Ma délelőtt megnyitott a német természettudósok és orvosok 73-ik kongresszusa. Az üdvözlő beszédek után rögtön megkezdődött a tudományos kérdések tárgyalása. Egyebek között *Lecher* tanár tartott előadást *Herz*nek a villamos hullámokra és további fejlődésükre vonatkozó lefedezéseiről.

A délafrikai szabadságharc.

London, szeptember 23. *Kitchener* táviratozza *Protóriából* tegnapi kelettel:

William ezredes tegnap majdnem egészen hatalmába kerítette *Koch* kommandóját, amennyiben elfogta 55 emberét és zsákmányul ejtette majdnem az egész podgyászkiéretet. *Benson* ezredesnek sikerült meglepnie a karolinai kommandót, amelyből elfogott 54 embert, köztük *P. Bothát* és zsákmányul ejtett 48 ökrösszekeket. *Kruitzinger* tábornok *Lovat* mellett, mikor át akart kelni az *Oranje* folyón, megtámadott egy hírszerző táborát. Az átkelés kísérlet nem sikerült ugyan, de az angoloknak súlyos veszteségeket okozott. Az esetlek között van egy ezredes és egy százados. A harc folyamán a boerok elvették az angoloktól egy ágyút, de az angolok kemény harc után visszafoglalták. Az angolok vesztesége *Vlakfontein*nél 6 halott és 23 sebesült volt, azonkívül 105 ember hiányzik, 99 fogoly angol szabadon bocsátottak a boerok. *Dewetsdorp*nál dzsidás-csapatok az ellenséggel, üldözése közben, érintkezésbe jutottak.

Brüsszel, szeptember 23. *Krüger* rendkívüli követséget küld *Roosevelthez*.

Durbán, szeptember 23. *Botha* az összes kiváló transvaali boer vezérektől kísérve, ezeröttszáz emberrel *Ermelóty* keletnek, *Zuluöld* felé tart. *Lyttleton* tábornok nagy haderővel a *Buffalo* folyó közelében áll.

Bernsda, szeptember 23. Három boer, köztük *Joubert* egyik unokaöccse e hó 20-án éjjel megszókkott a fogolytáborból és eljutott egy járhatatlan erdős területre. Eddig még nem fogták el őket.

Hága, szeptember 23. *Kuyper* miniszterelnöknek *Fischer*, *Wessels* és *Volmaran* boer megbízottakkal való tanácskozása csak arra való volt, hogy az új kormányelnök hivatalosan találkozzék a délafrikai köztársaságok elismert képviselőivel. A boer képviselőknek a nemzetközi választott bíróság állandó igazgatótanácsához intézett beadványára vonatkozólag, amelyben választott bírósági döntést kérnek, jól értesült körökben bizonyosra veszik, hogy ez a testület, amely csak adminisztratív hatóság, illetéktelennek fogja magát nyilvánítani.

Osund Khinában.

London, szeptember 23. A Reuter-ügynökség jelenti *Pekingből*: A város egészen nyugodt, mióta az idegen csapatok kivonultak. A rendet *Juanszkai* katonái tartják fenn. A lakosság általában barátságosan viselkedik az idegenekkel szemben. Az idegenek egyvertelenül járnak-kelnek a városban s a külvárosokban és senki sem bánja őket. *Csing* herceg ma levélben értesítette a követeket, hogy a kínai kormány három küldöttséget készül, egy toatój s két prelektus vezetésével Ausztráliába, Amerikába, a Fülöp-szigetekre, Jáva-, Borneo-szigetekre Szaigrunba és Szingapurba küldeni, hogy az ott élő kínaiak között aláírásokat gyűjtsenek a kártérítés kölcsönre. Csing egyuttal kérte a követeket, hogy a kínai biztosok igazolvánnyal lássák el. A koreai francia konzuli ügyvivő *Pekingbe* érkezett, hogy ott telket vegyen a koreai követség létesítésére. Az orosz és a francia követ följámbította neki a követségek negyedében levő területeknek egy részét.

Münster, szeptember 23. A *Westphälischer Merkur* szerint *Csun* herceg egyik kísérője idejön, hogy a herceg megbízásából báró *Ketteler* volt pekingi német követ sírjára három koszorút tegyen le.

Trieszt, szeptember 23. A *Khinából* visszatérő német csapatok küszöbön álló megérkezése alkalmából a következő személyiségek érkeztek ide: *Bilano* Ulrik őrnagy, a bécsi nagykövetség katonai attaséja, továbbá *Ketteler* őrnagy, *Ruperti* kapitány, *Schmiedeckel* törzsorvos, dr. *Véber* katonaoorvos és *Vestphäl* miniszteri tanácsos *Berlinből*. Ma délelőtt *Ketteler* őrnagy dr. *Schmiedeckel* és dr. *Véber* látogatást tettek az itteni helytartóság udvari tanácsánál, a polgármesternél, *Kmitzler* ellentengernagnál, a tengerészeti hatóság elnökénél, a *Lloyd* elnökénél és a rendőrönökénél. Ezután *Ketteler* őrnagy dr. *Stanius* német főkonzul kíséretében több konzulátusnál tett látogatást. A német csapatokat szigorú orvosi vizsgálatnak vetik alá.

Az anarkhisták ellen.

New York, szeptember 23. Egy chicagói klub bizottságot küldött ki, amelynek az a feladata, hogy tervezetet dolgozzon ki az anarkhisták ellen. *Chicagóban* azoktól a vendéglősöktől, akik vendégeik közt anarkhistákat türek, megvonták a koncessziót. Az anarkhista újságokat bojkottolták. Tegnapelőtt négyülés volt, amelyen az összes anarkhisták kiirtását követelték.

Troyes, szeptember 23. Az idevaló rendőrség letartóztatott egy *Fels* nevű anarkhistát, akinek annak idején, *Carnot* meggyilkolása előtt, most pedig *Mac Kinley* meggyilkolása előtt tudomása volt a készülő merényletről.

London, szeptember 23. A *Times*-nak jelenti *New-Yorkból*: Rájöttek, hogy anarkhisták és más kellemetlen bevándorlók hamisított utlevelekkel szoktak az Egyesült-Államokba jönni. E miatt a bevándorlásra vonatkozó törvényeket ezental szigorúbban fogják végrehajtani, mint eddig. A külföldről visszatérő amerikaiaknak ezental igazolnoki kell személyazonosságukat. A fedélközi utasoknál az utlevélen vagy az amerikai polgárságot igazoló igazolványnak a hiánya elég ok arra, hogy az illetőt visszaküldjék.

New-York, szeptember 23. *Most* János az éjjel *Newtownban*, mikor egy ötszáz fonyi négyülés előtt szónokolt, letartóztatották.

Berlin, szeptember 23. Ma letartóztatották a *Das Neue Leben* című anarkhista lap kiadóját egy cikk miatt, amely dicsőíti *Mac Kinley* meggyilkolását. A szerkesztőségben házmotózást tartottak.

Közgazdasági táviratok.

New York, szeptember 23. (Terményfőssze.) (Zárlat.)
Gyapot: New Yorkban helyben 8.1/4 (8.1/4), szept-re 7.63 (7.76).
 Decemberre 7.67 (7.77).
New-Orleansban helyben 8.1/8 (8.1/8).
 — *Petroleum*: Stand white New Yorkban 7.60 (7.50).
 Stand white Philadelphában 7.45 (7.45).
 Refined in Cases 8.60 (8.60).
 Credit Balances at Oil City 1.25 (1.25).
 — *Zsír*: Western steam 10.55 (10.62).
 Robe és Brothers 10.75 (10.75).
 — *Tengeri* irányszata szállárd. — Szept-re 64.— (63.1/4).
 Decemberre 63.1/4. (63.1/4).
 — *Májusra* 64.1/4. (64.1/4).
 — *Buza* irányszata állandó. — Páros őszi helyben 76.1/8 (76.1/4).
 Szeptemberre 74.1/2 (74.1/4).
 Októberre 74.— (74.1/2).
 Dec.-re 76.1/2 (76.1/2).
 Májusra 78.1/2 (79.1/4).
 — *Gabona* szállítási díja *Liverpoolba* —, 1/8 (—).
 — *Kávé*: air Rio 7. sz. 5.1/16 (5.1/8).
 Szept-re 4.90 (4.90).
 Decemberre 5.10 (5.10).
 — *Liszt*: Spring Wheat cears 2.80 (2.80).
 — *Cukor*: 3.1/4 (3.1/4).
 — *Őn*: 25.15 (25.20).
 — *Réz*: 16.1/2 (16.1/4).
 — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, szeptember 23. (Terményfőssze.) (Zárlat.)
 — *Buza* irányszata állandó. Szept-re 68.1/4 (68.1/4).
 Dec.-re 70.1/4 (71.—).
 — *Tengeri* irányszata szállárd. — Szept-re 58.1/4 (57.1/4).
 — *Zsír*: Szeptemberre 10.02 (10.07).
 — Októberre 9.95 (10.02).
 — *Szalonna* short clear 9.45 (9.35).
 — *Sertisshus*: Szeptemberre 14.9. (14.90).
 — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK.

Sejtelmek.

Tudom, ha el fogsz válni tőlem
Megváród, amíg ősz leszén,
S a búsan tovaszálló nyárral
Együtt hagysz árván, édesem.

A búcsúfény, mi ott lebeg majd
A hervadó világ felett,
Kis szivekeden szertefrad
És lassan tovaszáll veled.

Nem marja lelked majd a bánat,
Édes, az elválás után,
S ami könnyet csál két szemedbe,
Valami kedves bú csupán.

A napugáron visszazsálól,
Az első — igaz szerelem
Emléke, s a távol jövőből
Egy gondolat — egy sejtelmem!

... És még csak vissza sem tekintesz;
S én nézem, miként tűnsz tova
Szemben nincs könny, pedig érzem,
Hogy nem jössz vissza már soha.

Érzem, hogy elföldik örökre
Utad a sárga levelek,
És még sem marasztallak téged,
S azt sem mondom: isten veled!

... Hanem mikor már messze szálltál
Akkor sóhajtok majd nagyot,
S zökögva mondom a magánynak:
„Noemi elment — elhagyt!”

Kemény Simon.

— **Stuart Mária aróképe.** Corvan angol író *Mary, Queen of Scots* című munkájában érdekes képet ad Stuart Máriáról. „Mindenekelőtt — ezt írja Corvan — megállapítottam, hogy a királynő legkülönbözőbb képein is oly asszony benyomását kelti, aki szeretőit titoktartó. Kegyetlen az arckifejezése s olvasható rá ta, hogy ez az asszony bensejében nem egészen olyan minőnek külseje mutat a. Szelemes, művészi hajlamu és csodálatosan szubtilis vonások vannak az arcán, amelyek azt mutatják, hogy maga sem ösmerteti jól teljesen tulajdonságait. Allának körvonalai nem élesek, orra kissé hosszú, hegyes, elhajlóan végződő, ami mogorvának tünteti föl. Alla keskeny, homloka magas és széles. Ez józanságra, önuralomra és rendkívüli értelmi képességre mutat, míg ellenben áll, amelyen némelyek szerint apró gödröcskék is voltak. vágyakozó, sóvárgó, szeretetlenni és pedig hevesen és változatosan szeretetlenni kívánó asszonyra vallanak, aki legelőként a rejtelmes szerelemre áhított. Szeme nem túlságosan értelmes és nem is őszinte, nem szép, de mégis vonzó. Keskeny a metszése, ra-

vasz a kifejezése, kegyetlen nyugalom tükröződik benne. Szája kicsiny, csábító alsó ajka husos, duzzadt, látni, hogy ez az asszony szerette a csókokat. Felső ajka azonban oly szorosan tapadt reá, hogy szenvedélyeit is lebirhatta. Szemöldöke finom vékony, haja dus és kissé szétomló. Az bizonyos, hogy túlságosan szent nem volt ez az asszony. A történelem persze meglehetősen igazolja Corvan következtetéseit, avagy pedig a történelem tanulságait olvasta bele a *Mary, Queen of Scots* írója a Stuart Mária arcába.

— **A pápa legújabb verse.** Olaszország legmagasabb hegyén, a Monte Capreon, a napokban egy óriási fogadalmi keresztet állítottak fel, amelynek talpzatára maga a pápa szerkesztett följelölést. A rövidke epigramm így hangzik:

Crux Ave —
Ave Fulgore tuo
Tenebriocum qua latet patet omnem
Disiectis umbris illustra
Victrix hostes retunde
Caproe imminens vertice Campanae foenas
Patriamque nostram praesidiis tuere tuis.

Leo P. P. XIII.

Magyarul:

Üdvöz légy óh kereszt,
Üdvöz légy a te fenségeddél,
Aki a sötét földet hol
Árnyékkal beburkolod,
Majd legyőzöd
Árnyékkoddal győzd le ellenségeid
A campaneai Capreo csucsáról
Vedd a mi hazánkat
Kegyes oltalmadba.

— **A ospkéek kalandja.** Feltűnően szép fiatal orosz delnővel történt meg az alább következő józú történet — hazafelé utaztában egy csehországi fürdőhelyről. Azokból a sok szép és kedves dolgokból ugyanis, amelyeket idegen földön látott, egy csomó csipkét és vagy harminc méter finom selyem szövetet vásárolt meg. A határszélhez való közeledés közben észbe jutottak a vámszabályok és arra határozta magát, hogy megpróbálja most az egyszer, miképpen megy az igazat — csempészet. Azt a pár méter csipkét és a szintén csekély helyre elérő szövetesomót majd csak elrejt a szemüles orosz határ-vámőrök elől, az készkerített: négy. Mentől közelebb ért azonban a határhoz, annál bizonyosabb lett, hogy nem tudja, miképpen fogjon hozzá. Egy pillanatig bosszankodva harapáta piros ajkait, aztán elhatározta, hogy utitársához, egy distingvált, előkelő kinézésű urhoz fordul segítségért, aki már tíz órája utazik vele egy kupében, perlekt gentlemannak mutatkozott. A gentlemann szives készséggel adott egy pár jó tanácsot s a csipkék és a szövet csakhamar a fiatal hölgy felső ruhája alá tűntek. A határállomá-

son, ahol egy órát kellett eltölteni, a vámhivatalnok mindent rendben talált, s a delnő dobogó szívvel vonult vissza. Tíz perc múlva azonban utána ment a perronra egy vámőr és udvariasan fölkérte, hogy sziveskedjék visszajönni a hivatalba. A hölgy elsőpedit. A kijáratnál ott látta a gentlemant, aki hamiskásan mosolygott, s szivarozva állott félre. Bizonyos, hogy elárulta. A fölvetés igaznak bizonyult; a szép asszonyt (barátságos tété-à-tété után, egy a vámhivatalban alkalmazott nővel) ötszáz rubelnyi büntetésre ítélték, s hozzá nagy udvariassággal ugyan, de csipkéit és szöveit is elkobozták. Színéből kikelve, elkecsere, haragos dübörgéssel vissza a kupéba, ahová — közvetlenül a vonat indulása előtt az áruló uri ember is fölzállt. A hölgy hirtelen haragjában szeme közé vágta vadjait, a gentlemant azonban csak mosolygott és hallgatott egészen addig, amíg a delnő fáradtan és kipirulva végre elhallgatott. Akkor megkérdezte, hogy mire büntették?

— Ötszáz rubelre, uram!

— S mi volt az elkobzott dolgok értéke?

— Kétszáz rubel; gyalázat uram, hogy én... kiben...

A gavallér közben benyult a felsőkabátja zsebébe, s kihuzva onnan hét darab újonat új 100 rubeles bankjegyet és mintegy két méter fölséges, széles csipkét, így szólt:

— Bocsanat asszonyom, itt van a 700 rubel, amit elvesztett és itt van kiállott aggodalmiért ez a brüsszeli csipke.

— De uram... mit... jelentesen ez?

— Nagyon egyszerű dolog, asszonyom, — lelelte iménti finom mosolyával az utitárs, — táskámban és zsebeimben körülbelül 20.000 rubel értékű brüsszeli csipkét rejtegetek. Kénytelen voltam tehát önt denünciálni, hogy az én csempészkedésem annál biztosabban surranjon át a vámon. Cöloamat elértem; a denünciáns nem vizsgálták meg. Ha megcsipnek, asszonyom, én nem 700, de kétezer rubel árán sem menekültem volna meg. Mégegyeszer, asszonyom, — bocsásson meg.

— **Matrózaink Kínában.** A Kínából visszatért osztrák-magyar tengerészatonak, mint Pólából írják, ki nem fogynak az ünneplésből. Sokat beszélnek egy fiatal matróz hősi tettéről. *Tienszinben* történt, amikor az ellenség golyózáport zúdított az európai csapatokra, a matróz azt a megbízást kapta, hogy egy földetlen mezőn keresztül fontos hírt vigyen a hadosztályparancsnoknak. Meglette. sőt vakmerőségét tetézte azzal, hogy veszedelmes utján tért vissza helyére. Derék dolgot mivelit egy tengerész-őrjárat is, amelynek megparancsolták, hogy kutasson ki egy kínai bankházat. Az őrjárat megjelent a bankházban s a kínai hivatalnokok abban a hibben, hogy megölik őket, sok pénzzel meg akarták vesztegetni kato-

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(38)

— Mint követ jöttem hozzád, parancsnok és mégis megtámadtak az embereid, megtiporva azt a legelemből törvényt, hogy a követ személye szent és sérthetetlen s amelyet a legvadabb népek is tisztelben tartanak. Agyonverték kisérteemet, engem megsebeztek és foglyú ejtettek. Számon kéri ezt még tőled Wismiovecki herceg!

— Csak azt kaptad meg, amit megérdemeltél. Mért ütödtél le az első kozákokat, mért öldököltél a soraikban, mintha magad volna a halál angyala? A leveled csak ürügy: kémkedni jöttél ide és megrontani minket. Nem vagy követ, kém vagy, akivel érdem szerint fogunk elbánni.

— Hazudsz parancsnok és te is hazudsz, te magad csináltad főhetman! Nem megrontani jöttem titeket, de megmenteni. Jöttem, hogy visszatársalak a megmondatlan cselekvéstől, amely veszedelmet hoz országunkra és saját fejlekedésre is. Mert hiszen, ki ellen harcoltok? A kereszténység őreinek, védőinek valljátok magatokat és a pogány kutyákkal szövötköztek a király, az ország és a nemesek ellen. Ti vagytok az árulók, nem én és mondom néktek, térjétek meg, bánjátok meg a bűneiteket és hintetek hamut a fejlekedésre. A Nalewajko és a Tawluk idejére már nem emlékeztek? Elfelejtétek rettenetes végüket? A köztársaságnak elfogyott már a türelme s a hóhér bárdja nyakatok fölött függ!

A parancsnok csikorgatta a fogát, a többiek önkéntelenül is megcsörrentették kardjaikat. Ugy ordítottak a fogolyra:

— Hazudsz! félted a bőrdet! De hiába a szájaskodás, nem félünk a fenyegetéseidőtől!

— Az életmet nem félttem, csak az ártatlanságomat akarom megvédeni. Ti ugyan nem ítéltétek fölöttem, mert én nemes ember vagyok, akinek a bírám is csak nemes emberek lehetnek. Ti nem vagytok nemesek, hanem parasztok, nem vagytok bírák, hanem gyilkosok, lovagok sem vagytok, hanem pogányok. Tudom, hogy a halál vár reám, de az én halálom lesz az a csöpp, amelylyel kiesordul bűneiteknek a kelyhe. Előttem a halál és a kín, mögöttem azonban a köztársaság hatalma és bosszúja, amelynek az említésére is reszketek, kutyák!

A bátor szavakra senki sem válaszolt. Megdöbentette a kozákokat ez a vakmerőség, de tiszteletet keltett bennök Skrzetuski iránt. A köztársaság hatalmának az említése valóban megborzongatta őket, s úgy tekintettek a kapitányra, mintha nem is volna fogoly. Maga a bég is megcsóválta a fejét. Bátor egy lengyel! mormogta és Chmielnickij is így vélekedett. Kivülről most ládbogás és ordított halallszót. A kivégzés után még több vérre áhítottak a felbőszült tömeg s ezért új küldöttséget menesztett az urakhoz. A vértől csöpögő, részeg kozákok meghajtották magukat.

— A nép a lengyel követet akarja. Adjátok őt nekünk, hogy ossza ő is a másik két áruló sorsát!

Csarnoka helyeselt. Adjátok ki nekik a kutyát! — ordította. Mások másként vélekedtek. Várjunk! Mondták. Végre is követet van dolgunk! Aztán elhallgattak és Chmielnickij döntését várták. A küldöttség szónoka pedig így szólt:

— A tömeg mindenáron a vért akarja, ha nem adjátok ki őt nekik, hát majd maga jön érte!

Skrzetuski már elveszettnek látszott de Chmielnickij a tatár fölébe sugett.

— A te tatárjaid fogták el a követet: a fogoly tehát a tiéd. Ne hagyj elhalászni az orrod elől ezt a zsíros falatot. O maga is gazdag ember és Jeremiás herceg bizonyára szép váltságdíjat ad érte.

A részeg kozákok egyre vadabban ordítottak. A bég fölpatant helyéről, aca egészen elváltozott, szemei forogva kerekre nyitak, fogait vicsorította, mint valami vadállat, s odaugrott a kozákok elé.

— Ti hitetlen kutyák, ti dísznöveők, ti rab-szolgák, ti iszások, tisztátalan állatok, eltakarodjatok, azt mondom! Az én rabslógámra fáj a fogatok? Hát majd kiütöm valamennyit! — Belékapaszkodott az előtte állók szakállába, tépte, ráncigálta, öklével az arcukba ütött, végre egyikeket a földre teperte s össze-vissza rugdosta. — Térdre, ti kutyák! Rabszolgaságba hurcoltatok valamennyiteket, lábam alá tiprom az egész Sieszt, hamuvá égetem a városaitokat, hullákat csinálok belőletek!

A kozákok eszeveszetteen hátráltak, az attamánok ijedten hallgattak el hatalmas szövetségesök szavára. Noha Basawlukban mindössze hateret tatár állott szemben tizezer kozákkal, mégis meghunyászkodtak a bég előtt, mert a rettenetes erejű khánnak a képviselőjét látták benne, aki különben jól etalálta azt a hangot, amely megfélemlítte a kozákokat. A küldöttség ezalatt megértette a néppel, hogy a Skrzetuski testét egyelőre nem téphetik szét. A csécselő belenyugodott, azzal a reményvel vizsgálva magát, hogy majd a bég fogja kizótatni a foglyot. Tuhaj bégnek rettenetes híve volt, s most ezer meg ezer torok zendített rá arra a nőtára, amely a tatár főnök kegyetlenkedéseinek borzalmáról dalolt. A vad danolásnak azonban egyszerre vége szakadt, mert habtól tajtékos lovakon hírnökök érkeztek. A tanásházba vezették őket, mert leveleket hoztak Chmielnickij számára Cseh-rinből. Chmielnickij fölvilanó szemekkel futotta át az írást.

— Uraim! A nagy főhetman haddal küldi ellentek István fiát! Háború! Kezdődik hát végre a háború!

Valami meghatározhatatlan zsvaj kelt a teremben: öröm? rémület? Az attamánok tanás-

nánkat, akik azonban becsületesen ellenálltak a kísértésnek. Amikor pézszel nem boldogultak, gyümölcs-essel és kenyérral bizonyították be vendégszeretetüket. Bántódásuk nem is lett s hálás kézfogással köszönték meg matrózaink humánus eljárását.

+ Frigyes császárné a cselédkérdésről. A nemrég elhunyt Frigyes császárné életéből még egy közölnék a német lapok történeteket és jellemző vonásokat, amelyek mind a fenkült asszony nemesszivilizációjáról tanuskodnak. Egyszer eszékenyen nyilatkozott Frigyes császárné kronbergi kastélyában egy szűkebb körű társaságban a cselédkérdésről. Szóba került a nagyobb városokban uralkodó cselédszükség és a császárné élénk részt vett a beszélgetésben. Kijelentette, hogy az évek óta szőnyegen levő cselédkérdés; nézete szerint, sikeres megoldást eddig még azért nem nyert, mert a női cselédek *éthikai* szükségleteire nem voltak elég tekintettel. A cselédleányok panaszai főleg a túl hosszú munkaidőre és a személyes szabadság hiányára vonatkoznak és alkalmat kellene nekik adni, hogy megszabott szabad idejüket egy házban, mint a házon kívül kellően tölthessék el. Ennek a célnak az eléréséhez pedig az első lépés a cselédzabálókaknak a modern építészeti technika vívmányainak és a cselédek egészségi és morális követelményeinek megfelelő átalakítása. Egyáltalában a szociális kérdés megoldásánál több tekintettel kellene lenni az emberek kedélyvilágára.

+ Krafft-Ebing és a hipnózis. Krafft-Ebing meséli, hogy egyszer Bécsben, Kobler tanár klinikáján kísérletet végzett hipnotizálás által két idegbeteg, akik a hipnotizálás megszokott formái iránt jóformán teljes érzéketlenséget mutattak. Hosszas vesződség után az egyik beteg, egy 25 éves gyenge asszony, végre mélyen elaludt. A másik egy szép szőke leány, jóval több ideig állott ellen a kísérletnek s csak mintegy hat percig tartó folytonos, erős hipnózis után aludt el. Krafft-Ebing erre az ágyhoz lépett és így szólt:

— Nemde kisasszony, ön teljesen jól érzi magát? Nemsokára egészen föl fog gyógyulni, fájdalom rágásai el fognak tűnni s ön csakhamar ismét jókedvű, eleven leány lesz. A betegségre el fog múlni, mert az ön akarata sokkal erősebb a betegségnél. Ön meg akar szabadulni a bajtól és meg is fog szabadulni.

A szőke leány mozdulatlanul feküdt. A tanár tovább beszélt:

— Itt az ideje, hogy ön fölébredjen. Figyeljen kérem! Háromig számolok; a harmadik számolásra ön fölébred és jól érzi magát!

A tanár még ki sem mondotta a hármast, s a leány már fölült az ágyban, homlokára szorította kezét és mélyen megzavarodva, homályos szemekkel, kipirult arccal tekintett maga körül.

tanulni állottak. Ekkor főlegyenesedett Chmielnickij döngő, parancsoló hangon kiáltott:

— A tisztiek menjenek csapataikhoz! Oldjátok el az ágyukat a kapuk mellől! Verjétek be a pálinkáshordók oldalait! Holnap reggel indulunk!

Senki sem tett ellenvetést. A főemberek, akik eddig hozzászóltak mindenhez, most némán hajoltak Chmielnickij előtt és ezzel egészen megváltozott a helyzet. A részeg esőcélekből hadsereg lett, a főemberekből lettek a vezérlő tisztiek, Chmielnickij pedig teljhatalmu urként parancsolt mindannyioknak. Kisvártatva megdörögtek a vár fokán az ágyuk és bömbölő torkuk hadat izent a Csartomeliek partjain lakóknak. De sem a támadók, sem a megtámadottak nem sejtették, hogy két nemzet életében most kezdődik meg egy végzetes változás.

Chmielnickij és a bég a parancsnok házában töltötték az éjszakát. A tatár, aki magával vitte Skrzetuskit, nagyon emberségesen bánt vele, nemcsak azért, mert busás váltságdíjhoz remélt így jutni, hanem, mert emlékezett rá, hogy ő járt követségben a khánnál. A parancsnok is békében hagyta a foglyot, mert látta, hogy Chmielnickijnek valami terve van vele. Chmielnickij ugyanis alkudozni kezdett a béggel.

— Mit gondolsz, mekkora váltságdíjat kapsz érte?

— Azt mondtad, hogy nemes ember, de meg azonfelül a rettenetes herecnek a követe, a rettenetes herec pedig megbecsüli a katonáit. Mind a kettő fizetni fog tehát. Kapok legalább is kétezer tallért.

— En megadom néked azennel ezt az özszeget, mondta Chmielnickij

A bég gondolkodott és fürkészve nézte a hetman arcát.

— Háromezeret fogsz adni.

— De hiszen magad is csak kétezerre számítottál!

(Folytatása következik.)

— De kisasszony kérem, — kiáltott rá Krafft-Ebing, — nem hallotta, hogy háromig számoltam?

A leány erre fölugrott, elhagyta az ágyat, s tökéletesen fölébredve állt a tanár mellett, aki az előbb elaludt 25 éves ifjú asszonyt is körülbelül ugyanezzel a szuggesztióval ébresztette föl.

+ Ifjúkori álmok. A párisi *Matin* körkérdéseket intézett a legismertebb francia színésznőkhöz, énekesnőkhöz, táncosnőkhöz, továbbá az író- és festőnőkhöz, amelyekben a következő két kérdésre kérválaszt: 1. Hogy ifjúkori álmaik teljesültek-e és 2. mik óhajtanának lenni, ha nem volnának azok, a mik? A beérkezett válaszok közül közreadunk itt néhányat. Az ismert író, Jeanne Marin nem ragaszkodva szorosán a fölött kérdésekhez, azt írja:

— Dolgoztam, hogy életemet kellemessé tegyem és magamnak függetlenséget biztosítsak tehát nem éppen a legnehezebb okokból. Ha nem volnék az, a mi vagyok, jómódú parasztasszony kívánnék lenni. Lelketidőben és formásan hangzik Sandrini Emma táncosnő válasza:

— Mind a két kérdésre röviden válaszolhatok. Ifjúkori álmom? Táncolni! Ez teljesült... 2. Hogy mit kívánnék? Vajha sohasem táncoltam volna... volna egy jó uram és sok gyermekem.

Judic asszony, a híres operettdiva így ír:

— Amennyire emlékszem, már igen kicsiny leányka koromban a színházról álmodtam. Örömmel telt benne, ha szabad óráimban színházat játszhattam, amikor is a legkomolyabb szerepeket mind magam játsztam. Ha már most meg kell mondanom, hogy milyen vágyaim voltak jövendő hivatásomra nézve, úgy meg kell vallanom, hogy sokkal inkább az események vezettek. Semmit hajlamaim; mert ha hajlamomat követhetném volna, úgy drámai színésznő lettem volna s szerényen megsugatom: az a meggyőződésem, hogy mint ilyenek, lettek volna némi sikereim. A második kérdést illetőleg csak azt mondhatom, amit a környezetem előtt is sokszor hangoztattam: Férfinak szerettem volna születni, hogy aztán tengerész lehessék!

+ Edmond Rostand a jósnőnél. Alan Dale, a *New York Journal* kritikusa a minapában meglátogatta de Thebes asszonyt, a híres jövendőmondó és kézjósító nőt, aki meglehetősen intím viszonyban van a párisi írói és színházi körökkel. Edmond Rostandról, a jelenleg leghíresebb francia drámaíróról ezeket beszélt a kritikusnak a jósnő:

— Rostand jóbarátom és hisz a chiromantiában. Megkért, hogy olvassak a kezéből s én megtettem. Csak októberben adhatnék önnek kimerítő felvilágosítást az eredményről, mert némely jóslásom még függőben van. Azt azonban mondhatom önnek, hogy az eddigi eredmény teljesen kielégítő. Ön természetesen tudja, hogy Rostand lángelme. Vannak itt Párisban, akik azt hiszik, hogy Rostand már befjezte alkotó munkásságát. Határozottan mondhatom önnek, hogy ez nem áll. Rostand semmi esetre sem ért még el a véghez. Sőt ellentétben az általános hittel, mondhatom, hogy az egészsége kitünő. Való, hogy nagyon ideges, de teljességgel nem hisztérikus. Kissé ki volt merülve, de már kiheverte ezt is. Felesége van, aki angyal, mondom önnek, hogy angyal s ameddig ő itt van, hogy reá vizsgáljon s őt apolja, addig nincs mitől félni.

Megmondtam ezt neki. Sokat mondtam meg neki előre, ami később valónak bizonyult... Rostand a Cyrano de Bergerac első előadása után hozzám jött. Nagyon ki volt merülve és igen rossz színben volt. Olvastam a kezében és kijelentettem neki, hogy még nincs vége a diadaloknak s harmincnyéves évek korában még nagyobb sikere lesz. Az Aiglon bemutatója után azt hitte, hogy ez a nagy siker ime megjött. Am ekkor még nem volt harmincnyéves. És lám! — harmincnyedik évében megválasztották az akadémia tagjává! Rostand hisz, uram! Csodálkozik ön ezen?... Maga Sarah Bernhardt is — folytatta tovább a jósnő — gyakran jár hozzám; de ennek nincs semmi értelme. O mindig utam van, nem tudom tanulmányozni őt. Hol Londonban van, hol New Yorkban hol Melbourneban, hol másutt. Sarah nagyon rossz anyag a beható vizsgálatra.

+ Apály és dagály. Amerikai tudós körökben új elmélet jött forgalomba arról, hogy az apály és dagály hogyan keletkezik. Eddig azt hitték, hogy a hold vonzó ereje okozza és Könt fizikai földrajzában hozzátette, hogy a hold azért bozza mozgásba a tenger vizét, hogy meg ne rothadjon. Az elméletek szerint semmi köze a holdnak az apály és dagályhoz, mert ez a tümemény egészen csak a nehézkedésen alapszik. Az ár mindenkor egyidejűleg terjed ki több szélességi fokra, a holdnak pedig órák kellene hozzá, hogy ily távolságokon áthaladjon. Az elméletet szerint a tenger víz tömege sohasem kerül teljesen egyen-

súlyba, hanem folyton ide-oda ingadozik, és míg az egyik helyen apad, a másik helyen földagad. Ez az elmélet nagyon egyszerű és plauzibilisnek látszik, de nem döntheti meg az előbbi elmélet a hold vonzó erejéről, mely többször fölülvizsgált számításokon alapszik.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A budapesti áru- és értéktőzsdén a zsidó ünnep miatt nem volt üzlet.

A hegyvidéki akció. Egan Ede tragikus halála a felvidéki ruthén kérdésre irányozták a figyelmet, ez alkalomból egy sugalmazott jelentés rekapitulálja a felvidéki gazdasági megerősítés érdekében történt eddigi intézkedéseket: Az akciónak az volt a célja, hogy a ruthén nép az okszerű állattenyésztés üzésével, teigazdasággal új jövedelmi forráshoz jusson. A magas hegyek lejtőin mezőgazdálkodás nem üzhető, a nép erdővel körülfárva, a világtól elmaradt, havasi gazdálkodáshoz nem ért és jóformán permanens nyomorral küzdött. Pedig ott az északi Kárpátok táján majdnem azonos a létfeltétel az alpes-vidéki népekével, hol havasi gazdálkodással és kifejlesztett házi ipari foglalkozással bizonyos népjólet lehet föl. A mi ruthén vidékünknek még normális években is csak az év decemberéig valót terem ki a föld, azontul a boltból él. Tagosítás és urbéri viszonyok, az erdei legeltetés szabályozása, véget vitettek a régi pásztoréletnek. Mivel az év legnagyobb részében életmét boltból szerzi be és miután legtöbbször hitlere szorult, a nép eladósodva az uszora-hitel igazában szenved és birtokait mindinkább elvesztette. Állatállománya degenerált s lábra kapott a feles állattartás, e vidéknek sajátszerű uszorája. Baj volt a népet vezető közéletiokos osztály hiánya, mely más vidéken társadalmi intézménnyel enyhíti a pauperizmus veszedelemét. Ezért Darányi első sorban azt óhajtott: hogy ott, ahol erre a lehetőség megvan, a hegyvidék földmivelő népe újból olyan és annyi területhez jusson, amennyi megőhetéséhez, illetve munkaképességének kifejtéséhez szükséges. A degenerált állatállományt javítani és módot nyújtani a népnek, hogy a mi állatot nevel, az a sajátja legyen. A havasi okszerű gazdálkodás meghonosításában csuesodott ki az akció, mely a rendelkezésre álló területek sikeres hasznosítását biztosítja. A birtokokat terhelő uszorakölesönöket olesó föld- és személyhitellel telceserélni, a megőhetés könnyítésére hitel- és fogyasztó-szövetkezeteket létesíteni, mintagazdaságokkal példákat statuálni, hogy a havasi legelők belterjesebben vétessenek üzembe, — ezek voltak a kijelölt s népjóletre vezető eszközök. Ezért eddig 152 községben 1196 lakosnak osztattak ki borzderes üsöz, kísérletképpen több tenyésztőnek juhok osztattak ki. A vetőmag javítására lényeges intézkedések történtek, alkalmas gazdasági eszközök osztattak ki, az eddig szervezett hitelszövetkezetek 146.236 korona kölcsönt nyújtottak, a szövetkezeti boltok áruorgalma eddig 252.948 korona volt. Ujabbán a már meglevő szövetkezetekhez még harminchét alakult és megkezdte működését. Általában a felvidéki gazdasági megerősítés munkájának most bővülnék meg keretel.

Az Első os. kir. szab. Dunagőzhajós-Társaság közli, hogy a postahajók őszi menetrendje ez évi október elsején lép életbe. E szerint már csak a következő menetek tartanak fenn: A budapest-mohács-zimony-belgrád-orsovai postahajójáratok hetenkint két-szer. E hajók Budapestre minden kedden és szombaton déli 12 órakor, Orsováról Budapestre pedig minden hétfőn és csütörtökön reggei 6 órakor indulnak. A nyári menetrend szerint az utolsó hajó Orsováról fölfelé szeptember 29-án indul; ezen menetrend szerint megy Mohácsig. Mohácsról fogva pedig október 1-én már az őszi menetrend szerint folytatja útját Budapestig. Az orsova-tur-szeverin-galaczi postahajók kétszer hetenkint közlekednek és pedig Orsováról minden hétfőn és csütörtökön délután 3, Tur-szeverinből hétfőn és csütörtökön este 7 órakor és Galacsról minden hétfőn és pénteken reggel 7 órakor. A budapest-mohácsi személyhajók naponként Budapestről déli 12, Mohácsról (Budapestre) délelőtti 10 óra 30 percekor indul. Szeged-Titel-Zimony közt a személyhajók vegyes szolgálatban kétszer hetenkint közlekednek mindkét irányban és pedig Szegedről vasárnapon és csütörtökön délelőtti 6, Zimonyból (Szegedre) hétfőn és pénteken déli 12 órakor indulnak. Belgrád-Sabacz közt a személyhajók vegyes szolgálatban hetenkint háromszor közlekednek mindkét irányban és pedig Belgrádról hétfőn, szerdán és pénteken délelőtti 7, Sabaczról (Belgrádba) kedden csütörtökön és szombaton délelőtti 7 órakor indulnak. Belgrád-Dubrovica közt a személyhajók vegyes szolgálatban háromszor hetenkint közlekednek és pedig Belgrádról vasárnapon, szerdán és pénteken délután 2, Dubrovicáról (Belgrádra) hétfőn, csütörtökön és szombaton délelőtti 8 órakor indulnak. Galac-Tulcsa közt a helyi-hajók háromszor hetenkint közlekednek és pedig Galacról hétfőn, szerdán és szombaton délelőtti 11 óra

30 perckor indulnak. A zimony-belgrád-pancsovai helyhíjok naponta háromszor közlekednek és pedig Zimonyról délelőtli 8, délután 1 és este 7 órakor. Menetrend-példányokkal, valamint mindenmelyi fővilágosításokkal szívesen szolgál az igazgatóság.

Nemzetközi kertészeti kiállítás. A budapesti nemzetközi kertészeti kiállítás iránt az érdeklődés állandóan emelkedik úgy itthon, mint a külföldön. A bejelentések mai állása szerint a kiállítás rendkívül érdekesnek ígérkezik. Faiskolai tárgyakra nézve a bejelentési határidő folyó évi október hó 15. A kiállítási bizottság telkéri mindazokat, akik ebben az osztályban még kiállítani óhajtanak, hogy bejelentéseiket mondd hamarabb tegyék meg, mert a helyek iránt már mostan kell az őszi munkálatok megkezdése előtt intézkedni.

Vásárosarnok. (Vámos és Bruszt hatósági közvetítői üzleti jelentése.) Az elmúlt hét üzleti forgalma jelelte élenk volt. Nagy hozataltok és kielégítő fogasztás mellett az árakban nem volt említésre való változás, csak az élő baromfi ára mutatott a hét utolsó napjaiban a fokozott fogasztás folytán emelkedést. Legjobb keresletnek az idő szerint szőlő, körte, alma őszi barack élőbaromfi, vágott liba, friss telt tojás, I. rendű szövetkezi teavaj, nyul, fogoly, fácán örvendek, miért is leginkább ezen cikkek szállítást ajánljuk. Husmennyek szállításának az ismét beállott meleg időjárás nem igen kedvez és így fokozottabb figyelem fordítandó arra, hogy a hus csakis teljes kihűlés után szállítassék. Helyi vágásu marhahus hátulja 92-108 korona, eleje 84-10 korona vidéki marhahus hátulja 60-86 korona és eleje 60-72 koronával kelet 100 kg-éért. Ott borju bőrből hosszabb mérve levonás nélkül 70-80 fillérrel kelet a kg-menként, a sertésűs és malac szállítása meleg időjárás folytán szűnelt. A baromfiárak a következők voltak: Rántani való csirke 1.10-1.70; sütni való I. 2-2.20; II. 1.40-2.-; tyúk I. 2.10-2.60; hízott kaesa I. 4.40-4.80; II. 3.20-4.-; hízott lud I. 9.20-12.-; II. 8-10; pulyka hízott I. 5-6 korona páronként; vágott liba I. 1.08-1.16; II. 1-1.04 korona kilónként. Tojásban az üzlet változatlanul nagyon élenk; friss telt árú nagyon jó keresletnek örvend és eredeti ládánként 66-68, sőt 69 koronával volt elhelyezhető; apadt tojás 60-64 korona. Friss telt tojásból nagy szállítmányokat kérünk. Vajban az üzlet kielégítően megy. I. géppel főzött tej-színből készült szövetkezi teavaj jól keresett és nagymennyiségben volt elhelyezhető, kérjük a tejszövetkezeteket, sziveskedjenek megírni, hogy szerződésük mikor jár le, esetleg hogy mily mennyiségű vaj áll már most is hetenkint vagy havonként rendelkezésükre. Ir. teavaj ára 1.80-2.10. 15. óvaj 1.40-1.80 korona. Ir. édes tehéntúró 12-16 fillér volt kilogrammonként. Gyümölcs. Szőlő szép, jó minőségű száraz árú jó keresletnek örvend és mint ahogy az utóbbi napokban volt szőlőtörődés már elmúlt, ismét bármely mennyiségben szállítható. I-ső rendű tefér és piros chasselasért 36-40; gyöngyűs minőségűért 23-34; oportóért 20-24; mézes tefér szőlőért 22-24. I-ső rendű passatutti és muskatyalért 50-60; II. rendűért 44-60 koronát fizettek métermásánként. Alma rétesbe való 14-24; török-bálinti 24. sővári 16-26; arany rannet 19-24; bór rannet 16-20 és közönséges vágatott alma 12-18 fillér kilónként. Kérünk muskatyészre szolgáló almából ugyiszint kapcsolási ajánlatokat. Körte. Muskatyál 14-20, káimán 20-30, császár 20-40. I-ső rendű nagy vajkörte 33-60. II. rendű kieszny 24-36. közönséges vágatott körte 10-32 fillér kilónként. Őszi barack kíméletes bánásmódot és gondos csomagolást igényel, mert különben megromlik, az árak a minőség szerint egyre változnak. Eladtunk egészséges őszi barackot 20-60 koronáig 100 kilónként. Szilva nagy tételekben minőség szerint 100 kilónként 8-12 koronával volt elhelyezhető. Szép, egészséges megfelelően csomagolt gyümölcs szállítást ajánljuk. Vadfélék változatlanul jó keresletnek örvendek és ajánljuk is a szállítást, de itt is nagy figyelem fordítandó arra, hogy a vadak csakis teljes kihűlés után küldessenek a piacra, mert különben a meleg időben még az uton megfűlnek. Szép nagy nyulak darab-jáért 2.40-2.80 koronát, süldőként 1-2 koronát, fogoly párdőrt 2.-2.40 koronát, fácán párdőrt 5.20-6.- koronát, szarvasért egészben mérve kilónként 0.64-0.70 koronát és őzért 1.60 koronát fizettek a vevők.

Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása) Vörösheregában az elmúlt héten a forgalom élenk volt és ha jelenleg a piac nyugodtabb hangulatú, mint az előző évek hasonló időszakában szokott lenni, úgy ez ama körülménynek tulajdonítandó, hogy egyrészt a kivitel még nagyon tartózkodik, másrészt Erdély, mint ismert erős termőország, eddig alig hozott valamit eladásra. A vételekdvre nyomasztólag hatott ama körülmény is, hogy az eddig kínált árú minőség tekintetben sok kívánni valót hagyott hátra, remélhetőleg azonban a tömegesebb kínálat alkalmával a minőségekben is nagyobb lesz a választék és ez bizonyára élenkben hangulatot fog kelteni. Lucernamag. A Franciaországban beérkező minták új árúból sok kívánni valót hagynak hátra. A honi termésből kínált mennyiségek hamar vevőre találtak, sőt szép minőségűekért aránylag magas ár könnyen volt elérhető. Baltacim keresett cikkek képez, de ami eddig kínált, az mennyiségileg alig jöhet figyelembe. Muhar-mag üzletelen. Őszi borsó, homokbúkköny és Szt.-János rozs tovább is élenk jól fogyott. Jegyzések 50 kilónként Budapest: Vörösheregám 50.-, 56.-, 60.-, korona. Lucernamag 48.-, 54.-, korona. Muhar-mag 7.-, 7.50 korona. Tavasi búkköny 7.-, 7.25 korona. Őszi borsó 7.50-8.50 korona. Baltacim 12.50-13.50 korona.

Szeszüzlet. (A Budapesti Napló tudósítójától.) A múlt évi fogasztási adatokból látjuk, hogy az évi kontingens — törvény szerinti hiányok tekintetével — majdnem teljesen elszállított. Szám szerint elment 821.000 hektoliter a kisebbik és 13.905 hekto-

liter szesz a nagyobbik adótétel mellett. (Tavalyi elment 849.000, illetve 8037 hektoliter.) A kontingens szesznel mutatóköz hiány nagyrészt az osztrák szesz beözönlésének, részben azonban a nagyobbik adótétel forgalomba hozott szesznek is a természetes következménye, a fogasztás a felölt évben változatlan maradt, ennek tehát az említett hiány telidézésében szerepe nem volt. Sokan azt hiszik, hogy az idei kintő gyümölcs- és bortermés a szeszfogasztás apadását fogja maga után vonni; ebben az esetben az osztrák és a kontingens szesz konkurenciájához egy harmadik tényező is hozzájárulna, melynek nem sokára az volna a következménye, hogy a készleték itthon nőnének. Ezt idejekezán meg kellene akadályozni, ha szükséges, még a szeszjegyzések leszállítása árán is. A heti forgalom szűk korlátok közt mozgott. Elkelt: nyersszeszminotók részére 42.—42.50, finomított szesz nagyban 146.—146.50, kicsiben 147.—148.—, denaturált szesz nagyban 33.—34.—, kicsiben 35.—36.— koronával, helyben.

Denaturált szesz. (Kalmár Sándor cég jelentése.) A bécsi jegyzések befolyása alatt csekély volt a vételekdv és nordóru azonnali szállítása el volt hanyagolva, ellenben palackozott szeszt nagyobb tételekben vontak el a piacról, nyomott árak mellett. Hosszabb lejáratú kötekek iránt ellenben jobb az érdeklődés és több nagyobb üzlet is létesült a napi jegyzéseknél 1/2-1 koronával magasabb árakon. Mai nagyban jegyzések azonnali szállításra 34-35 korona 10.000 literkönt hordóval együtt budapesti állomásokra szállítva készpénzfizetés mellett engedmény nélkül. Egyes hordók egy koronával drágábbak.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székcs-ővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1901. évi szeptember 23 Készlet 163 darab, Erkezett 853 darab. Összesen 1046 darab. Eladtott 800 darab. Maradt 246 darab. Napi árak: 120-140 kilogramm súlyban — koronáig, 220-250 kilogramm súlyban 92-94 koronáig, 320-350 kgr. súlyban 92-94 k.-ig. Öreg nehéz páronként 400-500 kilós 92-94 koronáig, Malac —88 korona. A vásár lanyha.

A bécsi gabonatözsde.

Bécs, szeptember 23. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) A zsidó ünnep miatt a gabonatözsden teljes részvételenség következtében egyáltalán nem volt üzlet.

A bécsi értéktözsde.

Az előzősde nagyon csöndes, üzletelen. Déli tözsde szinten üzletelen. Zárlat gyöngye. A német birodalmi bank a kamatlábat 3 1/2-ről 4%-ra, a lombard-ét 4 1/2-ről 5%-ra emelte föl.

Bécs, szeptember 23. (Magyar értékek zárlata.) 4%-os aranyjárdék 118.40. Izsai és szegedi kölcsön sorsjegye 142.25. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 100.35. Magyar keleti vasuti állami kötvény 119.25. Magyar leszámító- és pénzváltóbank 410.—. Rimamurányi vasműrészvény 424.—. Magyar koronajárdék 92.40. 4%-os Magyar földtenger. kötvény 91.90. Magyar hitelbank részvény 821.—. Magyar nyeremény kölcsön sorsjegye 176.—. Kassa-oderbergi vasuti részvény —. Magyar kereskedelmi bank 2413.—. Magyar cukoripar 1700.—.

Bécs, szeptember 23. (Osztrák értékek zárlata.) 4 2/3%-os papírjárdék 98.44. 4%-os osztr. aranyjárdék 118.85. 1860-os sorsjegy 139.—. Osztrák hitelsorsjegy 306.—. Angol-osztrák bank 260.—. Bécsi bankjegyzület 428.—. Osztrák-magyar bank 1622.—. Déli vasut 80.50. Dunagőzhajózási részvény 754.—. Dohányrészvény 276.—. Császári és királyi arany 11.34. Német bankváltók 117.15. 4 2/3%-os ezüst járdék 98.35. Osztrák koronajárdék 95.50. 1864-iki sorsjegy 213.—. Osztrák hitelintézeti részvény 617.—. Unionbank 513.—. Osztrák Länderbank 385.—. Osztrák-magyar államvasut 614.—. Elbavölgyi vasut 458.—. Alpesi bányarészvény 347.—. 20 frank. arany 1901. Londoni váltóór 239.20. Bécsi Tramway Litt B. 227.—. Bécsi Tramway Litt A. 232.—. Lipót kohó 331.—. Az irányzat igen csendes.

Bécs, szeptember 23. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magányforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelsorsjegy 617.—. Magyar hitelsorsjegy 622.—. Angol-Osztrák bank 260.—. Bécsi bankjegyzület 428.—. Union bank 515.—. Länderbank 386.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 614.—. Déli vasut 81.—. Elbavölgyi vasut 459.—. Északnyugati vasut részvény 454.—. Dohányrészvény 277.—. Rimamurányi vasut 425.—. Alpesi bányarészvény 346.50. Májusi járdék 98.40 Magyar korona járdék 92.75 Török sorsjegyek 93.80 Német birodalmi mársa 117.22. Napoleon d'or 19.02.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, szeptember 23. (Tözsdei tudósítás.) Az üzleti kedv hiánya és a spekuláció telensége ma még érezhetőbb volt, mert a zsidó ünnep miatt a tözsde gyéren volt látogtva. Az üzlet teljesen pangott. Az irányzat, amennyiben ilyen körülmények között irányzatról szó lehet, gyöngye volt. A bankértékek gyengültek arra a kedvetlenség, amelyet a pomerániai jelzőbank felügyelő bizottságának jelentése okozott, bányavértékek tovább hanyatlottak a vas- és kőszénpar kedvezőtlen helyzetére. Hajózási részvények alacsonyabban álltak, Gotthárdi vasut részvények emelkedtek, Kanada-Pacific és transvaali vasuti részvények keresettek. Járdékcsés csöndes, Ultimópénz 4%. Magaleszámtóliási kamatláb 3 1/2%.

Berlin, szeptember 23. (Zárlat.) 4 2/3%-os papírjárdék 98.75. 4%-os osztrák aranyjárdék 101.40. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajárdék 93.30. Osztrák-magyar államvasut —. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóór 95.16. Magyar vasut beruházási kölcsön 102.75. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 172.25. Altalanos villamosság Edison 174.80. Gelsenkirchen 156.25. Laura-kohó 176.—. 4 2/3%-os ezüstjárdék 98.50. 4%-os magyar aranyjárdék 100.—. Osztrák hitelsorsjegy 194.25. Déli vasut 20.25. Károlyi Lajos vasut —. Orosz bankjegyek 216.15. 4%-os új orosz kölcsön 95.80. Török dohányrészvény —. Olasz járdék 99.25. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust —. Hárpeni 143.75. Az irányzat gyenge.

Berlin, szeptember 23. (A Budapesti Napló tudósítójának zárlata.) Esti forgalom. 4%-os magyar aranyjárdék 100.—. Magyar koronajárdék 93.90 Osztrák hitelsorsjegy 193.90. Osztrák-magyar államvasut 131.60. Déli vasut —. Északnyugati vasut 20.10 Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegyek készpénz 216.15. Buschtiehradi —. Orosz bankjegy —. (Ultimo.) Lombard —.

Frankfurt, szeptember 23. (Zárlat.) 4 2/3%-os papírjárdék 98.70. 4%-os osztrák aranyjárdék 101.50. Magyar koronajárdék 93.55. Osztrák-magyar bank 117.20. Déli vasut 20.50. Elbavölgyi vasut —. Londoni váltóór 203.85. Bécsi bankjegyzület 109.—. Villamos részvény 121.60. 2%-os magyar aranykölcsön —. 4 2/3%-os ezüstjárdék 98.60. 4%-os magyar aranyjárdék 99.80. Osztrák hitelsorsjegy 194.50. Osztrák-magyar államvasut 131.70. Északnyugati vasut —. Bécsi váltóór —. Párisi váltóór 808.25. Unio bank —. Alpesi bányarészvény —. Az irányzat csendes.

Hamburg, szeptember 23. (Zárlat.) 4 2/3%-os ezüstjárdék 98.50 1860. sorsjegy 139.50. Déli vasut 20.—. 4%-os osztrák aranyjárdék 101.30 Osztrák hitelsorsjegy 194.—. Osztrák-magyar államvasut 131.60. Olasz járdék 99.—. 4%-os Magyar aranyjárdék 100.—. Az irányzat csendes.

Páris, szeptember 23. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut —. 4%-os osztrák aranyjárdék 103.05. Osztrák Länderbank —. 3%-os francia járdék 100.87. Ottomanbank 521.—. 3 1/2%-os francia járdék 101.75. Alpesi bányarészvény —. Déli vasut —. 4%-os magyar aranyjárdék 101.95. Párisi bankrészvény 1040. Olasz járdék 99.32. Francia őrlészeti. járdék 100.05. Osztrák földhitelintézeti részvény 11.88. Török dohányrészvény 311.—. Az irányzat gyenge.

Budapest-közbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Szeptember 23. A sertésüzlet irányzata kellemesebb. A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Öreg közép (páronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 92-93 — fillérg. Fialat közép (páronként 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 91-92 — fillérg. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — II. Magyar s z e d e t i: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közép (páronként 240-280 kilogramm súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — III. R o m á n i a i: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közép (páronként 250-320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — IV. R o m á n i a i e r e d e t i (S t a c h l): Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — V. S z e r b i a i: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) 90-91 fillérg. Közép (páronként 240-280 kilogramm terjedő súlyban) 89-90 fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 89-90 fillérg.

S e r t é s l é s z á m 1901. szeptember 20. napján volt készlet 45.029 darab. — 1901. szeptember 23. napján felhajtott 90 darab. 1901. szeptember 23. napján elszállított 527 darab, 1901. szeptember 23. napjára maradt: készletben 44.502 darab.

Viz állás.

Table with columns for location (Szep. Szept. 21. 22. méter) and water level measurements for various rivers and locations like Inn, Duna, Tisza, etc.

Kivonata hivatalos lapból.

— Szeptember 23. —

Közegetés. A pénzügyminiszter a szonfi pénzügyigazgatósághoz Schmetzer János kaposvári pénzügyi segédiktárt pénzügyi titkárrá végleges minőségben; a lugosi pénzügyigazgatósághoz Dr. Fejér Sándor miskolci pénzügyi fogalmazógyakornokot pénzügyi fogalmazóvá ideiglenes minőségben; a bogesáni adóhivatalhoz Birtalan Sándor gyulai adóhivatali ellenőrt adóhivatali pénztárnokká; Radancevics István petriúj adóhivatali ellenőrt a krapinai adóhivatalhoz pénztárnokká, Trtain Adolf goszpici adótitőzt a eszami adóhivatalhoz ellenőrré; a varadi adóhivatalhoz Kajetan Jeromos ottocsaeri adóhivatali ellenőrt a IX. fizetési osztályba ellenőrré, Neratics Mlán susaki adótitőzt az ottocsaeri adóhivatalhoz ellenőrré, Plasaj János varadi adóhivatali díjas gyakornokot a susaki adóhivatalhoz adótitőzt; a kolozsvári pénzügyigazgatósághoz Fonyó István kolozsvári lakos végzett joghallgatót pénzügyi fogalmazógyakornokká ideiglenes minőségben; a valás- és közoktatásiügyi miniszter Intostisor Maria okleveles tanitónő a rimaszombati állami elemi népskólához tanitónővé, Kuckó József okleveles tanitót a szepesszombati állami elemi népskólához rendes tanitónővé, Bágyi Ernő okleveles tanitót a magyar-csesztvei állami elemi népskólához rendes tanitónővé, Borna Anna szent-jánosai állami elemi iskola tanitónő a jászovad-hodicsi állami elemi iskolához áthelyezte és Rizinger Gáspár és Lahoczki Sándor okleveles tanitókát ugyanazon állami elemi népskólához rendes tanitónőkké, Marocsán György okleveles tanitót az ősi állami elemi népskólához rendes tanitónővé, Verler István okleveles tanitót a nagykozári állami elemi népskólához rendes tanitónővé, Bernát Ádám okleveles tanitót a kislafudi állami elemi népskólához rendes tanitónővé,

Haller János okleveles tanítót a czakóházi állami elemi népiskolához rendes tanítónak, Bencsik Margit okleveles tanítónőt a zay-ugróréti állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, Sárosi János okleveles tanítót a berthóti állami elemi népiskolához rendes tanítónak nevezte ki...

Katonai kinevezések. A király Rízy Ferenc ezredesét a Fülöp württembergi herceg 77. sz. gyalogezred, Tschida Ferenc ezredesét a 2. hegyvidéki parancsnokává és ebleini lovag Müller Ede ezredesét a báró Waldstätten 81. sz. gyalogezred parancsnokává nevezte ki...

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Osváth Albert maros-szent-királyi és Dabóczi János remetszegi állami elemi iskolai tanítókat kölcsönösen, Borhonyi Kozáry Ilona sziget-ujfalusi állami elemi iskolai tanítónőt a

tökéli állami elemi iskolához, jelen minőségében, Sebeszta Emilia keresztiesi állami elemi iskolai tanítónőt a sziget-ujfalusi állami elemi iskolához, jelen minőségében, áthelyezte.

Pályázatok. A rimaszombati pénzügyigazgatóságnál segédtitkari állásra 2 hét alatt; Maackzaha pénzügybírói biztos állásra 2 hét alatt; — postamesteri állásra Egresen (Torontál vármegyében); — az ujejházi járásbírósnál telexkönyvi átalakító díjok állásra, 2 hét alatt.

Napirend.

Naptár. Kedd, szeptember 24. — Római katolikus: Gellért pk. — Protestáns: Gellért. — Görög-orosz: (szeptember 11.) Teodora. — Zsidó: Tischri 11. — Nap két: 5 óra 35 percek. — Nyugszik 5 óra 35 percek. — Hold két: délután 3 óra 13 p. — Nyugszik: éjjel 1 óra 51 percek. A földművelésügyi miniszter fogad délután 5 órakor. Nemzeti Múzeum. Régiségár nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi társai 1 korona belépődíj mellett tekinthetők meg. Nemzeti Szalon d. o. 9 órától este 7 óráig. Belépődíj 50 fillér. Országos képtár zárva. Iparművészeti múzeum nyitva délelőtt 9—1-gig.

Teknológiai Iparmúzeum. Nyitva délelőtt 9—1-gig. Meszőgazdasági Múzeum (Kerepesi-ut 72.) délelőtt 9—1-gig. Földtani Intézet Múzeuma (Stefánia ut 14.) nyitva délelőtt 10—1 óráig. Belépődíj 1 korona. Közeledei múzeum zárva. Az Akadémia Goethe-szobája zárva. Múzeum könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 órától 7 óráig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3—8-gig. Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakönyvtár és keleti miniatúr: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténelmi gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl) a városligeti iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központú üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Felöltő és téli-ulster. Felöltő 9 frt, téli-ulster 18 frt, télikabát 16 frt, téli loden-kabát, meleg beléssel 6 frt, mindez tiszta gyapjuból, Rothberger Jakabnal cs. és kir. udv. szállító Budapest, IV. Váci-utca 6. Ruhák becséreltetnek.

ZIVUSKA JENŐ. A BECSÜLETBIRÓ. A Telek-díjjal jutalmazott négyfeleveses tragédia. A Nemzeti Színház idei első eredeti bemutatja. A Fővárosi Színházak Műsora 102-ik száma. ÁRA 30 FILLÉR. Kiadta: LAMPEL RÓBERT (WODIANER F. és FIAI) cs. és kir. udvari könyvkereskedés Budapest, VI. Andrássy-út 21.

Titkos betegségek ellen. 20 évi, részben katonasorvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legelőszöbben ajánlott DR. KAJDACSY, v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos Electrotherapiai rendelő-intézete IV. Kigyó-utca 5. I. em. Klotild-palota (ajtójáró és lift használata). A legelhanyagoltabb húgyútfolyásokat, leggyorsabb húgyhólyagbajokat, bujakóros sóbeket, sphyllist, az öntérfőtéses utóbajait Eigyengült férfierőt az orvosi világ által legújabbán bizonyítottan és hatásosan pársádn sikerrel Electro-Massage vagy Psychrophor által, magánorvosok, nőknél férfifolyást befecskendezés nélkül, a legmarkosabb börtörögeket, valamint ifjokori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött háztérmegekben gyógyít a legújabb gyógy mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel. Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7—8 óráig Nőeknek ugyi mint férfiaknak külön be és kijárat külön várótermek. Levélre díjtalanul azonnal válaszolunk; esetleg gyógyszerokról is gondoskodva lesz.

Női betegségeket, mint egyáltalában kifolyást és méhajt felütést gyorsan gyógyítja az általam előállított Lysoferrin. Ezen befecskendezés por kitűnő hatásai bir ittlik s új fehérfolyásnál, anyagmennyiségnél s az anyagmennyiségűlindárnál, valamint minden más tartós női bajnál. 1 doboz ára 5 korona és egy dupla doboz ára 5 korona. Erőmegújító-elixir, hatásban a mai napig utól nem érte, mindennemű gyengeségi bajoknál, és különösen elgyengült férfierő (impotencia) ellen kitűnő szer, valamint nőknél anyagmennyiség, sápor, idegyengeség, valamint nők magánorvosnál és önkéntesen magánorvosnál. Egy kis üveg ára 5 korona és egy dupla üveg 5 korona. Injectio Lysoferrin és Capsulae Lysoferrin kitűnő szer gonorrhoeis kifolyásoknál s húgyútfolyásánál, még ha elavultak is, gyorsan és biztosan gyógyítják, már néhány befecskendezés és Capsulae bevétele elegendő, hogy a jó hurokhoz folyékony magánorvos. Injectio Lysoferrin 2 korona és egy doboz Capsulae 2 korona. Postai megrendelések gondosan eszközöltek. — 5 koronán felül megrendeléseknek csomagolás nem számítatik. Számos hálnálrat van, kiknek feltűnő szerük segítettek. Mint egyedül valódnak kapható: Erős Aladár gyógyszerárban a Szent Jánoshoz, Nagy-Kikindú 2. sz.

A Gyógyós-visontai bortermelők szövetezete mint az Országos központi hitelszövetkezet tagja 1899. és 1900. években termelt borait. a következő árakban szállítja: hektója 1900. évi visontai nehéz vörös (bikavér) 80 kor. 1900. évi visontai vörös 60 „ 1900. évi gyógyosi sillerbor 40 „ 1900. évi visontai nehéz fehér pécenyebor 60 „ 1900. évi könnyebb asztali fehér 52 „ 1899. évi fehér asztali bor 50 „ Törkölypálinka, saját főzéstük 120 „ Értve készpénzfizetés vagy utánvétel mellett, ahelybeli vasútra szállítva, hordó nélkül. — A hordó felszámítatik, de 30 napon belül visszavétetik. Gyógyós-visontai bortermelők szövetezete mint az országos központi hitelszövetkezet tagja.

A sárospataki kovamalomkö-gyár-egylet ajánlja kitűnő hírnövi sárospataki kova-malomköveit. Megrendelések elfogadhatnák a sárospataki Kova-Malomkö-Gyárban, Sárospatakon (posta-, vasut- és távirat-állomás). Arjegyüket kívánatra ingyen és bérmentve.

Legszébb Legjobb Legolcsóbb PAP PAP PAP. 1 szennhajtható vasség 8 db 10.- 1 kivethető matracos 10.- 1 rongy paplan 1.80 1 prima 2.80 1 csehmir paplan 3.40 1 szén 3.40 1 alásas csehmir 4.80 1 selyem alásas paplan 8.50 1 fedrus selyem sz. papl. 13.50 1 téli vasson paplan lepedő 2.- 1 fűzős ágylakór pótkör 2.50 1 gyapjú 5.50 1 jó löpökör 1.60 1 téli pótkör 4.80 1 szep. fall sefény 7.50 1 acél sodrony ágylakór 5.- 1 tevértő matrac 4.50 1 afrigue 5.- 1 löször 12.- 1 alásak ágypor függöny 1.50 1 tuni 4.50 1 gyapjú 4.50 2 ágyl. 1 asszaltörő bútor 5.50 2 „ 1 „ gyapjú 12.- 1 nagy szobasodrony 2.50 1 „ „ L 5.80 1 ágylakó L 5.30 1 taposru ágylakó 1.50 1 mar. jó futócsizma 4.- 1 „ „ miniatör 7.50

GICHNER JÁNOS paplan, matrac és kárpitosru gyáros, szőveg, függöny, vasbútor stb. nagy vállalat. Budapest, VII. Erzsébet-körút 20. Arjegyüket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltek, nem tevéő árak kicseréltek, vagy a pénz visszadiatlik.

A kaposvári m. kir. pénzügyigazgatóságtól. 30812. szám. I—1901. Árlejtési hirdetmény. A kaposvári kir. pénzügyigazgatóság ennel közhírré teszi, hogy a részére és a mellé rendelt számvovőség részére 1902. évi január 1-től 1904. évi december 31-ig terjedő 3 évre s hallgatóság további időre szükségélen irodapapiros és egyéb irodaszerek szállítására, valamint nyomdai és könyvkötészet munkák teljesítésére — három havi előleges felmondás jogának kikötése mellett — árlejtést hirdet és pedig: I. Papiros és más irodaszerekre:

Table with 3 columns: Tétel-szám, Megnevezés, Évi átlagos szükséglet. Rows include: 1 Különféle irodapapros, 2 csomagoló papiros, 3 boríték, 4 kötöző zsinog, 5 Spanyolvás, ostya, szinesztinták, nyomdafesték stb.

Table with 3 columns: Tétel-szám, Megnevezés, Évi átlagos szükséglet. Rows include: 1 1/2, 1/4, 1/2 és 1/4 ives nyomások, 2 Levélboríték és iratboríték.

Table with 3 columns: Tétel-szám, Megnevezés, Évi átlagos szükséglet. Rows include: 1 Bőrkötés és diszköt. többi. méretb., 2 Vasszonkötés, 3 Félvasszonköt.

III. Könyvkötési munkára: Szállítási határidő a papírneműk és irodaszerekre 8 nap, a nyomdai munkára 4 nap, könyvkötészetre 2 nap, a szállító veszélye és költségére a kir. pénzügyigazgatóság hivatalos helyiségébe állítja. A kellően kiállított, a papírneműkre nézve lehetőleg mintákkel felszerelt, ivenként 1 koronás bélyeggel ellátott, sajátkezűleg aláírt ajánlatok, melyeknek borítékán „Ajánlat irodai szükségletekre” megjelölés feltűnő módon alkalmazandó, a kir. pénzügyigazgatóság főnökéhez 1901. évi október hó 20. napjának d. e. 10 órájáig annyival inkább beadandók, mert a később érkezők figyelembe vételint nem fognak. Az ajánlatban határozottan kiteendő, hogy ajánlattevő a szállítási feltételeket ismeri és magára kötelezőnek elfogadja és hogy a szállítandó cikkeket, illetve munkákat saját gyárában vagy műhelyében fogja előállítani vagy pedig másnak gyárából vagy műhelyéből s ez esetben bel- vagy külföldről szerzi be. Ajánlat nemcsak az egész szükségletre, hanem annak egyes részeire, vagyis a papírosneműekre, irodaszerekre, nyomdai és könyvkötészetű munkára külön-külön is tehető és minden egyes ajánlat 50 korona bantpénzzel látandó el. Mintákat helybeli vállalkozók díjmentesen, vidékiek 30 fillér portó beküldése ellenében a kir. pénzügyigazgatóság irodavezetőjénél kaphatnak, a hol is a szállítást illetőleg bővebb felvilágosítás is nyerhető. Kaposvárott, 1901. szeptember 10-én.

Kir. pénzügyigazgatóság. Magyarok pártoljatók. Ha elegen és tartón cipőt vagy calzart óhajt, vásároljon nálam, minden cipőt 1 évig, minden calzart 6 évig tartón, ha az általam feltűnő szel-koncesszió békén, melyet ingyen adok. Vidékre postaköltség 30 kr. és portómentesen küldöm. Mireknek elegen, ha harminyaba egy papírapra állva, a láb tapát járóljatók. Kérje képez árjegyzékem ingyen. Nem tévézik visszavesszek és a pénz minden levadás nélkül visszajadom. 1910.

Magyarok pártoljatók. Férő vti, sima cipő 3.00 Férő elegen vti, fűző 3.50 Elegen orozalakk, fűző vagy csizma 3.50 Gavallér szonlakk, fűző vagy csizma 4.- Csizma, valdó orosz bagaris börtöl 7.- Csizma ésmen borjúbörtöl, erős 8.- Gúntelvet v. téli csizma, feltűnő elegen 10.- Daró csizma, bőrbortóttal, magas 4.50 Hattenszima csizma, bőrbortóttal 6.- Női zseppár, csizma vagy fűző 8.- Szonlakk vagy orozalakk, elegen, fűző 2.50 Gyermek bőrfűző 4 évig 1.50 Minden további 20 kr. 1906.

